

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o-
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Za pošiljke se ne vračajo, ne frankirane
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zasedanje ljubljanske oblastne skupščine.

Včeraj se je vršila 3. seja ljubljanske oblastne skupščine, ki je bila mestoma precej burna. V razpravi o skupščinskem poslovniku je opozicija stavila razne demagogične predloge, posebno glede dnevnice poslancev, ki pa so bili seveda vsi zavrnjeni. Seja je trajala nepretrgoma od 10. ure dopoldne 2. ure 45 minut popoldne. Navzoči so bili vsi poslanci in vladna zastopnika: vladna svetnika dr. Rudolf Andrejka in dr. Miroslav Senekovič.

Predsednik dr. Natlačen je otvoril sejo in imenoval za tajnika za to sejo poslanca Peterlina in Majeršiča. Tajnik Peterlin je nato prebral zapisnik 2. seje, ki je bil z malenkostno izpremembo sprejet.

PREDLOGI.

Predsednik dr. Natlačen: »Gospodje poslanci, dobil sem cel kup predlogov in sicer, veliko predlogov že pred sejo od večine, veliko predlogov pa tudi šele sedaj med sejo. Večini te zbornice sem že rekel, da se mi mora dati možnost, da preje stavljen predloge pregledam. Ta zahteva je tembolj utemeljena, ker sem slučajno ravno sedaj naletel na nek predlog gospoda poslanca Sitarja, ki vsebuje osebne žalitve, za katere jaz nikakor ne morem osebno odgovarjati. Jaz bom poprej predloge pregledal in jih bom nato šele dal čitati. Vpošteval bom sedaj zaenkrat samo predloge oblastnega odbora, ki so mi znani in ki jih moram nujno obravnavati.

Razdelitev samoupravnih poslov.

Oblastni odbor predlaga:

Po čl. 91. zakona o oblastni in okrajni samoupravi določa oblastna skupščina s svojo uredbo na koliko in kakšne oddelke se razdeli samoupravni posli. Visoka skupščina skleni: V čl. 2. zgori navedenega zakona naštetih samoupravnih posli naj se razdeli na 5 oddelkov sledeče: I. Predsedništvu zadeve, personalije, občinske zadeve in splošne kulturne zadeve (točka 10, 15, čl. 93.); II. finance in statistika (točka 1 in 14); III. javna dela, promet, obrt in industrija ter skrb za tozadevno strokovno izobrazbo (točka 2, 4, 9, 11); IV. kmetijstvo, zadružništvo, zavarovanje in tozadevna strokovna izobrazba ter upravljanje temu namenu službehi ustanov in naprav (točka 3, 4, 5, deloma 11, 12, 13); V. zdravstvene, humanitarne in socialne zadeve (točka 6, 7, 8).

Prevzem imovine bivše deželne imovine.

Oblastni odbor predlaga: Visoka skupščina skleni na podlagi čl. 85. zakona o oblastni in okrajni samoupravi: Oblastni odbor se pooblašča, da sme prevzeti vso imovino bivše dežele z eventualnimi bremen in prenesti nepremičnine v zemljiški knjigi na ime ljubljanske oblasti.

Uradni prostori.

Uradni prostori ljubljanskega oblastnega odbora se začasno nahajajo na Turjaškem trgu, v hiši Kmetijske družbe. Prostori bodo za začetek zadostovali, kakor hitro pa bo oblastni odbor prevzel večji del po zakonu določenih mu agend, bodo tisti prešli. V tem slučaju bo treba preskrbeti večje prostore. Dalje bo treba preskrbeti tudi prostore za skupščinska zborovanja, ker na gostoljubnost ljubljanske mestne občine ne moremo vedno računati in so prostori, v katerih sedaj zborujemo, za tako zborovanje tudi premajhni. Oblastni odbor predlaga vsled tega: Visoka skupščina skleni: Oblastni odbor se pooblašča, da preskrbi potrebne prostore za oblastno skupščino in oblastni odbor.

Uradništvo oblastnega odbora.

Oblastni odbor predlaga: Visoka skupščina skleni na podlagi čl. 82. zakona o oblastni in okrajni samoupravi: Oblastni odbor se pooblašča, da sme najeti potrebno število uradnikov in se z njim dogovoriti glede službenih pogojev za čas, dokler ne bo skupščina sklenila službene pragmatike. Oblastnemu odboru se obenem naroča, da predloži skupščini obenem s finančnim proračunom načrt službene pragmatike.

Finančno pooblastilo oblastnemu odboru.

V smislu čl. 85. zakona o oblastni in okrajni samoupravi pooblašča skupščina vsako leto oblastni odbor do katere vrednosti sme razpolagati vsako leto s preloženimi. Glede nato in ker se ni mogoče skupščini predložiti proračuna, predlaga oblastni odbor:

Visoka skupščina skleni: Oblastni odbor se pooblašča, da sme razpolagati za nabavo premičnin in kritje drugih potrebnih izdatkov z zneskom do 700.000 Din.

Sprememba deželnih zakonov.

Cela vrsta pri nas veljavnih deželnih zakonov ne odgovarja danes več sedanjim potrebam, deloma vsled zastarelosti, deloma pa vsled spremenjenih razmer. Zakonska določila teh zakonov bi bilo treba prilagoditi sedanjim razmeram. Ljubljanski oblastni odbor predlaga vsled tega:

Visoka skupščina skleni: Centralna vlada se pozivlja, da izpolnuje za skupščino ljubljanske oblasti zakonito pooblastilo, da sme z uredbo spremeniti nastopne deželne zakone z veljavnostjo za celo območje ljubljanske oblasti:

Zakon z dne 25. oktobra 1875. dež. zakonik šte. 26, stavbi red za Kranjsko. — Zakon z dne 17. januarja 1875. dež. zakonik šte. 8, o obrambi poljsčine. — Zakon z dne 15. oktobra 1881. dež. zakonik šte. 14, o požarni policiji za Kranjsko brez Ljubljane. — Zakon z dne 28. avgusta 1883.

dež. zakonik šte. 17, glede javne oskrbe ubogih (novela k temu zakonu z dne 17. maja 1914. dež. zakonik šte. 16). — Zakon z dne 18. avgusta 1888. dež. zakonik šte. 17 iz leta 1890, o uravnavi ribarstva. — Zakon z dne 19. maja 1889. dež. zakonik šte. 12, o povračilu škod storjenih po lovu in divjačini. — Zakon z dne 11. avgusta 1890. dež. zakonik šte. 4 iz leta 1891, o ovzdigu reje goveje živine (novela z dne 21. maja 1902. dež. zakonik šte. 15). — Zakon z dne 27. oktobra 1900. dež. zakonik šte. 27, o zdravstveni službi v občinah brez Ljubljane (novela z dne 1. maja 1911. dež. zakonik šte. 31). — Zakon o stroških za popravilo in vzdrževanje katoliških cerkva in župnih poslopj ter za nabavo cerkvenih potrebščin z dne 20. julija 1863. dež. zakonik šte. 12 (novela z dne 20. marca 1890. dež. zakonik šte. 7). — Zakon z dne 13. junija 1882. dež. zakonik šte. 25 iz leta 1886, zadevajoč obvezo davščin v denarjih in v rešah za cerkve, župnije in njih organe z dotičnimi novelami. — Lovski zakon in vodopravni zakon. Oba ta dva zakona je deželni zbor že sklenil, toda do sankcije ni prišlo. — Končno bi bila umestna tudi revizija celokupne deželne vlade z dne 18. junija 1921. (Uradni list 224/82 o službenem razmerju hišnih ali gospodarskih poslov.)

Razprava o novem skupščinskem poslovniku.

Na dnevni red pride poročilo odseka za uredbo o predlogu za spremembo poslovnika. V imenu odseka poroča

POSL. PROF. JARC:

Gospodje! V prehodnih odredbah k zakonu o oblastni in okrajni samoupravi član 4 je bilo določeno, da bo minister za notranje zadeve predpisal s svojo uredbo poslovník za oblastne skupščine, ki bo veljal, dokler ne sprejme skupščina sama svojega poslovnika. To se je zgodilo z uredbo ministra za notranje zadeve z dne 7. julija 1922 S. br. 1368, objavljeno v 190-XXVIII številki Službenih Novin od 30. avgusta 1922. To uredbo je dopolnil isti minister z uredbo z dne 2. februarja 1927. Novo izvoljeni oblastni odbor je v skupščinski seji 23. februarja t. l. predložil načrt spremenjenega poslovnika. Ta načrt je odkazala skupščina odboru za uredbo, ki se je posvetoval o njem v sejah 25. in 26. februarja in sklenil, da ga predloži skupščini z nekaterimi spremembami. Ta načrt imate, kakor ga predlaga odbor, pred seboj.

Gospodje poslanci! Poslovník je najvažnejši instrument vsakega zastopstva. Pomankljivosti in zastarelosti poslovnika je treba pripisovati mnogo neuspehov parlamentarnih zastopstev. Demokratični parlament se ne sme ponizati samo do mašine, ki bi samo govoril in govorančl, ampak mora znati sam v sebi združevati disciplino in delazmožnost. Laisser faire bi bilo pogubno za uspešno delo moderne zbornice. Močno ljudsko zastopstvo rabi izdatno omejitev nepotrebnega govorjenja in birokratizma. Moderni parlamentarizem rabi predvsem uveljavljanje parlamentarne autoritete predsednika in večine, ki nosi naravno odgovornost za vse delo skupščine.

Vem, da se mi bo s strani manjšine ugovarjalo različno. Tako se bo ugovarjalo, da se ni izvedel propore na celi črti. V demokratiški državi smo navezani na dobro organizirane stranke. Toda čim menj je strank in čim krepkejša so posamezne stranke, tem večja je garancija za uspeh parlamentarnega dela. V izredno zanimivi številki iz lanskega leta lista »Prager Presse« od 1. januarja 1926 so opisana jako zanimiva izvajanja Angleža Steeda. Tu izvaja pisec, kako uvedba propore — seveda je imel pri tem v prvi vrsti pred seboj ustroj angleškega parlamentarizma — pospešuje cepljenje strank in nasprotuje zdravemu parlamentarnemu pojmovanju.

Večina, ki je odgovorna za svoje delo in ki hoče tudi nositi to svojo odgovornost, zahteva, da je samo ona zastopana v predsedstvu in v oblastnem odboru. Opoziciji smo pa tudi sodelovanje manjšine v posameznih odsekih. Sicer pa, kar se tiče predsedstva in oblastnega odbora, govorimo odkrito: cosí fan tutte

Dalji smo manjšini možnost kontrole v posameznih odsekih. To kontrolo naj intenzivno izvršuje. Vodilna načela novega poslovnika so sledeča: Novi poslovník čuva avtoriteto predsednika. Predsednik je v modernih zastopstvih ona oseba, ki uživa zaupanje celokupne zbornice. Njemu smo zato prepustili, da odloča o načinu glasovanja. Poslovník, ki smo ga dobili od ministrstva za notranje zadeve je bil jako čuden. Da omenim samo eno teh pomankljivosti, odražal je glasovanja, ki naj bi se vršila na razne načine, z vstajanjem, z dviganjem rok, z glasovanjem po listkih itd. Mi pa bi radi, da bi bila oblastna skupščina aparat, ki bi bil kolikor mogoče poenostavljen. Poslovník predvideva omejitov nepotrebnega

govorjenja, ki je morda posameznemu govorniku prijeten ali koristen, stvari sami pa ne koristi nič. Kot star parlamentarec vem, da je večina govorov v skupščini govornih za žurnaliste, oziroma v vrženih skozi okno. Težje vseh modernih zastopstev pa ne leži v govornih v zbornici, ampak v delu v odsekih. Moram reči in odkrito izjaviti, da tu ni prostor, da bi govorniki s svojimi izvajanjimi govorili besede, ki nazunaj vžigajo. Najbolj hvaležno delo je intenzivno delo v posameznih odsekih. (Ploščanje.) Odkrito povem, da hoče poslovník onemogočiti obstrukcijo. (Klici: Tako je pravi!) Zato so tudi stavljeni predlogi na konec posameznih sej. V današnjem parlamentu je v tistem trenutku prenjala obstrukcija in seje so postale čudno kratke, ko je bila sprejeta določba, da se smejo staviti nujni predlogi koncem sej. Naenkrat je zavladal v parlamentu največji red. Poslanci so si premislili, stavljanje nove predloge, o katerih so vedeli, da bi prišli šele čez tri mesece na dnevni red. To je ena glavnih nalog samouprav, da odpravi nepotrebno govorjenje in pa omejitev birokratizma. Birokrat ničemur ne verjame, česar nima napisanega, protokoliranega, podpisanega, mundiranega in kar je še drugih takih izrazov. Birokrat ne pozna ne telefona, da o radiju niti ne govorim. Zato smo morali postaviti načelo, ki ga mora absolutno zastopati vsaka samouprava. Proč z birokratizmom! Zato je naša popolnoma upravičena in prva zahteva, da se ne držimo črk in besed, ampak bistva in dela.

Gospodje poslanci, končno Vam predlagam, da sprejmete še resolucijo o imuniteti poslancev.

Če bo prevzela oblastna skupščina tako važne posle od državne uprave je pač nujna in pravična zahteva, da se mi ne bo treba zagovarjati za to, kar bom jaz ali pa eden od nas tukaj govoril in da nas ne bo imel nihče pravice za besede, izgovorjene v skupščini, klicati na odgovor. Jaz sem občutil prijetnost § 103 srbskega kazenskega zakona, ki je proširjen tudi na naše pokrajine, zelo na neprijeten način sam na sebi. Če ne bomo imeli proste besede, potem je konec našega dela. Gospodje poslanci, tozadevno moramo glasno dvigniti svoj glas in zahtevati imuniteto za vse poslance oblastne skupščine.

Večina želi sodelovanja z manjšino in z opozicijo. Zato je postavila v novem poslovníku načelo, da naj opozicija ne pomeni sovražstva. Kar bomo v Sloveniji delali, na to bo gledala vsa naša država, kar bo v Ljubljani narejenega, v to bodo uprte oči vseh ostalih 31 oblastnih skupščin širom naše domovine, ker je znano, da je bila bivša dežela Kranjska po svojem deželnem zboru upravljana tako kot malokatera druga pokrajina. Bila je najbolje organizirana samoupravna jedinica. V tem znamenju prosim, vzemite to moje poročilo na znanje, ker zahteva in želi stvarnega dela, slonečega na medsebojni lojalnosti. (Burno odobravanje.)

Predsednik dr. Natlačen da nato besedo posl. dr. Pucu,

ki poroča v imenu manjšine. Pravi, da bi za prvo silo zadostoval še stari poslovník, vendar ni proti spremembi poslovnika. V odseku smo lojalno sodelovali, vendar pa je bilo naše upanje v marsičem razočarano. Pri stranki večine nismo našli tistega pojmovanja, ki je potrebno, ako hoče, da bo oblastna skupščina mogla uspešno delovati po principu pravičnosti. Parlamentarizem je nujno potreben v demokratičnih državah. Toda če hočemo parlamentarizem držati, je potrebno, da se zasužura svoboda govora in da je zasigurana kontrola. Ako se prepreči, da bi manjšina svobodno izražala svoje mnenje, da bi stavila predloge in kontrolirala delovanje večine, potem je jasno, da odloča samo večina. (Medklci: Seveda odloča večina!) Toda, gospodje, večina zopet ne odloča sama, ampak v večini odločijo tisti, ki so najbolj brihtni, to se pravi: parlamentarizem se izpremeni v popolno diktaturo.

Pri teh besedah je večina burno ugovarjala.

Posl. Peterlin: »Ali smo mi samo statisti?!

Posl. Jarc: »To se pravi norčevati iz skupščine!

Posl. Mazovec: »Ali ste samo vi brihtni?!

Nastal je velik nemir. Ko se je nemir poleg legel je posl. Puc nadaljeval: »Bom takoj povedal, kako stvar mislim. Jaz odrekam tej večini, da bi bila ta večina absolutno brihtna. Ona sicer nosi odgovornost za vse poslovanje

oblastne skupščine, toda ne sme se sklicevati na to, da je požrla modrost z veliko žlico. Poslušati mora tudi glas manjšine. Vi sicer pravite: Mi bomo lojalno postopali. Mogoče — a garancije za to nimamo v poslovníku. Poslovník je za to, da štiti manjšinsko pravo...»

Posl. Mazovec: »...in vaše obstrukcijske težnje!

Posl. Puc: »Teh nismo imeli in jih ne bomo imeli. Mi obsojamo obstrukcijo in smo za pošteno delo v skupščini. Saj vas bo narod obsodil, če boste slabo gospodarili.

Posl. Mazovec: »Kakor je vas obsodil! (Veslost.)

Posl. Puc: »Gospodje, jaz bi rekel, rajši mirno poslušajte in se nič ne razburjajte.

Posl. Mazovec: »Saj se le zabavam!

Posl. Puc nato kritizira razne določbe poslovnika in izjavi končno, da bo opozicija v načelu glasovala proti poslovníku.

Posl. inž. Zupančič

se pritožuje, da se je načrt poslovnika razdelil poslancem še-le tik pred sejo. Jasno je, da ni mogoče v tako kratkem času preštudirati tako velikega elaborata. Proti takemu postopanju odločno protestiram. — G. inž. Zupančič je gotovo pozabil, da je bil pri tozadevni razpravi v odseku ves čas navzoč njegov tovariš posl. Bukovec, ki bi ga prav lahko natančno informiral o posameznostih iz poslovnika.

Predsednik dr. Natlačen:

Gospodu inženirju Zupančiču moram pač pojasniti, da začasno oblastni odbor ne razpolaga še z zadostnim številom pisarniških moči. Imamo samo nekaj pisarniških moči izposojenih, tako da smo morali predloge razmnožiti čisto privatno s svojimi privatnimi nameščenci. To je edini razlog, da ni bilo mogoče takoj od vsega početka dati gospodom poslancem v roke pravočasno osnutka predloga. Mi bi bili to radi storili, tudi z ozirom na dovršitev predloga, a tehnično je bilo nemogoče. Ko bomo imeli svoj lastni aparat, ne bomo dajali nobenega povoda za take očitke.

Nato je dobil besedo

posl. dr. Kramer,

ki je v daljših izvajanjih skušal dokazati, da se v poslovníku odrekajo manjšini pravice svobodnega govora, da se krši parlamentarizem itd. Pravi, da ima opozicija upravičeno sum v lojalnost in objektivnost skupščinskega predsedništva. Poslovník da daje predsedniku prevleliko moč. Po novem poslovníku je po govornikovem mnenju onemogočena tudi kontrola delovanja v odsekih. Glede poslovnika bi bilo jako koristno, ako bi se naslonil na poslovník narodne skupščine. Govornik pravi, da so v novem poslovníku nezakonitosti, ki se morajo odstraniti.

Nato je govoril socialistični poslanec Sitar, ki je izjavil, da se pridružuje izvajanjem svojih predgovornikov in da bo glasoval proti. Za njim je govoril proti poslovníku posl. Tavčar, nakar je dobil besedo

posl. dr. Adlešič,

ki je izjavil: »Gospoda! Kot prvi greh, ki se nam je danes očital, je ta, da smo tako hoteli s snovanjem novega poslovnika. Danes še poslujejo na podlagi poslovnika, ki ga je izdelalo ministrstvo za notranje zadeve. Povdariti pa moramo, da smo mi samoupravna skupščina in da smo popolnoma upravičeni, da poлагamo temeljno težišče na to, da si sami določimo svoje postave. Prvi korak vsakega privatnega društva je, da si osnuje svoja pravila, po katerih hoče delovati, po katerih hoče živeti in vršiti svoje dano si naloge. Naša prva dolžnost je, da si uredimo svoj pravilnik, po katerem bomo zborovali. Mi nečemo več ministrskega poslovnika, sami si hočemo postaviti svoj poslovník. Zato je prav, da je prva točka današnjega dnevnega reda sprejetje in ureditev novega poslovnika. Proti temu postopanju smo slišali danes razne ugovore, toda vsi ti ugovori kažejo, da častita manjšina ni poslovnika dovoljno pregledala in preštudirala. (Medklci inž. Zupančiča: Da, prav neprijetno nam je bilo, da nismo dobili v roke pravočasno pismenih predlogov o spremembi.) To je bilo tehnično popolnoma nemogoče. Sicer so pa tudi gospodje poslanci od slovenske kmečke stranke prisostvovali sejam, kjer se je določeval novi poslovník. Vsi ste lahko vedeli za določila novega poslovnika, ker ste slišali vse, kar se je govorilo, saj ste imeli pravico se udeleževati tej. Zato bi bil lahko že preje poučeni o vsem tem.

Kot glavno napako ste očitali, da nimate pravice stavljanje predlogov. Temu moram ugovarjati. Novi poslovník svobode govora ne omejuje, ampak vsakemu poslancu je pravica

do svobodne besede zajamčena, toda določbe poslovniku hočejo doseči, da ne bodo govorniki govorili kilometrskih govorov, ampak da bodo kratki v svojih izjavah. Ta določila so bila zelo potrebna. Sicer pa so dovoljeni polurni in četrturtni govori. Gotovo se da veliko povedati v par minutah, mi hočemo onemogočiti, da bi se govorilo skozi okno, da bi se ščuvale mase in da bi se povečavalo sovraštvo. Mi hočemo biti stvarni, realni, vse se lahko pove v pol ure. (Poslanec Kramar: Če pa ne smemo govoriti!) Kar se sme govoriti se lahko izčrpno pove v pol, odnosno v četrt ure. (Poslanec Kramar: Kaj pa predlog na konec debate?) V tem ne tiči nobena nevarnost. To je samo sredstvo, da se onemogoči brezplodna opozicija. To je opomin vsem, da naj opuste vsako brezplodno obstrukcijo. (Posl. Kramar: Vi imate možnost, da nas enostavno majorizirate!)

Nastane vpitje, da ni razumeti besede. Ko se poleže vihar, dr. Adlešič nadaljuje: Nadaljnji ugovori, da se vas bojimo, ni resničen. Ta naš poslovnik mnogo bolj upošteva opozicijo, kakor jo je vpošteval poslovnik, ki ga je izdelalo ministrstvo. Pravilnik ministrstva določa število pet pri posameznih odsekih. Po našem, danes predlaganem poslovniku, se vam pa ne bo treba združiti vsem strankam opozicije, da dobite zastopstvo v odsekih, kajti novi pravilnik določa, deset odsekovih članov, zato bo lahko vsak klub posamezno udeležen v odsekovem zastopstvu. Radi tega je vaše nezaupanje, da bo odbor nezakonito posloval in pritisnil opozicijo v stran, popolnoma neupravičeno. Danes smo slišali prve predloge odbora, ki so vendar taki, da je vaše nezaupanje popolnoma odveč. V odsekih smo vsak predlog, ki je bil utemeljen in upravičen, sprejeli, posvetovali smo se o vseh možnostih, ki ste nam jih donesli, zato nimate vzroka, da prihajate z nezaupanjem. Če se bodo očitala stvari, ki niso stvarne kot to, da bi se skrcilo število odsekovih članov na pet, bo vedel vsak poslanec, da niso resnične. Zato predlagam, da se preide na specijelno debato. (Ploskanje pri večini.)

K besedi se je zopet oglašil

posl. dr. Puc,

ki je najprej polemiziral z izvajanjem dr. Adlešiča in nadaljeval: »Gospodje SLS stranke imate res veliko večino, ki ni sicer v nikakem razmerju z dejanskim razmerjem glasov, kjer si stojita nasproti 52.000 glasov proti 37.000 glasovom. Pa ne samo številitno niste v pravici, tudi po kvaliteti niso vaši glasovi boljši. (Medklici: Ojoj, vaši glasovi so veliko boljši!) Pomisliti je treba, da so naši glasovi kvalitativno boljši, ker z nami so glasovali tudi po deželi, ne samo po mestu, notarsko uradništvo, profesorji, učitelji, trgovci, industriji in vsa druga inteligencija (hrup in vrišč in protiklici na desnici in sredini) povsod tam, kjer vodi obširnejša prometna cesta, tam so naši glasovi, vaši glasovi pa se rekrutirajo ob strani. Ako nam vaš poslovnik hoče zamašiti usta, moramo proti temu kar najodločneje protestirati in glasovati proti prodlogu večine. (Nastane velik hrušč in kričanje. Predsednik zveni in miri.)

Končno besedo je dobil poročevalec

prof. Jarca,

ki je izvajal: Najprvo naj mi bo dovoljeno, da na zadnja izvajanja gospoda predgovornika odgovorim. Prosil bi ga popolnoma mirno in brez vsakega razburjenja, da ne bi ne on in noben član oblastne skupščine še kdaj tako govoril, kot je govoril g. dr. Puc ravno sedaj v naši zbornici. Zakaj, takih govorov ne bomo na noben način nikdar več trpeli. Enkrat za vselej izjavljam, da takega govorjenja ne bomo pripustili nikdar več, kajti to nikakor ne gre, da bi kdo o naših kmečkih poslancih (medklici: in o naših kmečkih volivcih) tako govoril kot gospod dr. Dinko Puc. Na naših kmečkih volivcih sloni celokupno naše združništvo, ki je vzor združništva vsem oblastem naše države, na njih sloni vse prosvetno delo, ki je pri nas nedvomno višje razvito kot pri vas, na njih visi naša sijajna organizacija in mi ne bomo nikdar in nikakor dopustili, da bi Vi ali kdorkoli te naše moze, ki so se težko stvari na ljubo, odtrgali od svojega težkega kmečkega dela in prihiteli sem v oblastno skupščino, da vrše svoje težko in odgovorno polno delo za dobrobit našega naroda, da bi kdo imenoval te naše volivce in naše kmečke poslance stalažao ...

Dr. Puc protestira.

Profesor Evgen Jarca: Saj jaz sem tako razumel in vidim, da so tudi drugi člani oblastne skupščine Vaša izjava tako razumeli. Jaz na primer sem poznanee Belekranine in najodločneje protestiram proti temu, da bi bili moji volivci slabše kvalitete, kot so pa Vaši volivci. Dvomim, da bi bili volivci v Ljubljani višje in boljše kvalitete kot so naši zavedni podeželski volivci.

Dr. Dinko Puc: Tega tudi nisem nikdar trdil. To so insinacije. (Opozarjamo na dobesedno citirani stenografski zapisnik, iz katerega je razvidno, da je dr. Puc res tako govoril.)

Profesor Evgen Jarca: V demokratični državi smo. Dokler bomo imeli mi tukaj kaj besede in dokler bo v večini SLS, ne bomo nikdar dopustili, da se od tega demokratizma odkrhne le najmanjši drobček.

Gospod dr. Dinko Puc se je pritoževal, da manjšina nima zastopstva v oblastnem odboru. Pa še dalje je šel v svojih izjavah. Zahteva, naj bi bil oblastni odbor izpostavljen

kontroli vseh poslancev. Tako nekako da naj bi bili poslanci v dvorani in na galeriji zato, da bi drugi dan Vaši časopisi lahko obesili, vse kar se je govorilo, na veliki zvon. Sicer bi to ne bilo strašno, ampak naš poslovnik tega ne predvideva in zato bodo ostale Vaše želje pač neizpolnjene. Kadar bo pa Vaša stranka prišla v Belgradu na krmilo, nam boste pa gotovo izposlovali, da bo vsak državni poslanec smel prisostvovati vsem sojam ministrskega sveta. Kadar boste dosegli v Belgradu to Vam obljubljam, da bomo tudi mi tozadevno določbe v našem poslovniku spremenili v smislu Vaših zahtev. (Ironično ploskanje.)

Dr. Dinko Puc: Oprostite, ampak je vendar razloček med oblastnim odborom in pa med ministrskim svetom.

Profesor Evgen Jarca: Razloček je in ni, kakor se vzame. Pečati se moram še z zahtevo, da bi tajništva plačevala dijete. Kaj je tajništvo SLS, kaj tajništvo SDS in kaj tajništvo SKS, to vsi prav dobro vemo. Očita se veščini, da je uveljavila načelo: mi in samo mi. Gospodje! Jasno je, da večina mora odločati. Ali naj morebiti knofe štejejo?

Očitane nam, da smo uvedli nekatere določbe iz avstrijskega parlamenta. Gospod dr. Kramer kot star parlamentarec, kot časnikarski poročevalec ve, da je tisti dr. Krekov predlog zlomil obstrukcijo v avstrijskem parlamentu. Od takrat naprej je veljala svobodna beseda slovanskih narodov. Ta določila so prevzeta v vseh modernih parlamentih. Opozarjati Vas pač ne bo treba, kakšno moč ima predsednik narodne skupščine, katere poslovni bočete uvesti tudi pri nas. Trifkovič ima namreč polnomočje v svoji roki. (Medklici: Te moči nima, da postavi dnevni red!)

Jarca: Gospodje so prišli v to zbornico z velikanskim nezaupanjem. S svojim referatom sem hotel ustvariti neko pravo razpoloženje, da bi bilo v bodočnosti mogoče skupno delo. Zavedam se, da velja tudi za nas besede tatička Masaryka: »Demokracija je diskusija.« To stališče sem jaz povsod zastopal in ga bom zastopal tudi v tej zbornici.

Gospodu Tavčarju bi rekel samo tole. On je takoj izrazil svoje osebno mnenje in rekel z veliko gesto: »SLS je proti proporu! To bom povedal ljubljanskim volivcem in potem gorje Vam!« Gospod Tavčar, ta stvar je jako enolična. Bil sem svojčas profesor logike in tam smo take stvari imenovali »napačno posplošenje«. (Dr. Puc: »Ali ste Vi profesor logike?«) Pred 4 leti sem jo poučeval. (Dr. Puc: »Potem je to lucus a non lucendo.«) Moja narava je taka, da povem vse odkrito, čeprav pridem pri tem včasih v nesoglasje tudi v lastni stranki. Imam to dobro ali slabo navado, da sem tudi v okviru lastne stranke za absolutno svobodo diskusije. To je moje načelo, in kakor se ga držim v lastni stranki, tako ste lahko, gospod Tavčar, prepričani, da bom tudi tukaj za svobodo govora.

Vendar pa si ne morem kaj, da ne bi rekel, da me ni noben argument prepričal, kar sem jih čul v tej debati. Zato predlagam, da preidemo v podrobno debato.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Gospod dr. Dinko Puc se je javil k osebnim opazki.

Dr. Dinko Puc se izgovarja zaradi nekvalificiranega napada na kmetstvo, ki ga je zgoraj zagrešil. Iz njegovih besed je preveč jasno pokazal mišljenje takozvanih naprednih krogov o pripristih volivcih in da se boji viharja, ki bo nastal med kmetstvom in volivci, ko zvedo, kako zaničljivo govori o njih demokratiški zastopnik.

PODROBNA RAZPRAVA O POSLOVNIKU

Predlog poročevalca prof. Jarca, da se preide v podrobno razpravo je bil sprejet z vsemi proti 7 glasovom. V podrobni debati se je cela tvarina razdelila na 4 poglavja in sicer 1. poglavje §§1—15, 2. §§ 16—32, 3. §§ 33—50, 4. §§ 51—79. Prvi je dobil besedo poročevalec

prof. Jarca,

ki je mnenja, da proti prvim 15 paragrafom ne bo mnogo ugovora. Ti paragrafi obsegajo določbe o otvoritvi in konstituiranju oblastne skupščine, o oblastnem odboru, o predsednikih in tajnikih skupščine in o dolžnostih in pravicah poslancev. Prosi naj skupščina sprejme te paragrafe v obliki, kakor se predlagajo.

Dr. Puc, je stavil razne izpreminjevalne predloge in je te na dolgo in široko utemeljeval. Med drugim je predlagal, naj znašajo poslanske dnevnice samo po 100 Din in ne po 150 Din, kakor določa poslovnik.

Za njim so govorili dr. Kramer, Bukovec (SKS), ki je tudi stavil demagoški predlog, naj se dnevnece znižajo na 100 Din. Izračunal je, koliko se bo in koliko bo stala oblastna skupščina. Dr. Breclj mu je odgovoril, naj te eksperimente priporoči svojemu velikemu učitelju Stjepanu Radiću in mu pošlje te račune. Naj on najprej sprejme te predloge, potem jih bomo sprejeli tudi mi tukaj. (Burno odobravanje. Poslanec Bukovec se silno razburi.)

Govorilo je še več poslancev, naker se je vrnilo glasovanje o prvih petnajstih paragrafi poslovnika. Vsi izpreminjevalni predlogi opozicije so bili odklonjeni in paragrafi sprejeti, kakor jih je predlagal osek.

Nato se je vršila debata o drugem poglavju (§§ 16—32).

Poročevalec večine

profesor Jarca

je dejal: Omeniti imam samo eno stvar. Določbe so demokratičnega značaja. Omogočeno

je vsakemu poslancu staviti interpelacije in predloge. V nujnih predlogih je sistem našega poslovnika ta, da zahteva podpise približno tretjine vseh poslancev. Predlagam, da se sprejmejo paragrafi 16—32. po odsekovem besedilu.

Poročevalec manjšine dr. Puc: Prosim g. zastopnika velikega župana, da ima na te odstavke posebno pozornost, ker gre tu za pravice poslancev. — Nato je stavil razne izpreminjevalne predloge. V svojem govoru je med drugim izjavil: Jemati pravico manjšini stavljati nujne predloge, je nezakonito. Jaz sem torej mnenja, da morate svoje stališče spreminiti, ako nočete riskirati, da poslovnik ne bo potrjen, in pa če imate res kaj demokratičnega čuvstvanja.

Govoril je nato poslanec inž. Zupantič, za njim pa dr. Kramer, ki je med drugim izjavil: Jaz bi tu ponavljal, kar sem omenil že uvodom pri načelni razpravi. §§ 28. in 29. sta protizakonita. Zakaj kličete na pomoč politično oblast. Če veliki župan tega sklepa ne bi sistiral, se nameravam jaz ob prvi priliki pritožiti na Državni svet. Ne otvarjajmo vendar vrat za intervencije državnih oblasti.

Po dr. Kramerjevem govoru, v katerem se je zavzemal tudi za to, da bi se v poslovnik vstavilo, da je razpravnih jezik v skupščini slovenski in srbohrvatski, se je oglašil k besedi zastopnik velikega župana vladni svetnik dr. Andrejka: Z ozirom na izjavo g. predgovornika, da smatra gotove pasuse in člane ali paragrafe tega v razpravi se nahajajočega odstavka poslovnika za nezakonite, bi prosil za pojasnilo in točno navedbo teh pasusov, ki se smatrajo kot protizakoniti in tudi za navedbo dotičnih zakonov in ustavnih določil, s katerimi so v protislovju.

Na to vprašanje vladnega zastopnika je dr. Kramer odkimal in skomignil z ramami, češ, saj sam ne vem. Tudi dr. Puc je odkimal, da ne ve.

POSLANEC DR. ADLEŠIČ

izvaja:

Gospodje poslanci! Jaz sem zopet v kolikor toliko neprijetnem položaju, da moram gospoda tovariša dr. Kramerja opozoriti, da v svojih izjavah ni popolnoma dosleden. Vi ste ga slišali imenovati poslovnik narodne skupščine magno charto libertatis. Korigirati moram g. dr. Kramerja v tem pogledu, ker pravi, da se je v odseku črtal prvotni pasus glede razpravnega jezika. Ta trditve ni popolnoma pravilna, kajti prvič to ni predlog oblastnega odbora, drugič pa sem bil navzoč pri debati o tem poslovniku tudi v klubu in se je v klubu razpravljalo o razpravnem jeziku že pred dotično razpravo v odseku in je že klub sklenil, da določba odpade in se to ni zgodilo šele na predlog g. poročevalca manjšine g. dr. Puca. On pa je hotel stvar tako slikati, gospodje poslanci, kakor da bi se bila večina odseka ustrašila, češ, bojimo se srbohrvatskega jezika. Mi smo čisto gotovo pripravljeni poslušati g. tovariša iz Kastva govoriti v srbohrvatskem jeziku, ampak mi smatramo kot nekaj samoposebi umevnega, da se bo govorilo v naših razpravah slovenski ali pa srbohrvatski in zato je že klub sklenil, da se črta določba, ki je čisto samoposebi umevna. Dalje smo slišali topli zagovor g. dr. Kramerja in g. inž. Zupantiča, ki sta se zavzela za g. novinarje. Tudi jaz z veseljem pozdravljam navzočnost gg. novinarjev, ker priznam v polni meri važnost njihovega delovanja. Ampak ta zagovor bi se mi zdel šele važen, če bi gg. novinarjev ne bilo tukaj. Ker jih je pa predsedstvo že dopustilo k našim razpravam, je to stališče torej tudi že priznalo predsedstvo samo. Ampak pri celi stvari ste prezrli nekaj, da smo namreč mi tuji v tej hiši. Tam, kjer smo sami gostje, ne moremo odrejati poljubnih prostorov za gg. novinarje. Kadar bomo prišli v položaj, bomo čisto gotovo zanje boljše preskrbeli.

Dalje se je, gospodje, tukaj slišal poziv na velikega župana, ki naj bi sistiral nekatere sklepe. Gospodje, mi ne stojimo pod nobeno komando velikega župana, on je samo zastopnik državne oblasti, edini faktor pa, ki ima odločati o nezakonitosti kakih naših sklepov, je Državni svet, kar je g. dr. Kramer že sam priznal, ko je rekel, da se bo pritožil na Državni svet. Poziv na velikega župana je bil torej popolnoma odveč. Sicer pa ne vem, za kake nezakonitosti bi šlo. Znano je vendar gg. poslancem, da je zastopnik velikega župana v Mariboru izjavil, da nima ničesar proti poslovniku, ki je bil v Mariboru sprejet v isti obliki, kakor ga imamo tukaj v rokah. Torej kar se tiče Maribora, nam je že znano mnenje velikega župana. (Odobravanje.)

PREDSEDNIK DR. NATLACEN:

Dovolite mi, gg. poslanci, da z ozirom na predlagani dodatek k § 19. tudi jaz spregovorim nekoliko besed ex presidio. Izročil se mi je danes dopis Jugoslovanskega novinarskega združenja, sekcija Ljubljana, v katerem žele gg. novinarji, da se jim zagotovijo v poslovniku gotove ugodnosti. Glede na to prošnjo in predložbo Jugoslovanskega novinarskega združenja izjavljam sledeče: Gg. novinarji sami so imeli priliko prepričati se, da smo mislili nanje že tedaj, ko se je prirejela ta dvorana za naše skupščinske seje. Že tedaj se je določila miza, kjer danes sede. Meni je danes samo žal, da jim nismo mogli bolje postreči s prostorom, kjer bi mogli zlasti boljše slišati, ali

kakor vidite, boljšega prostora nimamo na razpolago. Na galeriji je morda še slabše, kakor tukaj v dvorani. Z ozirom na to, kakor je tudi že poudarjal g. poslanec dr. Adlešič, da smo namreč tudi mi samo gostje v tuji hiši, da sami uživamo samo gostoljubnost v tuji hiši, ne moremo sprejemati v poslovnik določbe, dokler ne vemo, da jo bomo lahko točno izpeljali. Ne smatrajte torej naše postopanje kot kako omalovaževanje gg. novinarjev, ampak smatrajte to samo za računanje z dejanskimi razmerami, ki so take, da jim garancije za boljši prostor ne moremo dati, veseli pa bomo, če pride od tega, da bomo to enkrat mogli storiti. Kar se tiče stenografskega zapisnika, velja precej isto stališče. Nimamo še svojih uradnikov, nimamo svojih stenografov, ne svojih tipkaric in strojepis, in navezani smo za sedaj samo na dobrohotnost in uslužnost velikega župana, ki nam je kolikor mogoče šel v tem oziru na roko. Imamo med stenografi kar tri profesorje, ki morajo vršiti svoj profesorski poklic in samo po prizadevanju g. velikega župana smo jih mogli dobiti na razpolago s primernim dopustom. V kolikor nam bo dana materialna možnost, da bomo v naslednjih sejah že lahko imeli svoje stenografe in potrebne strojepisne moči, s katerimi bomo sami razpolagali, bo od tega potem zavisno, da vam tudi ustrezemo v tem, kar boste od nas želeli. Po možnosti bomo to storili v interesu javnosti, kadar nam bo to mogoče, ampak zaenkrat ne moremo prevzeti odgovornosti, da bi tako določbo že danes prevzeli v poslovnik. Ko bomo imeli zadostne prostore in potrebni material, in ko bomo mogli računati s tem, kaj zmoremo in kaj ne zmoremo, ne bo zadržka vzeti v poslovnik dotično določbo.

Kar se tiče dela oblastnega odbora, se mi zdi zahteva novinarskega združenja, da naj bodo listi obveščeni po osebnih komunikacijah, opravičena in se bo to tudi zgodilo in vršilo. Kar se tiče legitimacije, mislim, da gg. novinarji niso imeli prilike se pritoževati. Imajo prost dostop in pri tem ostane. Upam, da se bodo gg. novinarji zadovoljili s to izjavo.

Nato sta govorila poslanec Urek (SKS) in radičev poslanec Širola, ki se je pritoževal, da kot zastopnik hrvatskega okraja Kastva ne bo mogel govoriti v svojem jeziku v tej skupščini.

Poslanec prof. Mazovec odgovarja v vznešenih besedah, s katerimi pozdravlja brata Hrvata in izjavlja, da se bo lahko posluževal svojega hrvatskega jezika.

POSLANEC DR. BRECLJ:

Po tej razpravi, ki se zdi g. predgovorniku Ureku in tudi meni precej brezplodna in dolgočasna, mora vendar ugotoviti po govorih gg. dr. Kramerja, dr. Puca in ing. Zupantiča, da se mi je prav iz srca zasmilil g. poslanec Ign. Sitar. Njemu so usta zaprta. On je pravzaprav po poslovniku kot poslanec uničen, kajti če bo hotel staviti kak predlog, se bo moral obrniti na dr. Kramerja, kar bo silno velika žrtve zanj. Še bolj se mi je zasmilil, ker on kot edinec ne bo mogel staviti nobenega nujnega predloga. Gospodje, ali smo krivi, da vas ni 15 tukaj? (Veselosť.) Ali pa morda mislite, da bomo mi vam ali g. dr. Pucu ali g. dr. Kramerju prav dali, samo da boste imeli priliko zabarikadirati dnevni red? Kadar boste imeli kak pameten nujni predlog, gospodje, kar pridite k nam, pa boste dobili podpise tudi od nas.

Poslanec Sitar: Provociran od g. načelnika kluba Slovenske ljudske stranke izjavljam, da so me v to zbornico poslali delavci. Ta poslovnik mi jemlje sedaj vso možnost, staviti na našega predsednika kako vprašanje. Jaz predlogov ne bom stavjal, ker vem, da se vsak odkloni, ampak nedemokratično je, da se od strani večine ne vpošleva število glasov, ki so nas poslali v to zbornico.

Poslanec dr. Breclj: Da se razumemo z g. poslancem Sitarjem in z drugimi gospodi od manjšine, izjavljam, da vam hočemo vedno dati vso svobodo. Če nimate zadosti podpisov, pridite k nam. Mi samo hočemo, da nam ne boste ovirali našega dela hudomušno.

Po replikah dr. Puca in dr. Kramerja ter končnih besedah poročevalca prof. Jarca se je vršilo glasovanje. Sprejeti so bili vsi paragrafi poslovnika po predlogih g. poročevalca, odklonjeni pa izpreminjevalni predlogi opozicije.

Nato je predsednik dr. Natlačen ob 2. uri 35 minut zaključil sejo in naznanil, da se vrši prihodnja seja danes popoldne ob 6.

Popoldanska seja.

Ob 6 zvečer otvori predsednik Natlačen 4. sejo oblastne skupščine in sporoči poslancem, da se zapisnik prejšnje seje še ne more prečitati, ker je bilo tehnično nemogoče ga izgotoviti. Za tem sporoči poslancem, da je prejel od dvorne pisarne brzojavni odgovor na udanostno brzojavko, katero je odposlala skupščina kralju ob otvoritvi zasedanja. Brzojavka se glasi:

KRALJEVA ZAHVALA ZA UDANOSTNO BRZOJAVKO.

Gospodine! Njegovo Veličanstvo kralj je sprejel z zadovoljstvom vdane pozdrave ljubljanske oblastne skupščine in je blagovolil odrediti, da se skupščini izjavi njegova iskrena zahvala in želja, da bi bilo njeno delo do brodelno za narod. — Min dvor, Janković, I. r.

Poslanci so poslušali čitanje brzjavke, stoji in jo sprejeli z živahnim ploskanjem.

Poslanec dr. Puc konstatira, da ni v skladu s poslovnikom, da se zapisnik seje ni prečital. Poslanec Tavčar pa zahteva, da bi se morali prečitati tudi predlogi, katere so stavili posamezni poslanci.

Predsednik mu pojasni, da je to izključeno, ker je bilo tekom današnjega dne vloženih nad sto predlogov. Tudi po poslovniku to ni potrebno, ker ta zahteva, da se objavijo samo tisti predlogi, ki so bili vloženi do dne, ko se vrši seja. Tudi predlog ing. Zupančiča, da naj bi se sporočili skupščini vsaj poslanci, ki so predloge vložili in označila vsebina, je nepotreben, ker se vsi predlogi registrirajo in je tam vsakomur vse to razvidno. Zastopniki manjšine so sploh pogosto posegali v debato k posameznim točkam, predvsem seveda radi javnosti, pri kateri pa ni bilo posebnega zanimanja za specialno razpravo o poslovniku in je bila galerija maloštevilno zasedena.

Nadaljevanje razprave o poslovniku.

Skupščina preide za tem na dnevni red in poročevalec profesor Jarc nadaljuje poročilo o poslovniku, in sicer o poglavju o odsekih.

Poročevalec manjšine dr. Puc stavi nekatere spreminjalne predloge, katere je referent prof. Jarc deloma usvojil. Med drugim je zahteval, da bi se poročila odsekov razmnožila in razdelila med poslance, da ne bi tako večina mehanično kot stroj glasovala o predlogih, informirana samo od nekaterih članov odseka. Dr. Puc je kazal precejšnje zanimanje za poslance večine, kar so ti večkrat kvitirali s primernimi medklji.

Na zahteve manjšine je odgovarjal

dr. Adlešič,

da mora biti poslovnik sestavljen tako, da bo primeren za vse odseke za čase, ko bo veliko dela in tudi za takrat, ko bo dela malo. Kar se tiče sprememb, je mogoče sprejeti samo take, ki so podprte s stvarnimi razlogi. Zahteva, naj bi se pristopilo k razpravam v odsekih tudi časniki, je neprimerna, ker se tam razpravljajo tudi stvari, ki morajo ostati tajne, v kolikor so pa za javnost, bo pa tudi na drug način mogoče dobiti o njih poročila. Tudi zahteva, naj bi dobili poslanci na vpogled vse akte, je nepotrebnost, ker imajo poslanci itak že dostop k razpravam. Tam se lahko natančno informirajo in dobe o vsem točno pojasnila. Odločno pa odklanja blagohoten pouk g. dr. Puca o mašinskem glasovanju večjega dela poslancev večine. V klubu SLS se vse zadeve natančno predebata in se dobro predela vse gradivo ki se ima razpravljati na seji. Predlaga, da se sprejme poslovnik po predlogu poročevalca. (Ploskanje.)

DR. BRECELJ

poudarja, da se dr. Puc neupravičen vtika v razmere kluba SLS (prof. Mazovec: »Preveč skrbite za nas!«). Kakor nas ne zanima, kako je urejeno delo pri vas, ravnotako ni treba, da bi se vi brigali za naše razmere. Pri nas vlada v klubu popolna demokracija, vsak član je natančno poučen o vseh dogodkih in predlogih, predno ti pridejo v javnost. Poslovnik pa mora biti gibčen, da nam ne bo mogel vsakdo po mili volji motiti našega dela. Vse naše stremiljenje se koncentrira na to, da se zavarujemo, da nam ne bi kdo mogel motiti našega dela.

Poslanec Tavčar smatra izjave dr. Breclja pravzaprav kot pritrdjevalne k zahtevam manjšine in zahteva zato, da se predlogi manjšine sprejmejo v poslovnik.

Poslanec Strnad (SLS) ostro zavrača pasus izjavljaj dr. Puca, kjer je bilo čutili, kakor bi bili poslanci SLS razdeljeni v dve frakciji, kjer eni stavljajo predloge, drugi pa glasujejo. (Ostri medklji dr. Pucu, ogorčenje med poslanci večine.)

Po kratkih govorih dr. Breclja in dr. Puca je nato predsednik odredil glasovanje. Z večino glasov so bili odklonjeni vsi izpreminjalni predlogi opozicije. Nekateri so bili sprejeti soglasno, drugi pa z večino glasov.

Nato preide zbornica v razpravo o IV. poglavju pravilnika, obsegajočem določbe o razpravah, glasovanju in zapisnikih.

Poročevalec večine prof. Jarc: »Gospodje, ti paragrafi govore o tem, kako se imajo vršiti razprave v zbornici. Tendence je, da se razprave kolikor mogoče skrajšajo. Predlagam, da se sprejmejo vsi paragrafi po odsekovem besedilu.«

Poročevalec manjšine dr. Puc predlaga nekatere spremembe in zagotavlja zbornico, da spremembe niamjo namena obstruirati večini. Z tem se oglasi k besedi še dr. Kramer in inž. Zupančič. Poslanec Kramer hoče zbrisati neroden vtis prejšnjih izjav dr. Puca, ki je hotel poslance SLS razdeliti v dve vrsti. Pravi, da ravno novi poslovnik deli poslance v slabše in boljše. (Posl. Mazovec: »Gospodje, Vi bi nas hoteli nekaj učiti!«) Inž. Zupančič pravi, da je ta poslovnik najbolj reakcionaren v vsej državi in menda tudi drugod nikjer nimajo takega. (Smeh.)

Poslanec Eppich:

Kot zastopnik narodne manjšine v tej skupščini moram poudariti, da se mi zdi govorjenje opozicije o pravičnosti neiskreno.

Nam ne dovoljate, da govorimo v tej skupščini v materini besedi, nam torej ne pripuščate niti osnovne človeške pravice, v istem hipu, ko s tako silo povdarjate kako pravični ste. Vaše govorjenje ni iskreno. (Živahno odobranje.)

Dr. Adlešič:

Spomnim se besed visokega državnika, ki je na nekem mednarodnem kongresu dejal: »Vselej, kadar moram komu kratiti besedo, me zaboli, ker se mi zdi kakor da bi storil detomor. Vsaka nova misel je namreč rojstvo novega dejstva.« Toda o današnji skupščini bi ne mogli tega trditi. Mi smo užili toliko brezplojne debate, zavlačevalnih poizkusov in vmes so padla celo obrekovanja in sumničenja (medklji: tako bi delala ta opozicija vedno), da je brez dvoma že z današnjo sejo dana nujna potreba, da se govori spravi v določeno mejo. Odsekov predlog nikakor ni krut, kakor ga slika opozicija ampak daje v členu 53. dovolj možnosti, da vsak pove svoje mnenje. V debati o proračunu se more govoriti eno uro, v imenu kluba vedno po eno uro, le kdor govori v svojem imenu, govori pol ure. Ne pozabimo, da se vsi predlogi pripravijo v odsekih kjer itak vsak iznese vse svoje misli in želje. Neka omejitev je pa potrebna že tudi zato, da čas dobro izpolnimo. Mirno in objektivno lahko trdimo, da noben člen predloga odseka ne vsebuje nevarnosti za manjšino. Vsako, tudi najtežjo nalogo mirno dopišem, če imam trdno voljo, da jo hočem vestno izpolniti. To zavest mora imeti tudi opozicija. Če boste stvarni, gospodje, se vam po tem poslovniku ne more zgoditi ničesar, če pa ne boste, pa mi, ki nosimo večji del odgovornosti za delo te zbornice, moramo imeti v rokah potrebno sredstvo (odobranje). Gospodje od opozicije se razburjajo, ker po našem predlogu glasuje tudi predsednik. Sami pa pravite, da je predsednik el primus inter pares. Mi predsednikovega glasu ne potrebujemo, toda doslednost nam narekuje predlog kakršnega smo zagovarjali v odseku. Predlagam, da se sprejmejo predlogi odseka, vsi ostali pa zavrnejo. (Odobranje.)

Zaključno besedo je dobil nato poročevalec

prof. Evgen Jarc:

Spominjam se 15. oktobra 1909, ko se je prvič odigral isti prizor kot danes. Tedaj je bivši deželni zbor sklepal o novem poslovniku. Tudi tedaj je ranjki dr. Triller v imenu opozicije ogorčen raztrgal naš predlog in ga vrgel pred »krvnika« kranjske dežele dr. Sušteršiča. In vendar je tisti poslovnik uvedel najplodnosnejše delo bivšega deželnega zbora. Člena 61. in 62. radi katerih se je razburil ing. Zupančič sta dobesedno prepisana iz poslovnika bivšega deželnega zbora, ki so ga po besedah samega ing. Zupančiča vodili veliki močje. Jaz iskreno želim, da bi po tem poslovniku skupščina razvila najuspešnejše delo in prosim, da se vsi odsekovi predlogi sprejmejo.

Predsednik dr. Natlačen odredi glasovanje. Členi 53, 57, 61, 62 in 70 poslovnika so sprejeti z glasovi poslancev SLS, vsi ostali členi pa soglasno.

Za celokupen skupen predlog je glasovala večina SLS. Predsednik ugotavlja, da je poslovnik sprejet in stoji v veljavo.

RESOLUCIJE.

Predsednik poroča, da je odsek za urebe obenem s predlogom o poslovniku sklenil tudi resolucijo, ki zahteva od osrednje vlade, da predloži narodni skupščini zakonski načrt, ki daje poslancem oblastnih skupščin tisto imuniteto, kakoršno uživajo poslanci narodne skupščine.

Resolucijo kratko utemeljuje prof. Jarc.

Dr. Kramer je v svojem govoru nastopil za imuniteto po členu 87, pa proti zaščiti po členu 88 ustave. Svoje stališče je utemeljil z insinuiranjem, da bo večina skupščine izrabljala za svoje člane, opozicijo pa pridno izročala. (Burni protesti na desti. Škandal! Grdo podtikanje! Ali mislite, da smo SDS). Dobro, če so ti protesti iskreni, potem recimo, da je bil moj strah manj opravičen.

Dr. Breclj:

V imenu kluba SLS najodločnejše protestiram proti takim insinuiranjem, kakor si jo je sedaj dovolil dr. Kramer. Imuniteta bo ravno tako za vas, kakor za nas. Tako razumemo t o m i. Če vi sodite nas po sebi, je to morda umevno z vašega stališča, z našega ni. To kar je govoril dr. Kramer je grda nesramnost. (Ponovno hrupno odobranje.)

Dr. Kramerjevo stališče utemeljuje nato še dr. Puc.

Dr. Adlešič: Gospodje, čuvajmo dostojanstvo te visoke zbornice. Jaz ugotavljam z žalostjo, da so danes padle s strani opozicije tri težke žalitve, ki spadajo pred kazenskega sodnika. To so: Vaš način je perversen, sram vas bodi, glasovalna mašina. Mi ne bomo nastopili s tožbo kakor bi lahko in smatramo, da so te žalitve gospodom v ognju govora ušle in da jih tudi sami obžalujejo. Gospodje, nedavno so v Motniku slovesno restavrirali župana Novaka, ki je bil po krivici preganjan in je bil zopet upostavljen. Neki dnevnik je pri tej priložnosti napisal skrajno zaničljiv in žaljiv članek. Tožil sem. Uredništvo je izdalo kot pisca, enega najodločnejših voditeljev va-

še stranke g. dr. Kramer. Jaz sem dvomil nad tem, da bi odlični vaš politik in izobraženec mogel napisati tak zaničljiv in sramotilen članek, pa se je izkazalo po zapisi priči, da je vendarle res. Pa tega ne navačam radi dogodka samega, ampak zato da pokažem koliko škoda za naše politično življenje, če ga sami ponižujemo. Zato je nam tuja misel, da bi imuniteto zlorabljali v poniževanje te skupščine in njenih članov. Nasprotno! Mi pojmuemo to zadevo z idealnega stališča. Vsak izmed nas bo prišel v položaj, da bo treba na licu mesta posredovati proti postopanju oblasti. Če nismo imuni ne moremo nastopiti proti nikaki oblasti, brez velike nevarnosti, da sami pridemo z njo v navskrižje. Če poslance pa ščiti imuniteta mu daje leta varnost in pogum, da vselej pri vsaki priložnosti najodločnejše nastopa za svoje volivce (viharno odobranje in ploskanje). Radi naših volivcev, radi časti in dostojanstva te zbornice smo stavili zahtevo po imuniteti (ponovno odobranje).

Poslanec Urek izjavi v imenu SKS, da bo klub glasoval za resolucijo. Proti so glasovali samo 4 poslanci SDS.

Nato predsednik otvori debato o resoluciji poslanca Arnež, da naj se poslancem oblastne skupščine dovolijo vozne olajšave na železnicah. Arnež utemeljuje svoj predlog. Bukovec izjavi v imenu SKS, da bo klub glasoval za, nakar je bil predlog soglasno sprejet.

VOLITVE.

Predsednik: Prehajam k drugi točki dnevnega reda, volitvi, oz. dopolnitvi odsekov in tajništva v zmislu določb novega poslovnika.

SLS proti davčni praksi delegata Savnika.

Prejeli smo sledeči popravek: Z ozirom na članek »SLS proti davčni praksi delegata Savnika«, ki ste ga objavili v »Slovencu« na prvi strani v drugem stolpcu šte. 46. z dne 26. februarja 1927, blagovolite na temelju čl. 26 zakona o tisku objaviti v zakonitem roku na istem mestu sledeči popravek:

Ni res, da je finančna delegacija v Ljubljani izdala podrejenim uradnikom tajna navodila, naj se sedaj davki z vso strogostjo zopet izterjajo, res pa je, da delegacija ni izdala glede iztirjavanja nobenih takih navodil.

Ni res, da se je to zgodilo v zadnjem času, ko je SLS stopila na oz. del, res pa je, da se

Dr. Kramer in dr. Puc dokazujeta, da poslovnik ne stoji v veljavo, dokler ga ni odobrila veliki župan. Izjavljata pa, da se izpolnitvi odsekov ne protivita, ker je leta možna po starem poslovniku.

Za tajnika skupščine je bil nato s 40 glasovi izvoljen Gabrijel Oblak, župan v Logatcu.

Takoj nato je skupščina soglasno izvolila odseke in sicer:

Odsek za proračun in druge finančne zadeve: Člani: Skubic, Lebinger, Brenčič, Nemanič, dr. Kramer; novi člani: Jarc, dr. Adlešič, Hauptman, Tratnik, ing. Zupančič. Namestniki: Oblak, Rojina, Mazovec, Eppich, Mohorič, Umnik, Kobal, Križnik, Lavtižar, Bukovec.

Odsek za kmetijstvo: Člani: Jan, Lovrač, Podvinski, Pevec, Hauptman, Jarc, Poznič, Umnik, Zebal, Pipan. Namestniki: Kobal, Uršič, Novak, Erjavec, Colarič, Mazovec, Perme, Lavtižar, Poljanšek, Urek.

Odsek za javna dela: Člani: Erjavec, Nemanič, Eppich, Kobal, Uršič, Novak, Brenčič, Tratnik, Mohorič, Zupančič. Namestniki: Strnad, Pezdirc, Rojina, Nemanič, Jan, Planina, Tomazin, Deželak, Zebal, Bukovec.

Odsek za oblastne uredbe in ostale predmete: Člani: Prof. Jarc, dr. Adlešič, dr. Česnik, prof. Mazovec, dr. Puc. Novi člani: Oblak, Majeršič, Perme, Bukovec. Namestniki: Lavtižar, Lebinger, Brenčič, Colarič, Tavčar, Arnež, Kobal, Pevec, Pezdirc, Urek.

Odsek za zdravstvene, humanitarne in socialne naloge se je izvolil na današnji seji, ki se prične ob devetih dopoldne.

Seja se je zaključila ob desetih zvečer.

Delegat ministra financ:
Savnik.

Nova obtožnica proti notranjemu ministru Maksimoviču.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Na današnji seji je Demokratska zajednica sestavila, sprejela in podpisala novo obtožbo proti notranjemu ministru Boži Maksimoviču. Ker mora po zakonu o ministrski odgovornosti priti obtožba ministra na dnevni red narodne skupščine 15 dni po vložitvi, bo prišel ta predlog na dnevni red pred 1. aprilom. Opozicija namenja vladi za redno delo na proračunu, ki se mora sprejeti do 1. aprila, zelo malo časa. Opozicija misli, da bo vlada prisiljena predložiti dvanajstine. Iz vladnih krogov se doznava, da bo vlada ukrenila vse potrebno, da namere opozicije prepreči. Vladna večina misli, da je sprejetje

proračuna do 1. aprila v interesu države. Nekateri vladni krogi ostro obsojajo nastopanje opozicije pri proračunski razpravi.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Položaj notranjega ministra Bože Maksimoviča se smatra v opozicionalnih krogih tudi po odbitju Radičeve obtožnice proti njemu kot omajan. Kljub temu, da je večina, kakor je bilo pričakovati, odbila slabo sestavljeno obtožbo radičevcev, vendar misli opozicija, da bo Maksimović zapustil resor notranjega ministrstva; če bo pa v vladi, o tem bo sklepal na svoji seji radikalni klub.

Dr. Žužek komisar mesta Celje

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Ker občinski odbor v Celju ni mogel delati, je razpuščen. Za komisarja je imenovan okrajni glavar dr. Žužek. Volitve se bodo takoj razpisale.

Seja zakonodajnega odbora

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Popoldne se je vršila seja zakonodajnega odbora. Na seji se je pretresalo besedilo čl. 13. zakona o vrhovni upravi, ki govori o pomočniku ministra. O členu se je vnela debata. Glede odredb tega člena radikali in člani Jugoslovanskega kluba niso bili na jasnem. O tem členu se je debatiralo že na prejšnji seji, danes se je debata nadaljevala. Minister za izenačenje zakonov Vasa Jovanović je predlagal sledeče besedilo: »V ministrstvu, kjer je pomočnik, vodi on po ministrovem pooblastilu nadzorstvo nad posebnim oddelkom o skladnosti in poenostavitvi. Uradne akte, katerih si minister ne pridrži v svoj podpis in ki ne spadajo v področje državnega podtajnika, podpisuje ministrov pomočnik.« O tem predlogu se je razvila živahna debata. Ko je prišel člen v glasovanje, je bil odbit s 13 proti 12 glasovom radi odsotnosti članov radikalnega kluba. Nato je predsednik zakonodajnega odbora prekinil sejo.

Minister Vasa Jovanović je bil pri predsedniku vlade Uzunoviču. Potem pa je dal časnikiarjem sledečo izjavo: »Glasovanje v zakonodajnem odboru ni posebnega značaja. To ni načelna stvar. Slo je samo za podpisovanje upravnih aktov. Razen tega ni čl. 13. šel skozi poseben odsek zakonodajnega odbora.«

S to izjavo se demantirajo vse vesti, ki jih širi opozicija glede tega glasovanja.

Belgrad, 28. februarja. (Izv.) Glasovanje v zakonodajnem odboru je izzvalo prilično zanimanje vsled odsotnosti radikalnih članov. To glasovanje nima politično nobene važnosti,

kakor mu jo hoče opozicija pripisovati. Sam minister Vasa Jovanović je izjavil, da nima glasovanje nobene večje važnosti. Opozicija tolmači to glasovanje, da je vlada tako slaba, da se ne bo mogla vzdržati do 1. aprila.

Anketni odbor.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Danes popoldne je imel sejo anketni odbor. Na seji se je že v tretji razpravi o principielnih vprašanjih. Opozicija, posebno samostojni demokratje, na sejo niso prišli. Izgleda, da opozicija sabotira anketni odbor, ker so na dnevnem redu vprašanja, ki se tičejo opozicije. Da bi se jim dala možnost sodelovanja pri teh vprašanjih, se je seja anketnega odbora odgodila do jutri. Predsednik anketnega odbora bo osebno pozval člane anketnega odbora, da pridejo na sejo.

KONFERENCA ZUNANJEGA MINISTRA S SEFI OPOZICIJE.

Belgrad, 28. februarja. (Izv.) Dopoldne je zunanji minister Dr. Perić povabil k sebi predsednika Demokratske zajednice Ljubo Davidoviča. Z njim je razpravljaj o vprašanjih zunanje politike. Jutri bo sprejel ostale načelnike opozicije in z njimi konferiral o zunanji politiki. Po konferenci z Davidovičem je bil dr. Perić sprejet v avdijenci pri kralju.

VAŽNA POSVETOVANJA MED RADIKALNIMI VODITELJI.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) V političnih krogih je vzbudila veliko pozornost današnja konferenca v predsedništvu vlade med predsednikom vlade Uzunovičem, notrajim ministrom Božo Maksimovičem in ministrom Srskičem. Na to konferenco je bil pozvan predsednik radikalnega kluba Ilija Mihajlovič. Nekaj časa sta seji prisostvovala Ljuba Živković in minister Vasa Jovanović. Nekateri opozicionalni krogi so zatrjevali, da se je na konferenci razprav-

ljalo o položaju Bože Maksimoviča, ker bi moral dati ostavko na svoje mesto, katero bi zavzel minister Milan Srškić. Po seji so udeleženci zatrjevali, da so verzije brez podlage. Na konferenci so razpravljali o strankinih vprašanjih glede sklicanja glavnega odbora radikalne stranke, na katerem bi se imelo odrediti sklicanje širšega glavnega odbora radikalne stranke radi vrnitve Ljube Jovanoviča v radikalni klub. S te konference je bil Boža Maksimović pozvan na dvor v avdienco, kjer je ostal eno uro. Potem se je ponovno vrnil v predsedništvo vlade. Opozicijski krogi pričakujejo pri radikalnih spremembah.

Razprava o državnem proračunu.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Danes se je nadaljevala proračunska debata. Pred dnevnim redom je vložil Mile Popović interpelacijo na ministra za soc. politiko o postopanju zagrebškega velikega župana proti invalidom. Finančni minister je odgovoril na interpelacijo narodnega poslanca Ivana Radiča o kreditih za zgraditev nasipov in ureditev Save pri Zagrebu.

Nato se je prešlo na proračunsko razpravo. Prvi je dobil besedo Nikičević dr. Lončarevič. Kritiziral je proračun največ radi tega, ker je redukcija proračuna premajhna in ne znaša niti 10 odstotkov. Pred debato o proračunu bi se moral sprejeti zakon o vrhovni upravi. Na temelju tega zakona je bilo treba reducirati proračun. Izjavlja, da bo glasoval proti proračunu.

Drugi je dobil besedo dr. Sekula Drljevič, črnogor. fed. Izjavlja, da smo dobili cerkveno vlado, vlado sporazuma vzhodne in zapadne cerkve. Kritizira Uzunoviča, ker ne preslano sestavlja vlade. Pravi, da je prejšnja vlada dala ostavko, ker je demisioniral Momčilo Ninčič. Potem pa smo dobili ravno to vlado brez Ninčiča. Pohvali finančnega ministra, ker je bil pri objasnitvi proračuna iskren. Nadalje je govoril o razmerah v Črni gori. Glasoval bo proti.

Za njim je govoril demokrat Stanković o razmerah v Srbiji.

Seja se je ob pol 2. zaključila. Prihodnja bo jutri ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu je nadaljevanje proračunske debate.

Pogajanja s češkoslovaško.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Danes so se nadaljevala pogajanja med našo in češkoslovaško delegacijo glede sklenitve trgovinske pogodbe. O seji se je izdalo sledeče obvestilo:

Na današnji drugi seji češkoslovaške in naše delegacije za sklenitev trgovinske pogodbe so se pretresala vprašanja splošnega značaja, med drugim posebno carinska vprašanja. Sporazumeli so se, da se celo delo razdeli v dva oddelka. Prvi oddelk bo obsegal delo v Belgradu, drugi pa delo v Čehoslovaški.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) V ministristvu za trgovino, se je vršila konferenca, kateri sta prisostvovala zastopnik ministristva za trgovino Simonović in kmetijski minister dr. Kulovec ter člani naše delegacije, ki se je nedavno mudila v Pragi, med njimi dr. Velizar Janković

in Sečerov. Člani delegacije so izčrpno poročali o tem, kaj se je v Pragi razpravljalo in kaj se je sklenilo glede trgovinske pogodbe med obema državama. Seje se bodo nadaljevale in bodo odločilnega pomena pri pogajanjih za trgovinsko pogodbo med obema državama.

ALBERT THOMAS V BELGRADU.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Danes je prišel v Belgrad Albert Thomas. V ministristvi sobi nar. skupščine se je razgovarjal s predsednikom vlade Uzunovičem in ostalimi člani vlade. Potem je konferiral z ministrom za socialno politiko. V diplomatski loži je prisostvoval seji narodne skupščine.

Delo oblastnih skupščin.

ZAGREBSKA OBLASTNA SKUPŠČINA SE ODGODI.

v Zagreb, 28. febr. (Izv.) Danes popoldne so se sestali k seji člani oblastnega odbora zagrebske občinske skupščine pod predsedstvom Stjepana Radiča. Vršil se je razgovor o oblastnem proračunu. Prihodnja seja skupščine se po sklepu oblastnega odbora skliče pismeno, ker se mora še preje rešiti vprašanje financiranja oblastne skupščine.

BURJA V KARLOVSKI OBLASTNI SKUPŠČINI.

v Karlovec, 28. febr. (Izv.) Na današnji seji oblastni skupščine so samostojni demokrati vršili obstrukcijo proti poročilu velikega župana. Obstrukcija je bila tako huda, da je moral predsednik sejo prekiniti. Čim je pričel govoriti zastopnik kluba SDS, pa so pričeli delati radičevci razne medklince, da je moral predsednik oblastne skupščine sejo zaključiti. Danes ob 9 zjutraj je prispel semkaj sam predsednik poslanskega kluba HSS dr. Šibenik, da se pogaja s samostojnimi demokrati glede skupnega nastopa in sodelovanja v oblastni skupščini. Pogajanja se vodijo na podlagi razmerja 4:4 v oblastnem odboru; samostojni demokrati naj bi dobili predsednika. Vendar nočejo radičevci pristati na te pogoje samostojnih demokratov.

EKSODUS OPOZICIJE IZ SPLITSKE OBLASTNE SKUPŠČINE.

v Zagreb, 28. febr. (Izv.) Današnja seja oblastne skupščine je bila zelo burna. Na dnevnem redu je bila specialna debata o poslovniku. Opozicija vseh strank se ni hotela udeležiti specialne debate, ker niso hoteli radičevci uvaževati niti ene zahteve opozicije. Radi tega je opozicija demonstrativno zapustila zborovališče, radičevci pa so nadaljevali debato.

Gospodarske zveze med Jugoslavijo in Rusijo.

Belgrajska »Pravda« ponovno poroča o skorašnji uvedbi gospodarskih zvez z Rusijo. Te zveze bi se uvedle preko najvažnejših jugoslovanskih gospodarskih institucij in naj bi imele polslužbeni značaj. Polagoma naj bi se potem pripravljala pot za uvedbo političnih odnošajev.

Ugoden odmev v Nemčiji.

Berlin, 28. februacija. Briandove izjave v »Petit Parisien« so napravile v tukajšnjih krogih izredno velik vtis. Odmev v listih je kar najbolj ugoden — izvzemši seveda glasila skrajne desnice. »Germania« z zadoščenjem ugotavlja, da Briand ostaja zvest locarnski politiki. Nemška zunanja politika temelji predvsem na dveh pogodbah: na berlinski nasproti Rusiji, potem pa v prvi vrsti na locarnski pogodbi. Noben pameten, posebno pa noben odgovoren človek v Nemčiji ne misli na to, da bi Nemčija krenila s tega pota.

Stresemannovo glasilo »Tägliche Rundschau« pripisuje Briandovim izjavam posebno važnost zato, ker dokazujejo, da so vse vesti o propadu locarnske politike neosnovane. Briand splošno vztraja na tej politiki in upa, da bo dovedla do zaželenega cilja, to je do sprave med Nemčijo in Francijo. List smatra, da so Briandove izjave uvod k pogovoru v Zenevi in izjavlja, da so dejansko poraben temelj zanje.

organizaciji. Ker so že preje pristopili socialistični sindikati, so sedaj združene vse strokovne organizacije v fašistovski sindikalni organizaciji.

ANGLEŠKI KRALJ V PARIZU.

v Pariz, 28. febr. (Izv.) Angleški kralj je prispel popoldne semkaj, kjer ostane dva do tri dni. Bival bo v angleškem poslanstvu.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

v London, 28. febr. (Izv.) Včeraj zvečer sta pri Celstone trčila brzovlak in parni stroj. Pri tem je bilo ranjenih 32 oseb, vendar so rane večinoma lahke.

Ruski odgovor Angliji.

Moskva, 28. febr. (Izv.) Sovjetska brzojavna agencija poroča, da je vlada že v soboto sklenila odgovor na angleško noto. Noto je nemudoma odposlala. Ruski odgovor naglašja, da je sovjetska vlada vedno pripravljena na mirno poravnavo angleško-ruskega spora. Toda protiruski govori angleških vladnih članov nikakor niso v korist izboljšanju angleško-ruskih odnošajev. Tudi sovjetska vlada je mnenja, da prelom med Anglijo in Rusijo evropskemu miru ne bo v korist. Ako pa britanska vlada odnošaje dejansko pretrga, potem se sovjetska vlada ne na tak ne na drug način ne bo prizadevala, da bi se obnovili.

v London, 28. febr. (Izvr.) Reuterjev biro piše z ozirom na odgovor sovjetske vlade na angleško noto, da prevladuje v nekaterih političnih krogih mnenje, da je ta odgovor sovjetske vlade nesramen. Radi tega bodo skušali ti krogi izvršiti na merodajne činitelje pritisk v tem smislu, da se rusko-angleška trgovinska pogodba anulira. V političnih krogih si osvaja tla mišljenje, da bo angleška vlada to tudi storila. Dana je pa tudi možnost, da se bo trgovinska pogodba sicer anulirala, a da se bodo diplomatski stiki in odnošaji v dosedanj meri nadaljevali.

Boj za Šanghaj.

DEMORALIZIRANE SEVERNE ČETE. — KITAJSKA MORNARICA PRESLA H KANTONCEM. — ČANGCOLINOVE NAMERE.

London, 28. febr. (Izv.) Konzularni zbor in mednarodni občinski svet v Šanghaju sta sklenila, da se prenese obrambna črta izven mednarodne naselebine na kitajsko ozemlje. Postojanko so zasedli trije britanski bataljoni z artiljerijo in številnimi strojnimi puškami. Na notranji strani obrambne črte so sedaj kolodvori in deli kitajske državne železnice. Posebni frontni odseki so se dodelili tudi Francozom, Japoncem in Italijanom, vendar so doslej poleg Angležev izkrcali vojaštvo samo Italijani in sicer oddelek 50 moč. Francozi imajo na ladji pripravljenih 200 moč, ki se pa izkrcajo, če bo treba, še-le v zadnjem trenutku.

Položaj v Šanghaju se je znova poostрил; velika nevarnost postaja možno razbite Sunove armade, ki se steka v mesto. Dalje prihajajo Čangčungčangove čete, ki se obnašajo nasproti tujcem zelo sovražno; skupina tega vojaštva je hotela vdreti v koncesije, a jo je močan oddelek prostovoljcev vrgel nazaj. Te

severne čete so dobro opremljene z najmodernejšim orožjem, toda popolnoma demoralizirane.

Po zadnjih vesteh je celbkupna kitajska vojna mornarica presla h Kantoncem. Sunove čete so izjavile, da se ne bodo več borile proti Kantoncem. Čang pošilja sedaj svoje čete proti Sungkiangu, toda namesto da bi odšle na določeni cilj, ostajajo v Šanghaju. Zdi se, da bodo tudi Čangove čete odklonile nadaljnje bojevanje proti južni vojski.

Zdi se, da ima Čangcolin posebne namene in da hoče sedaj, ko ima Šanghaj v rokah, preko pekinške vlade pritisniti na Anglijo in ostale prizadete države, da se odpovedo vsaj delu svojih dosedanjih privilegijev.

Razpoloženje proti Angležem ostaja med domačini slej ko prej sovražno. V Hankovu je nenadoma izbruhnil nov generalni štrajk, ki je naperjen proti Angležem. Vse trgovine so zaprte.

»CORRIERE DELLA SERA« O RADIKALIH IN SLS.

v Milan, 28. febr. (Izv.) »Corriere della Sera« poroča iz Belgrada o incidentu v narodni skupščini ob priliki nastopa opozicije proti Maksimoviću. List pravi med drugim: Dve sta kar teristiški sobotne seje — ena, da je radikalna stranka navzlic temu, da so se nekateri radikalni pokazali kot Maksimovičevi nasprotniki, pokazali popolno enotnost in disciplino in drug, da namerava ostati SLS solidarna z radikali.

SMRT HRVATSKEGA KOMIKA.

v Zagreb, 28. febr. (Izv.) Danes zjutraj ob pol 5 je umrl v Zagrebu znani komik tukajšnje drame Stjepan Bojnić.

ŠKODA PO POTRESU.

v Metković, 28. febr. (Izv.) Društvo hišnih posestnikov je po svojih zastopnikih ugotovilo, da znaša škoda, povzročena po nedavnem potresu, 300.000 Din. Če se vzamejo v poštev vse manjše škode, potem se pa ta vsota pomnoži na pol milijona Din.

KOMUNISTIČNA ZAROTA V BUDIMPEŠTI.

v Budimpešta, 28. febr. (Izv.) V zvezi z odkritjem nove komunistične zarote piše »Aregent«, da je policija že precej dolgo zasledovala niti zarote. Danes je policija aretirala večje število komunistov. Pri hišnih preiskavah so se našle ogromne množice letakov, ki jih je dala policija odpeljati v več vozovih.

v Budimpešta, 28. febr. (Izv.) Časopisi poročajo v zvezi z odkrito komunistično zaroto, da je bila na zahtevo tukajšnje policije izvršena v Debreczinu aretacija vodje ekstremno-socialistične stranke »Vagy« Stefana Orbe ter treh drugih sodrugov. Pri zasliševanju je izjavil Iso Szanto, ki je bil danes zjutraj aretiran, da je dobil iz Rusije toliko denarja kolikor je hotel in da se je za 21. marca nameravala uprizoriti velika demonstracija proti sedanji vladi. Ob tej priliki bi gotovo prišlo tudi do prelivanja krvi. Drugi aretiranci pa so izjavili, da je 1. in 15. vsakega meseca prišel iz Dunaja ali Berlina poseben kurir, ki je razdelil 6000 dolarjev merodajnim osebam v agitacijske svrhe.

ČEŠKOSLOVAŠKO ŠOLSTVO NA DUNAJU PO PREVRATU.

v Praga, 28. febr. (Izv.) Na današnjem generalnem zborovanju društva »Komensky«, ki skrbi za češkoslovaško šolstvo v inozemstvu, je med drugim govoril tudi odposlanec dunajske društvene podružnice dr. Kandor, ki je izjavil, da se v Avstriji bivajoči Čehi in Slovaki počutijo kakor doma, ker je kulturna politika v Avstriji po prevratu doživela popoln preobrat in omogočila razmah češkoslovaškega šolstva na Dunaju.

RAUSCHER SE VRAČA V VARŠAVO.

Berlin, 28. febr. Varšavski poslanik Rauscher je z novimi navodili odpotoval v Varšavo. Pogovore bosta nadaljevala Zaleski in dr. Stršemmann v Zenevi.

NEMŠKA RIMSKA POSLANIKA PRI STRESEMANNU.

Berlin, 28. febr. Koncem minulega tedna se je mudil pri dr. Stresemannu v San Remu nemški poslanik pri Vatikanu dr. v. Bergen. Te dni pride v San Remo tudi nemški poslanik pri Kvirinalu v. Neurath. Listi naglašajo, da so ti obiski zgolj informativnega značaja.

NOV ITALIJANSKI POSLANIK BELGRADU.

Belgrad, 28. febr. Vlada je izdala agreement za novega italijanskega poslanika Luigijsa Vanutellija. Vanutelli je bil sedaj italijanski diplomatski agent v Tangerju.

IZPREMEMBA NA BOLGARSKEM POSLANIŠTVU V BELGRADU.

Sofija, 28. febr. Tukajšnji poučeni krogi izjavljajo, da se dosednji poslanik v Belgradu Bakarelski odpokliče ter bo na njegovo mesto imenovan Grigor Vasiljev, poslanec vladne večine in eden izmed iniciatorjev za umor Stambolijskega.

PRETRESLJIVA KONFRONTACIJA ŽENE IN UMOLNEGA MOŽA.

v Turin, 28. febr. (Izv.) V narišnici v Colleguo je že no leto interniran neznanec, ki se je vrnil iz vojnega ujetništva. Ker je neznanec popolnoma izgubil spomin, ga ni bilo mogoče identificirati. V soboto pa ga je obiskal neki višji častnik, ki je spoznal v neznanecu profesorja Canella, bivšega ravnatelja v Veroni, ki je 1. 1916 izginil po bitki pri Bitolju. Častniku se je posrečilo spomniti neznanca, da je kot častnik nosil tretjeredniški pas. Včeraj pa se je vršila konfrontacija med ženo in možem, ki je bila naravnost pretresljiva. Žena je takoj spoznala moža v neznanecu, dočim ni mogel mož spoznati žene. Žena je nato padla na tla in pričela moliti rožni venec. Zdravniki so kmalu nato odpeljali neznanca v sobo; žena pa je planila za njimi ter objela moža. Možu se je v tem trenutku nenadoma vrnil spomin in je takoj spoznal ženo.

PETROLEJSKI VRELCI V PLAMENIH.

v Bukarešta, 28. febr. (Izv.) Med Bloesti in Baicoi je v tamošnjem kompleksu petrolejskih vrelcev izbruhnil grozovit požar. Velikanski plameni so skozi celo noč razsvetljevali vso okolico. Vsako reševanje je bilo izključeno. Petrolejske mase so se razlile v kraje, ki leže nižje. Požar se širi vedno bolj in bolj. Vsa akcija gre za tem, da se potom izkopanih jarkov požar lokalizira. Škoda, ki je bila radi požara prizadeta družbi »Columbia« se cení na več milijonov lejev.

VIHARJI V FRANCIJI.

v Berlin, 28. febr. (Izv.) »Montags Post« poroča o silnem viharju, ki je zadiljal nad mestom Turenne. Ravnotako je zabeležen vihar tudi v mestu Cour, ki je zelo poškodoval nekatere hiše. O človeških žrtvah se ne poroča.

ZAPLENJEN OKLIC.

v Varšava, 28. febr. (Izv.) Včeraj je bil zaplenjen oklic, ki ga je objavila poljska liga za človeške pravice, ker je vseboval nekatere očitke proti sistemu poljskega jetništva.

ZRAČNA PROGA BRINDISI—VALONA—DRAČ.

v Rim, 28. febr. (Izv.) »Messaggero« poroča iz Brindisi, da so teku priprave za otvoritev zračne črte Brindisi—Valona—Drač, ki jo bo oskrbovala italijanska družba.

ZRAČNA ČRTA BERLIN—MÜNCHEN—MILAN—RIM.

v Rim, 28. febr. (Izv.) Iz Berlina prihaja vest o izjavi pred sednika Lufthanse, da so pogajanja med zastopniki Lufthanse in italijanske vlade že toliko napredovala, da je pričakovati že v poletju otvoritve zračne črte Berlin—München—Milan—Rim.

PINEDO V RIO DE JANEIRO.

v Rio de Janeiro, 28. febr. (Izv.) De Pinedo je nadaljeval svoj let v mesto San Paolo. Na ulicah in hišnih strehah tega mesta, ki šteje veliko Italijanov, se je zbrala ogromna množica ljudstva, ki je vzklikalo Italiji in De Pinediju. De Pinedo se je spustil na tla pri jezeru Amaro in je prispel z avtom v samo mesto San Paolo, kjer se je vršil velik sprejem.

SINDIKALIZEM V ITALIJI.

Rim, 28. febr. »Stefanie« poroča, da je Azione Catolica naznanila pristop katoliških strokovnih organizacij k fašistični sindikalni

Svobodna beseda.

SDS je včeraj kar dva svoja prvaka poslala v boj proti poslovniku, ki ga je uveljavila SLS v ljubljanski oblastni skupščini. Kot drugi je zagovarjal svobodno besedo dr. Kramer, mož režima, ki je uveljavil poslovnika v narodni skupščini, ki je v mnogih ozirih še mnogo strožji, kot poslovnika za ljubljansko oblastno skupščino.

Pa dr. Kramer ni govoril toliko o poslovniku kot o načelih svobodoljubja in parlamentarizma. Govoril je — kakor se to smešno sliši — v imenu SDS. Jasno je, da pod to firmo vsaka beseda o svobodi izgubi svojo vsebino. Zato tudi dr. Kramer ne more nič zato, če se njegovim besedam včeraj in danes ljudje smejejo in označujejo njegov govor kot prav dobro pustno šalo.

Je res samo še šala, če kdo govori o demokraciji v imenu tiste stranke, ki je uničila bivšo slovensko narodno vladno.

Ce zagovarja svobodno besedo stranka, ki je razpustila par sto občinskih odborov, okrajnih zastopov in drugih korporacij, samo da je pogazila tam svobodno besedo ljudskih zastopnikov. Ce govori za svobodo stranka, ki je v šoli potepala vsako svobodno zahtevo in pravico staršev šolohveznih otrok in ki je tirala starše pred kriminal, če so se uprli nasilju in varovali svoje otroke in dobre učitelje.

Pred kriminal s svobodo, to je geslo SDS!

Parlamentarizem v ustih SDS je roganje, ki nas spomni na volivni rod dr. Gregorja Žerjave za volitve v mestne občinske zastope v Sloveniji. Ali je to parlamentarizem, da dobi relativno najmočnejša stranka kar dvetretjinsko večino? Ali se to ne pravi opozicijo zadušiti?

Parlamentarizem po načelih SDS pomenja socialno krivico. Spomnimo se le volivnega reda za trgovsko in obrtno zbornico, ki ga je napravil poslanec SDS v ljubljanski skupščini g. Ivan Mohorič. Po njegovem bi Trboveljska premogokopna družba, Ruše in jeseňiška industrija volile ravnotoliko zastopnikov kot 20.000 obrtnikov.

Vsled parlamentarizma SDS je rudar izgubil svoj vpliv v bratovskih skladnicah in komandira že sedem let neizvoljena družba, ki nikogar ne predstavlja, v okrožnem uradu za zavarovanje delavcev.

Svobodoljubje SDS je preprečilo, da bi obveljal volivni red, ki daje tudi našim ženam pravico, da volijo in imajo svoje zastopstvo v občinski upravi.

To so samo nekateri največji grehi SDS proti demokraciji. Že ti pa so menda dovolj zgovorni, da vsakdo ve, da je SDS načeloma zagovornica nasilja, močne roke, diktature, zatiranja. Saj je zgrajena na istih osnovah kot fašistovske, kapitalistično-liberalne in nacionalistične reakcionarne stranke v Evropi.

Ce to stranko novi poslovnik za ljubljansko skupščino bode v oči, je to najboljša zagotovilo, da je poslovnik dober, da jamči za redno in svobodno delovanje skupščine.

Diktatura in dr. Dinko Puc.

SDS je poslala v boj za demokracijo na včerajšnji seji oblastne skupščine bivšega gerenta dr. Dinka Puca. Ta gospod se je zavzemal za »možnost kontrole«, rekel je, da se »uvaja diktatura«, da hoče večina opozicijo kratkoma zadušiti in še druge strašne reči je povedal dr. Dinko Puc o klerikalnem poslovniku.

Govorniki SLS so podnačelniku SDS lepo pojasnili, da »klerikalni« poslovnik ne bo nikogar zadušil. Nam pa se pri tej priložnosti vsiljujejo tele reči: gerent — demokracija — SDS — kontrola na rotovžu — diktatura in dr. Dinko Puc.

Koliko kontrole je dal opoziciji ognjeviti zagovornik demokracije na magistratu, bivši prvak gerentov, g. dr. Puc?

SLS je uzakonila za oblastno skupščino poslovnika, ki velja za vse enako, za večino in za manjšino, ki z njim dobi tudi svoje pravice.

SDS pa je na magistratu nasilno razgnala večino in uvedla diktaturo manjšine, katero so izvrševali trije gerenti, na čelu jim dr. Dinko Puc.

In ta g. dr. Dinko Puc se je včeraj v taisti dvorani mestnega magistrata, kateremu je nočeval kot gerent brez vsakršne kontrole ljubljanskih občanov, zavzemal za demokracijo!

Ta okolnost je najlepši dokaz, koliko je vredna kritika SDS v oblastni skupščini.

Beleške

△ Klerikalci se poradikalijo? Pod tem naspisom je prineslo »Jutro« na pustno nedeljo iz Belgrada vest, da krožijo po parlamentu govorice o še ožjem sodelovanju NRS in SLS. Te govorice da izvirajo iz dejstva, da so radikalci jako hvalili klerikalce, češ »to so naši ljudje«, oni gredo v ogenj za nas in obljubili so nam, da likvidirajo SLS ter pristopijo v radikalno stranko. Seveda je vzeti te izjave komu gratio salis, a one so karakteristične, ker dokazujejo, da smatrajo radikalci, da imajo sedaj klerikalce popolnoma v žepu. — Veseli nas, da smo v prijetnem položaju, da »Jutro« lahko zapupamo, da je njegova vest popolnoma točna, in se moramo samo čuditi, da »Jutro« tej lastni svoji vesti ne verjame in jo je postavilo pod vprašanje. V podkreplilo absolutne resničnosti te vesti se sklicujemo na lastne »Jutrove« ugo-

totivte: 1. da predstavlja sedanja koalicijska, rimsko-pravoslavni pakt, 2. da so se radikalci poklerikalili, 3. da imajo klerikalci radikale popolnoma v žepu. Torej je več kot evidentno, da je SLS faktično že likvidirala in prestopila v radikalno stranko. In je stvar se posebej vlevažna in naravnost zgodovinski akt, ker izginijo s tem slovenski klerikalci za vedno iz tega ničemurnega sveta... Toda: kaj bo »Jutro« zdaj počelo? Kam se bo zdaj koncentrirala napredna fronta? Proti komu bo odslej pisal dr. Žerjav svoje članke? In kaj bo s klerikalnim zmajem? Kaj bo z njegovim zvestim c. kr. čuvajem, starino »Slov. Narodom«? In kaj bo sploh s celo junaško SDS-arijo v kranjski in štajerski deželi? Strašna usodepolna vprašanja! Zdaj se še le vidi, kako tesno je združena eksistenca kranjsko-štajerskega naprednjakarstva s slovenskim klerikalizmom. Če izgine SLS, je ves SDS-arski tabor ob krah... In zdaj... ah, zdaj še le razumemo, zakaj »Jutro« vesti o likvidaciji SLS ne more in noče nič prav verjeti. Toda žalibog, ne moremo je demantirati, kakor se nam tudi »Jutro« smili. Kar je res, je res.

△ Novi poslovnik oblastne skupščine, čegar namen je, omogočiti čim večjo ekspeditivnost zbornice, »preprečiti obstrukcije in sploh vsako sabotiranje njenega dela, »Narodnemu Dnevniku« ni všeč in piše: Če misli večina, da je tako močna, da more tudi sama povzročiti zblizanje opozicijskih strank ter pomagati k ustvarjanju napredne fronte, potem ji k tej samozvesti samo častitamo! — Na kar nimamo drugega reči kot: Hvala!

△ Nevzdržna pozicija vlade. To je »Jutro«

Kaj se godi doma

† Poveljnik varnostne straže Alojzij Slanovec.

Včeraj dopoldne ob 11. je nenadoma umrl poveljnik varnostne straže v Sloveniji g. Alojzij Slanovec v svojem 62. letu starosti. Bil je ravno pri telefonu, ko se nenadoma zgrudi na tla — zadel ga je kap. Na pomoč mu je hitro prišlo okrajni nadzornik Gril, ki ga jedvignil in s pomočjo stražnikov prenesel v sosedno sobo na divan, vendar je bilo vse že prepozno in je Slanovec tekoni par sekund umrl.

Umrli Slanovec je bil rodom ljubljčan. Pri policiji je bil uslužben že trintrideseto leto ter je bil pred porokom ljubljanske policije inšpektor mestne straže. Vrhovni poveljnik policije v Sloveniji je postal lansko leto. V svojem področju je bil spreten organizator in vester uradnik, osebno pa izvrsten značaj in radi tega v družbi zelo priljubljen. Kako sposoben je bil, dokazuje najbolj to, da se je iz navadnega stražnika povzpelo do najvišjega mesta pri straži, do oblasnega poveljnika. Za njim žaluje soproga in šest otrok.

Ob tej priliki moramo resnici in pravici na ljubo konstatirati, da je temu možu poštnjaku izkopala prerani grob krivica, ki se mu je dogodila ob priliki razvratitve, ker se mu ni dal tisti položaj, ki ga popolnoma jasno in točno določa razvratitvena uredba. Pričakujemo, da se ta krivica vsaj po njegovi smrti popravi, da bo od tega imela nekaj vsaj njegova družina, česar rajni ni mogel po več kot treh letih doseči. Mož-poštnjaku oblasnemu poveljniku svetila večna luč, njegovi spoštovani družini pa naše iskreno sožalje!

Poziv rekrutov 1927.

»Dne 14. marca 1927. ob 8. uri zjutraj so morajo priglasiti rekruti, rojeni 1906 in starejši, ki so bili rekrutovani in usposobljeni 1. 1926. in 1927. radi nastopa kadrske službe, in sicer v štabu poveljstva ljubljanskega vojnega okrožja, vojašnica vojvode Mišiča, vhod iz Pražakove ulice ali s Tabora.

Na odslužboje kadrskega roka bodo naznačenega dne odpravljani s transportom rekruti sledečih vrst orožja: konjenica kraljeve garde, topništvo kraljeve garde, konjeniki, konjeniški pionirji, konjeniški telegrafisti, poljsko topništvo, gorsko topništvo, havbiško topništvo, težko armadno topništvo, pionirji, pontonirji, reflektorji, železniško poveljstvo, vozniki, telegrafisti, marvoni bolničarji, peki, I. oddelek mornarice in I. oddelek letalcev.

Za gornje edince se je pozvalo tudi nekoliko rekrutov-rokodelcev iz pehote.

Ostali rekruti, ki so bili rekrutovani za pehoto, se bodo pozvali v kadrsko službo dne 27. marca 1927 ob 8. uri istotam, oni za avtomando pa dne 19. aprila 1927.

V slučaju, da kateri rekrut ne dobi pravočasno poziva, naj mu ta oglas služi v ravnanje.

Gornji poziv velja samo za one rekrute, ki so domovinsko pristojni v območje okrajnega glavarstva Ljubljana okolica, Kranj, Radovljica, Kamnik, Novo mesto, Kočevje, Logatec in mestnega magistrata Ljubljana.

Vsi rekruti se opozarjajo, da se priglasijo pravočasno, trezni ter toplo napravljeni in obuti.

Hud udarec.

Iz Bohinjske Bele nam pišejo: Zadnji petek je Mlinarjevo družino na Boh. Beli zadela huda nesreča. Gospod Franc Gogola je nosil drva s planine, na potu pa mu je spodrslilo in padel je pod konja, ki je stopil nanj in ga pohodil. V soboto so ga odpeljali v bolnico v Ljubljano, kjer je srečno preživel operacijo. V noči od nedelje na ponedeljek pa se mu je stanje poslabšalo in do zadnjega pri polni zavesti kličoč po imenu svojo ženo in svoje otroke, je ob 2. ponoči nenadoma preminul. Zapušta doma ženo in 8 otrok, katerih

zdaj redno zapisalo še vsakokrat, kadar je sedanja vlada v narodni skupščini zmagala s svojo večino. Tako omalovažuje »Jutro« tudi število 152 glasov proti 134, s katerimi je bila odbita radičevska obtožba proti ministru Maksimoviču, in pravi, da je večina 18 glasov pri tako važni odločitvi vse prej nego zmaga. — Konstatiramo prvič, da je to večina, kakor je PPZ vlada nikoli ni imela, drugi je pa faktična vladna večina v tem slučaju znašala 36 glasov, ker je manjkalo 18 poslancev vladne večine, dočim je bila opozicija polnoštevilno zbrana.

PRIBIČEVIČEVE ZASLUGE.

V Belgradu se najbolj širokousti Pribičević s svojimi nacionalnimi zaslugami. Po Pribičevićevih govorih bi morala soditi javnost, da leta 1918. v Jugoslaviji sploh ni bilo drugih nacionalistov kot edina Pribičević in Žerjav. Na to samohvalo je krepko odgovoril Stefan Grgić iz Sarajeva v belgrajski »Politiki«. Grgić piše o dogodkih leta 1918. kot opazovalec, ki jih je tiste dni doživljal. Piše kakor je videl in slika objektivno svoje utise in občutke iz tistih dni. Grgić ostro zavrača nerresnično samohvalo Sv. Pribičevića, češ da je on pripeljal prečane v Belgrad. Dogodki — pravi Grgić so se razvijali brez Pribičevića. Posebno poudarja Grgić majsko deklaracijo in pravi: Neprimerno več junaštva in odločnosti je bilo treba za majniško deklaracijo, kot za vsa Pribičevićeva dela, ker je deklaracija izšla pol leta pred zlomom centralnih sil in tedaj, ko se še ni vedelo kako bo končala vojna.

najstarejši je 12 let star. Družina je po smrti gospodarja tem huje prizadeta, ker je prej že dve leti silno trpela radi povodnji, ki je dvakrat vzela jek pri žagi in mlinu in vse uničila. In ta po povodnji gospodarsko popolnoma uničena družina, ki je sedaj izgubila še očeta in gospodarja, ni do sedaj prejela nobene podpore radi povodnji. Vsa župnija sočustvuje z nesrečno družino.

Odmev iz zadnje volivne borbe

Maribor, 28. febr. 1927.

Dne 18. jan. 1927 je SLS priredila shod v Radvanju v gostini Lebnik. Tega shoda se je udeležil tudi Karol Jehel, najbrž socialist, ki je ves čas shod motil, posebej pa je še napadal navzočega poslanca Žebota. Ker pa je temu očital, da z akti, ki mu jih železničarji donesajo, kuli peč, ga je poslanec Žebot prijel za besedo. Ker je bilo to očitane velika laž napram poslancu Žebotu, ki je znan kot marljiv posredovalec za vsakega brez ozira na politično mišljenje, je imel Jehel priliko to pred sodiščem dokazovati, kar pa se mu seveda ni posreželo in je bil obsojen s 300 Din oz. 8 dni zapora. To je pač svaričen zgled vsem tistim, ki svojo modrost zajemajo iz »Volksstimme«, potem pa zato le obsedijo.

Žalostne posledice pretepev.

Dne 26. februarja so se stekli fantje v St. Ilju v Slov. goricah. Med ravanjem je prišlo do rabe noža in je dobil Karol Šik, oskrbnik pri Ivanu Baumanu zabadljaj v pljuča. Šika so prepeljali v mariborsko bolnico in je njegovo življenje na vagi.

— Te dni je prišlo pri Marji Snežni na severni meji do prepira med bratoma Šesa. Iz prepira se je raznel pretep in in Martin Šes je dobil tako hude poškodbe na glavi in rokah, da je moral po pomoč v mariborsko bolnico. — Dne 23. februarja so prepeljali od St. Lenarta v Slov. goricah Karla Osvolda, 26 letnega kmetijskega fanta. Ima prestreljeno glavo; strel mu je šel skozi možgane ter je njegovo stanje brezupno. Obstreljen je bil na predpustni zabavi. Veseljačenje in alkohol terjata vedno nove žrtve.

Predpustna veselica v Rokodelskem domu.

Program nedeljske prireditve je bil dokaj obsežen. 7 točk so marljivi člani izvajali, kar je trajalo od pol osme do enajste ure. Obistvitvo je veselo sledilo od kupa do konca in ni štedilo s priznanjem. Tudi vesela pustna prireditve je pokazala, kako društvo uspešno vzgaja svoje člane.

Prvi je nastopil pevski zbor, ki šteje krog 25 mladih pevcev, in je zapel tri pesmi pod vodstvom prof. Bajuka. Foersterjeva »Planinska« je lepo zvenela. Ritmiziranje je bilo vsesokoli dobro, prav tako tudi plastika v drugem delu. Gladki tek melodije se ni nikjer zatikal in so basi spremljanje a pretrganosti akordi prav točno vzdržali. V Aljaževih »Občutkih« je zbor pokazal že prav dobro disciplino in globoko umevanje. Pesem štejemo lahko med najboljše Aljaževe, če ni sploh najboljše. Izvajanje je bilo čvrsto, vsebina podana zelo jasno, prozorno. Izreka je vobče prav dobra. Lepa vsebinska stopnja je bila naravnost izvrstna. Pevec so zapeli pesem že s tolikim vpletom, da je bilo veselje. Kropkejši tenor bi nas pač k sinjim goram še bolj približal. Baritonist ima lepo barvo, a še malo začelo šibkosti, ki je razumljiva ob prvem nastopu. Bo pa še s pridom lahko služil lepi pesmi. Sklepno so Vodopivčeve »Zabec« reglale tako živo, da so izzvale pri občinstvu vihar odobravanja.

Tako se je postavil mladi zbor, ki bi mu do še večjega napredka pripomoglo ojačenje I. in stabiliziranje II. tenorjev. Marljivo redne vaje in večje glasu bodo zbor povzdignile, da bo vreden naslednik onih poštrenovalnih mož prednikov, ki so bili prvi pionirji slovenske pesni v svojih rokodelskih društvih in izven njih.

Kuplet »Trmoglavci« nam je uvelil v pustno razpoloženje, ki se je stopnjevalo ob starem Volarčevem šaljivem zboru »Nose«, dosego glasov v »Cigaretice«, ki ga je mlad vajence glasovno in mimično tako podal da ga je moral ponoviti.

V »Zdravnikovem strežniku«, burki v treh

dejanjih, je povečini nastopil igralski naračaj. In reči moramo, da spretno in povsem zadovoljivo. Prav je, da se moči vrstijo in da pridejo tudi mlajši in najmlajši do besede na odru, ki ima še tako slavno prelošč. Ob Rasbergerjevem jubileju smo spet brali, da je tudi začel med rokodelci. Kdo ve, kje se skrivajo talenti! Če jih Rokodelski oder še odkrije in jim da pravo vzgojo, mu bomo hvaležni kot smo mu za one, ki jih je doslej poslal v Talijani hram.

Po originalno insecuiranem »Perogrinc«, šaljivem prizoru s petjem in godbo, ki je vzbudil salvo smeha, je sledila še komična godba in tamberanje, kar je številno občinstvo obdržalo v nezmanjšani veseljem razpoloženju.

Društvu rokodelskih pomočnikov moramo tudi k tej prireditvi čestitati, ker je vnovič pokazalo, da je delavno in živahno kot redko katero drugo društvo!

Slovenci v Italiji

Navijanje davčnega viljaka.

Ce stopiš danes v primorsko vas, ne boš stisnil drugega govoriti kakor o davkih. Denarja ni od nikoder, ker ne more kmet vnoviti svojih pridelkov! Glavni produkt, vino, ne najde odjemalcev. Davki pa so kljub padcu cen pridelkov strahoviti; izterjujejo se celo z veliko večjo strogostjo. Med tem je finančni minister izdal nov zakon, ki v praksi povzra vse davke za 2%. Od dneva, ko je zapadel rok za plačilo davka, je moral sedaj plačati davkoplačevalec globo 4% za vsaki dan; z novim zakonom pa je Volpi zvišal globo na 6%. Med slovenskimi davkoplačevalci je malo takih, ki ne bi zamudili par dni s plačilom; novemu sistemu pobiranja davkov se še niso mogli privaditi. Kdo naj razbere celo vrsto plačilnih nalogov, ki jih danes prejme kmet? Italijanski davčni sistem se je po vojni tako kompliciral, da ga sami davkarji ne razumejo. Kako naj si potem pomaga slovenski kmet, ki ne razume italijanškega jezika? Nič čudnega potem, da slovenski davkoplačevalec zamudi rok. Prav radi tega je novi povišek globe za zamudnike silno razburil slovenske kmetovalce.

Najhuje škribi povzroča kmetom plačevanje zastalnih davkov. Ko so Italijani zasedli Primorje niso dolgo časa iz političnih razlogov iztirjevali davkov. Par let pozneje pa je pričel delovati davčni stroj z vso paro. Iztirjali so se davki za ves čas nazaj; navadno se je davke razdelili na obroke, ki leto za letom zapadajo. Dospelost teh obrokov pa do prav v čas najhuješega pomanjkanja denarja, ki je v zvezi tudi z deflacijsko politiko italijanske vlade.

Vinski davek še danes ni popolnoma plačan. Prav v zadnjem času izvaja finančna intendenca silen pritisk na kmete, naj davek plačajo, in grozi z ekskucijami. Vinski davek je bil silno visok in je znašal 1. 1923 20 lir na hl vina ter 1. 1924 15 lir na hl. Med letom 1924 je bil davek odpravljen, ker je vlada uvidela, da je bilo breme za kmeta pretežko. Davčni uradi niso takrat poskrbeli, da bi se vprašanje pobiranja vinskega davka, ki je bil odpravljen med letom razštilo. Kmetje so splošno mislili, da je davka prosto tudi vino, ki je bilo prodano ali popito pred izdajanjem zakona, s katerim je bil davek odpravljen. Radi tega niso davka plačali. Nastala je strašna zmešnjava, ki je trajala dobri dve leti! Dajale so se obljube na levo in desno. Končno se je zaostali davek iztirjal predvsem na Vipavskem lanske leto. Šlo je za ogromne zneske. Samo ena občina na Vipavskem je morala plačati v teku par mesecev 30.000 lir! Vsak kmet je moral 1. 1926 plačati okoli 800 lir zaostalega vinskega davka. Človek se mora čuditi, kje so ti ljudje pri današnjem pomanjkanju denarja dobili te zneske. Saj bi kmet 1. 1924 lažje plačal 1600 lir davka, kakor lani 800.

Najhuje je zadeta Istra. Ni še dolgo tega, ko si lahko po fašistovski časopisju čital, da bodo fašistovski glavarji zastavili vse sile, da se ta davek za Istro z ozirom na njen gospodarski položaj odpiše. Kmetje so verjeli obljubam in niso plačali davka. In kaj se dogaja v Istri danes? Finančni minister je dal nalog, da se mora ves zaostali davek iztirjati do 30. junija. Znano je, da sta dež in toča uničila v Istri vse letošnji pridelki; vina je malo, a še to nima cene. V nekaterih krajih ljudje naravnost stradajo. In ti ljudje naj danes plačajo po 300, 500 do 1000 lir do julija?

Demoralizacija primorskega ljudstva.

Vipava, Februarja.

Hej bratje, nam se pa dobro godi! Imamo kar lastno kraljico, kraljico Vipavske doline! Kaj vse nam je prinesel gorak južni veter. Kako dobro je življenje, kako lahek korak v tem prijetnem vzduhu! Kako smo se modernizirali! »Festa« za »festo«. Pust je in konec ga bo kmalu. Pa bi hodili od tajnika do podestata, od podestata do policijskega komisarja, od komisarja do prefekta, da bi potem morda morda dobili dovoljenje za kako černo predstavo? Rajši gremo na »festo«. Poteško nedeljo smo imeli eno, to imamo drugo. V nedeljo ples za reveže, prihodnji za Lego Nazionale. »Na plesu Dobrodelne kongregacije (Congregatione di carità) — poroča tržaški »Piccolo« — je bila izvoljena z večino glasov za kraljico Vipavske doline živahna Stefanina Poniz iz Vipave, ki ji je bil izročen bogat diadem. Med občudovanjem navzočih se gospodično takoj fotografirali. Poskočni plesi so se nadaljevali do jutra. Če je »Piccolo« to zapisal, je namenjeno menda javnosti, »Cast ljubkim gospodinjam in Vipavcem, ki so človekoljubno prispevali k uspehu prireditve in k Jaz bandu, ki ga je vodil učitelj Martizica.« Kaj bo šele v nedeljo! Lega Nazionale je alarmirala že vso deželo. V V. Hrvatovini dvorani bomo jazbandirali, seveda zopet v »človekoljubne« namene. Zastopniki Lega pravijo, da bomo volili zopet kraljico. Živimo pa v revolucionarni dobi, ko kralji in kraljice padajo ko smol! Tudi ostali program je lep. Samo veselja! »Maschere Italiane«, »Fanciulli allegrie« in »Povere Bimbec«. Seveda, poskočni plesi se bodo nadaljevali do poznega jutra. Če že ne »paneme, pa »circenses«!

Davek za davkom. V gorah se je naglo razširila vest, da je fašistovska vlada uvedla nov davek, davek na koze. Davek je visok in bo občinstvo zadol poseben davki in kobariški okraj, kjer je kozarje zelo razviti. Gospodarski položaj Bovana je še danes tako žalosten, da ne morejo kmetje plačati niti dosedanjih davkov. Novi davek znaša 10 lir za kozo, ako nima gospodar več ko tri koze; 15 lir, ako ima gospodar 8 do 10 koz, in 20 lir, ako ima posestnik več kakor 10 koz. Obdavčijo se samo koze, ki se pasejo v gozdu; občina izda pastirju posebno licenco. Samo licenco! V licenci ima občina naveštilo število koz in označiti gozd, v katerem pastirnik lahko pase. Finančni minister pravi, da je uvedel novi davek, da štiti gozdove pred — kozami. Blagor onemu, ki mu verjame.

Dnevne novice

★ **P. n. naročnikom Slovenca!** Na razna vprašanja, čemu nismo tiskali zadnjih številčk Ilustriranega Slovenca v bakro-, temveč v offset-tisku, pripomnimo, da smo morali prekiniti z bakrotiskom radi tega, ker ima bakrotiskalni oddelek izredno veliko nujnih del, katerih ni mogoče odložiti. Kakor hitro pa dobi bakrotiskarski oddelek nekoliko duška — in to upamo tekom marca — pričnemo tiskati prilogo zopet v bakrotisku.

★ **Odlikovanja češkoslovaškimi parlamentarjem.** Kralj Aleksander je odlikoval večje število češkoslovaških parlamentarcev, med temi predsednika poslanske zbornice Maly Petra in podpredsednika senata Klofača z redom sv. Save 1. razreda in podpredsednika posl. zbornice Stivina in podpredsednika senata dr. Soukupa z istim redom 2. razreda.

★ **Iz sodne službe.** Sodniški izpit je napravil pretekli teden pri višjem deželnem sodišču Jože Prijatelj, pravni praktikant v Nov. mestu. — Za sodnika v 7. skupini I. kategorije je imenovan dr. Ivan Bizjak, pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani.

★ **Vojaško imenovanje.** Iz Ljubljane je prestatavljen v Novi Sad kot poveljnik mest brigadni general g. Miloslav Živković, dosednji poveljnik dravske topniške brigade g. Sava Tripković pa je imenovan za pomočnika poveljnika dravske divizijske oblasti.

★ **Iz našega obrtnega sveta.** V Belgrad sta odpotovala g. Anton Rojina in I. Naglas, seveda na svoje stroške. Posredovati sta šla k ministrstvu javnih del, da bi se razna mizarska in opremna dela v novem parlamentu oddala le domačim tverdkam. To pot se g. Rojina gotovo ne bo pogajal za mandat upravnega svetništva Obrtne banke, ker je že le-ta oddan gospodu Franchetti-ju na predlog bogsigavedi koga iz Slovenije.

★ **K zborovanju strokovnega učiteljsstva.** Na zborovanju društva meščanskošolskega učiteljsstva v Sloveniji, kije bilo za ljubljansko oblast v soboto, dne 26. februarja t. l., v Ljubljani, je bil soglasno sprejet predlog, naj se teljstva v Sloveniji, ki je bilo za ljubljansko in mariborsko oblast, da preiščeta, kdo je kriv, da se učitelstvu na meščanskih šolah v teh dveh oblastih že od 1. aprila 1926. l. dalje ne izplačujejo nagrade za nadure. — Učiteljsvo meščanskih šol je dolžno glasom posebnega pravilnika, ki ga je izdalo ministrstvo prosvete, prevzeti v slučaju potrebe, poleg maksimalnega števila obveznih učni ur še 6 prekomernih ur na teden proti določeni nagradi. V vseh pokrajinah naše države, kjer so meščanske šole, se nagrade za nadure učitelstvu redno izplačujejo, le v ljubljanski in mariborski oblasti ne. Vsa tozadevna posredovanja so ostala dozda brezuspešna. — Znano pa je, da dobivajo učiteljice ženskih ročnih del na nesistemiziranih učnih mestih redno svoje prejeme iz proračunske postavke, ki je določena tudi za plačevanje nagrad za nadure na meščanskih šolah. Zakaj se ne izplačujejo iz te postavke tudi nagrade za nadure na meščanskih šolah? Če je ta postavka preizkušena odmerjena, naj bi se bilo izplačevalo nagrade za nadure vsaj toliko časa, dokler bi bilo to mogoče.

★ **Diplomski izpit na ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu** je položil dipl. merc. Franjo Tavčar, rodom Ljubljancan, sedaj uradnik Narodne banke v Mariboru.

★ **Umrla je v Vel. Laščah** ga Marija Doga-noc, roj. Pavčič po dolgi in mučni bolezni. Pogreb bo danes ob 10 dop. v Vel. Laščah. R. i. p.!

★ **Oblastna zveza dobrovoljcev za Slovenijo** sklicuje svoj redni letni občni zbor za soboto, 12. marca, ob pol 8 zvečer v restavraciji »Ljubljanski dvor«. Ker so na dnevnem redu važne točke, prosimo, da se ga udeleži vse tukajšnje članstvo. — Odbor.

★ **Davča.** Na otvoritveni seji skupščine za ljubljansko oblast »Ljubljani dne 23. febr. je gospod zastopnik velikega župana v svojem ekspoziciji med šolskimi zadevami poročal tudi, da je država naklonila šoli v Davči 20.000 Din podpore. Da javnost ne bo v zmoti, povem, da do danes nismo prejeli niti vinarja! Zelo zanimivo bi bilo vedeti, po kakšni poti je bil denar nakazan, kdaj in kdo ga je prevzel ali kam je izginil. — Rad. Potočnik, šol. upravitelj.

★ **Mulinovec** in druge sokove nudi najceneje »Brezalkoholna Produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10/a. — Poskusite! Zahtevajte cenik!

★ **Kaj pričakuje danes vsak od vlade?** Da bi kmalu zboljšala naše gospodarstvo, da se oddahne kmet in uradnik, delavec in obrtnik. Toda, tega ni mogoče doseči v enem letu, kaj še v enem mesecu. Toda opomoreš se, če kupiš za 5 Din srečko bogate orlovke loterije v Solčavi. 19. marca je že žrebanje.

★ **Razpisana** je služba pogodbenega postarja na Dvoru (IV/2). Jamčevina 600 Din. Letni prejemki: redna plača 4800 Din, doklada (50% redne plače) 2400 Din, za brzojav 240 dinarjev, za prenašanje pošte 3640 Din. — Prošnje s prilogami naj se vlagajo na pošto ravnateljstvo v Ljubljani do 15. marca 1927. Med prilogami mora biti tudi potrdilo krajevne oblasti (županstva), da ima prosilec tudi zagotovljene prostore za pošto, kakor določa čl. 16 pravilnika o pogodbenih poštah.

★ **Les tihotapijo.** Neki odpuščeni uradnik je v Subotici javil carinarnici, da njegovo podjetje že od 1. 1922 tihotapi les iz Madžarske v

Jugoslavijo. Ugotovilo se je, da je podjetje oškodovalo državo za 14 milijonov 800 tisoč dinarjev.

★ **Razglas o neizročljivih poštah pošiljkah** za mesec januar 1927 je izšel te dni in je bil razposlan na vse pošte v Sloveniji, kjer je v prostoru za stranke pribit občinstvu na vpogled.

★ **Zagrebska policija** se je modernizirala. Vsa zgradba policijskega ravnateljstva je prenovljena. Policijski uradi in zaporu so nanovo razporejeni in moderno opremljeni. Policija ima svojo moderno kopalnico, ordinacijsko sobo za policijskega zdravnika, oddelke za daktiloskopijo, fotografiranje itd.

★ **Fašistični listi v Sofiji.** V Sofiji je začel 1. febr. t. l. izhajati fašistični list »La Voce Italiana«. List financirajo italijanske fašistične organizacije.

★ **Potniki na krov!** Vpišite se vsi v Mohorjevo družbo. Letošnje leto je vas vpisanih samo 64, bilo bi vas lahko na stotine, zato podvzajte se, še je čas. Knjige, ki jih dobite za malenkosten denar, vam bodo prinesle marsikatero srečno urico.

★ **Dijak,** ki je inseriral v »Slovenec« dne 30. januarja pod šifro »Hvaležen«, naj se oglasi v naši upravi.

★ **G. Peter G., Višnjagora.** Vaš dopis o vlogah v pošto hranilnico smo izročili Jugoslovanskemu klubu, da se zavzame za zadevo.

★ **Vrednostne papirje** vseh vrst, tu in inozemske, pred- in povojne, kupuje in prodaja po najkulantnejših cenah Elektna banka, Ljubljana, Kongresni trg 9, prvi specialni vod te vrste.

★ **Nogavice, vezene in žepne robce** kupite najceneje v trgovini Osvald Dobeic, Ljubljana, Pred škofijo 15 in Sv. Jakoba trg 9.

Na slanika

vabi na pepelnico sredo restavracija »Ljubljanski dvor«.

Koncert salonskega orkestra. — Vstop prost. — Specialitete raznih morskih rib, školjk in pajkov.

Ljubljana

© **Umrl** je 28. februarja gospod Ivan P o d r ž a j v 75. letu starosti, mož globokega katoliškega prepričanja in delovanja. Rajni je bil železničar in sicer že okoli 20 let v poklju. Bil je v Ljubljani zelo znan in izredno priljubljen. Za vztrajno in požrtvovalno njegovo delo za vse dobro mu Bog gotovo v nebesih bogato povrne. Pogreb blagopokojnega bo z doma, Strelška ulica št. 6 dne 2. marca popoldne ob dveh. Rodbini naše sožalje!

© **St. Jakobsko prosvetno društvo** v Ljubljani vabi vse člane in članice na redni letni občni zbor, kateri se vrši v nedeljo 6. marca ob sedmih zvečer v prostorih g. Šerjaka, Florijanska ulica 11. Udeležite se zbora vsi, ki se zanimata za razvoj in napredek naših društev. — Odbor.

© **Rokodelski dom.** Danes ob osmih je sestanek pevcev, igralcev, tamburašev, sploh izvršujočih članov Kat. društva rokodelskih pomočnikov v društvenih prostorih.

© **Prosveta Krakovo—Trnovo.** Predavanje, ki bi se imelo vršiti v sredo 2. marca vsled nepredvidenih zaprek o p d a d e. Naslednje predavanje se zato vrši v sredo, dne 9. marca. Predava g. prof. Dolenc »O Koroški, Skioptične slike!« — Predsednik.

© **O Burmi (Siamu)** bo predaval v angleškem jeziku Mc. Cowel v torek ob treh na univerzi! Vabljeni vsi!

© **Ljubljanske ceste** in ulice. Ni naš namen braniti vladnega komisarja na mestnem magistratu gospoda Mencingerja pred kritiko, ker smatramo, da je poštena in objektivna kritika potrebna za splošne koristi in javni upravi, kakor tudi za onega, ki načeluje, oziroma nosi odgovornost za izvršena ali neizvršena dela. Ker je pa »Jutro« zadnje južno vreme in s tem v zvezi blatne ceste in ulice, kakor še vsako drugo priliko uporabilo v to, da udriha po vsem in vsakomur, kar ne izhaja iz pristne SDS, se nam zdi potrebno ugotoviti, da, če so ceste tu in tam blatne, kar je več ali manj vsako jesen in pomlad, ni vzrok slučajno vladajoči župan, ali kar je sedaj bolj moderno, gerentje, temveč po našem mnenju je veliko več zakrivil tisti, ki ima skrbeti, da se nadzorujejo. Po »Jutrove« napeljevanju vode na bivši mlin s tremi kolesi, bi človek mislil, da so bivši gospodje gerentje vsako jutro, ko so vstali, obleteli vse ceste in ulice ter s tem rešili Ljubljancane blata, prahu in nesnage. Ne gospodje! Gradbeni urad in mestno cestno nadzorstvo s svojim tehničnim osebje je še vedno v isti številni moči, kakor je bilo za časa bivšega gerentskega sveta. In če so gospodje takrat lahko pravočasno odrejali, da so se nujni nedostatk, ki so se pojavljali tu in tam, pravočasno ali hitreje odstranjevali, mislimo, da bi se tudi sedaj to prav lahko vršilo. Saj dobi osebje tudi sedaj za svoje poslovanje v in izven uradnih sob ravno tolikšne prejemke, kakor jih je dobivalo za časa bivših gerentov. Če se pa to sedaj ne godi, pa nastane nehoteno mnenje, da je gotovim gospodom vsekakor prav, da so ceste blatne, ker drugače ne bi imeli pri »Jutru«

prilike proslavljati bivših treh koles, ki so gnali mlin za odstranitev blata.

© **Javna zahvala.** Pevski odsek »Grafika« v Ljubljani se tem potom zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepo uspelemu III. zabavnemu večeru. Posebno se zahvaljuje vsem uredništvom ljubljanskih dnevnikov in ostalih časopisov, ki so v izdatni meri pripomogli k uspehu, dalje litografičnemu zavodu Čemažar & drug za efetne in brezhibne plakate, Zadrudni tiskarni za lepo izdelane veselice reče ter vsem ostalim tiskarnam za njih darila. — Odbor.

© **Sam se je prijavil.** Policija je že dalj časa zasledovala nekega Jožeta Logarja iz Loga, ki je osleparil trgovca Kmeta v Zgornji Šiški za štiri in pol kilograma gosjega puha, o čemur smo že poročali ter Vnovčevalnico za živino in trgovca Mencingerja za kakih 400 dinarjev vredno blago. V soboto zvečer pa se je skesani grešnik sam prijavil policiji. Logar je izročen sodišču.

© **Čigava je budilka?** G. K. S. je našel v Zvonarski ulici uro budilko, za katero se ne ve, čigava je. Lastnik naj se informira na policiji.

© **Policijske vesti.** V soboto je policija aretirala tri osebe in sicer dve radi ekscesov in eno radi tatvine. V nedeljo policija ni aretirala nikogar. V soboto in nedeljo so Ljubljancani pošteno krokali, — ni čuda, ko pa je bila na vsakem oglu kaka veselica, — zato beleži policija štiri kaljenja nočnega miru, nedostojnega vedenja in pijanosti, kar pa je nekam malo, posebno če se spomnimo na nočni hrup, ki je vladal snoč in predsončnim. Daje beleži policija tri tatvine, šest slučajev godbe in plesa brez dovoljenja ter prekoračenja policijske ure in enajst prestopkov cestno-policijskega reda.

© **Zahvaljujem se najiskreneje g. ravnatelju dr. Knificu,** cenjenim tovarišem, krožkarjem in članom dramskega odseka Mladinskega doma na Kodeljevem za prisrčni poslovljni večer, neznane darovalcu pa za krasen šopek, ki mi je bil izročen po igri. — Korošec Marko, stud. med.

© **V oglasu g. Martinea** je v nedeljski številki mesto besede slikar bila pomotoma stavljena beseda ličar. Današnji oglaš je pravljen.

© **Namočena polenovka** se dobi v gostilni pri Bobenčku.

© **Vlom.** V nedeljo zvečer je vlomil v neko stanovanje Pred škofijo št. 20 v drugem nadstropju neznan moški, razbil dve šipi na vratih in splezal v kuhinjo, v kateri je iz sednje sobe izvlekel s pomočjo žice železno škaflo, ki se je nahajala na mizi. Vlomilec je najbrže mislil, da je v škafli denar, pa ga ni bilo. Škaflo je v I. nadstropju razbil, nato pobegnil, ne da bi kaj dosegel. Vlom je osumljen neki dvajsetletni mladenič, oblečen v črno suknjo in pokrit s športno čepico.

© **Tatvine.** Služkinji P. F. v Florjanski ulici je neznan uzmovič »sunil« štiri kovače, torej skupaj 40 Din, pustil pa je 110 Din, ki so bili spravljani v delavski knjižici. — Gospodični Miji Bittenčevi je nekdo ukradel psa, deset mesecev starega »dobermana«, vrednega 1000 Din. — Gospej Mariji Brajerjevi pa je izginil 150 Din vreden pes.

Maribor

© **Zahvala kralja Aleksandra** za brzojavni pozdrav oblastne skupščine v Mariboru. Predsednik oblastne skupščine v Mariboru g. dr. Josip Leskovar je prejel iz kabinete pisarne pismo, podpisano od ministra dvora s sledečo vsebino: Njegovo Veličanstvo kralj je prejel z zadovoljstvom oddane pozdrave mariborske oblastne skupščine in je blagovolil odrediti, da se skupščini izjavi Njegova iskrena zahvala in želja, da bo njeno delo dobrodelno za narod.

© **Ta teden je še čas!** Zakaj je potrebno, da vemo, da je samo ta teden še čas naročiti knjige družbe sv. Mohorja? Zato, ker bo sicer vsakemu žal, da je to pozabil, ker bodo knjige, pet po številu, nekaj izrednega in to za malo svoto 20 Din. Naročite torej čimprej! Naročila se sprejemajo v vseh župnih uradih in v obeh prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška c. 5 in Aleksandrova c. 6.

© **Danes priredi Kat. omladina** zabavni večer v društvenih prostorih pri pogrnjenih mizah z najrazličnejšim sporedom. Vprizorita se tudi dve šaloigri: Dva gluha in Kralj Herod. Začetek ob sedmih. K obilni udeležbi vabi odbor vse prijatelje društva. — Odbor.

© **Smrt soproge staroavstrijskega generala.** V Mariboru je umrla gospa Kristina Garibaldi, vdova po staroavstrijskem generalu, ki je pokopan na starem mestnem pokopališču. Rodbina Garibaldi je znana po celem Mariboru kot stara, imovita in obče spoštovana. Rajna je bila tudi posestnica, umrla je v starosti 75 let in se bo vršil pogreb danes v torek ob polštirih iz kapelice na pobežkem pokopališču.

© **Študijska knjižnica** dobi od mestne planarne železno blagajno, v katero bo lahko zaklepala in shranjevala najbolj dragocene knjige.

© **Poslopje,** kjer je nastanjeno državno otroško zavetišče, je last mestne občine. Ker

je stavba nujno potrebna popravila, se bo to izvršilo na stroške občine.

© **Borov gozdiček** pod mestnim vodovodom bodo posekali in zemljo oddali v najem gozdnemu društvu, ki bo napravilo tamkaj drevesnico za pogozdovanje.

© **Glede kazinske dvorane,** ki je last mesane občine, je sklenil mestni svet, da se mora najemnina plačati takoj in pred uporabo. So se namreč dogajali slučaj, da so se razne stranke zavezale plačati od občine zahtevano najemnino, a pozneje po uporabi pa so se uprle plačilu.

© **Dve ekshumaciji.** V soboto ob 6. uri zjutraj sta bila ekshumirana na starem mestnem pokopališču in prepeljana na novo bivši strojevodja Franc Maninger in njegova tašča Terezija Kmetič.

© **Nov cirkus pride v Maribor.** Iz Avstrije pride v Maribor v začetku meseca aprila švedski cirkus »Adolf«, kojega lastnik je Gustav Palmgren. V Mariboru ostane celi mesec, nakar bo odpotoval v ostala večja mesta v naši državi.

© **Policijski drobiž.** V soboto in nedeljo je policija izvršila 11 aretacij; aretirane so bile 4 ženske in moški radi tatvine, 4 radi pijanosti, 1 radi pretepa, ostala pa radi žaljenja naroda in zasledovanja. Prijav je bilo skupno 27.

© **Pojasnjena tatvina v Vesni.** Dne 28. julija 1926 je bila izvršena tatvina v zavodu »Vesna«. Tatovi so odnesli med drugim tudi služkinjam obleko in perilo. Ukradene predmete sta potem razprodala neki moški in ženska v okolici Maribora. Neka služkinja, ki je ukradeno obleko kupila, pa je bila potem zaplenjena, je danes opazila v mestu ženo, ki ji je prodala ukradeno obleko. Dala jo je aretirati. Njen pomočnik, ki je izvršil vlom, se piše Ivan Karlin ter sedi že več mesecev radi nekih drugih vlomov.

© **Dve prijazni najemnici.** Na Meljskem hribu sta si najeli stanovanje pri nekem upokojenem uradniku brhki dekleti Julijana C. in Kristina S. Domenili sta se, da bodete plačevali najemnino in hrano za osem dni nazaj. Ko je preteklo prvih osem dni, pa sta obedve nenadoma izginili in z njima vred tudi mnogo obleke in perila od hišne gospodinje. V soboto je prišla gospodinja v Maribor. V Koroški ulici je srečala obe svoji najemnici. Hitro je poklicala stražnika ter dala obedve aretirati. Pri njih so našli še del ukradenega blaga.

© **Zenitni slepar.** V nedeljo je bil aretiran ruski podanik Anton G. Iznamil je od svoje zaročenke več tisoč dinarjev, češ da bo kupil poročne prstane in obleko. Ko pa je imel denar v žepu, ni hotel svoje bivše zaročenke več poznati. V povračilo ga je prijavila policiji, ki ga je oddalo v zapore okrožnega sodišča, ki ga zasleduje še radi nekega drugega delikta.

Celje

© **Vpisovanje članov v družbo sv. Mohorja** traja še ta teden. Da se nabiranje novih članov olajša, sprejema od dne 1. marca, to je od danes dalje prijave tudi trgovina Slomškove tiskovne zadruge pri Marijini cerkvi. Pozivamo vse one, kateri znajo ceniti važnost te prve narodne kulturne ustanove, da uporabijo še ta kratki čas in se vpišejo v Družbo sv. Mohorja.

© **Reklamacijski rok** za vpis v volivne imenike traja še samo do 5. t. m. Vsi oni, ki še niso vpisani v ta imenik, naj se takoj oglašijo v tajništvo SLS pri Belem volu, ki bo poskrbelo, da pridejo v volivni imenik. Ker pričakujemo v tekočem letu občinskih volitev, opozarjamo vse svoje somišljenike na njihovo volivno pravico, koje predpogoj pa je vpis v volivni imenik.

© **Skioptično predavanje,** ki ga priredi turistovski klub »Skale« v mestnem kinu, se vrši dne 3. marca ob štirih popoldne za dijake z znižanimi cenami, ter ob poldnevih za ostale. Na predavanje, ki bo pokazalo preko 80 krasnih slik iz naših zasneženih planin, ponovno opozarjamo vse občinstvo. Fotografirni posnetki naših Skalašev so bili dosedaj povsodi sprejeti s posebno pohvalo. Motivi naših divnih gora so tudi iz umetniškega stališča dovršeni in kažejo visok napredek v fotografiji sploh, za kar gre fotoamaterjem tur. kluba »Skale« vse priznanje. — Celjani-planinci, ne zamudite izredne prilike udeležiti se zanimivega predavanja!

© **Preselil se je odveleknik dr. A. Goričan** iz dosedanjih prostorov v Narodni dom, I. nadstropje.

© **Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo** v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev v Celju naznanja vsem gospodarskim krogom v Celju in celjski okolici, da se je moral na 1. marca t. l. določen uradni dan referenta zbornice vsled neprepričljivih okoliščin preložiti na torek 8. marca t. l. Vrši se v ravnateljski sobi Prevozne družbe (poslopje carinarnice), Savinjsko nabrežje št. 7 od 8. do 12. ure popoldne.

© **Skrajna nepredvidnost.** V nedeljo zvečer se je vsled velike nepredvidnosti pripetila huda nesreča. Nekako ob osmih zvečer je šla iz Gaberja po Kralja Petra cesti domov perica J. Potočnikar, rojena iz Nove Cerkev. Zavila je spotoma v Miklošičevo ulico ter hotela priti v napol izvršeno stavbo, ki jo zida g. dr. Božič. Ker je stavba zavarovana s plotom, je istega prestopila in šla proti vratom. Ko je

prišla do praga, je pri prvem koraku padla v tri metre globoko klet in se pri padcu tako hudo poškodovala, da je obležala na tleh. Hitro došli sanitetci so morali spraviti najprej v klet nosilnico in so jo z nosilnico vred vzdignili ter odpeljali v bolnico, kjer so ugotovili, da si je nekaj reber polomila.

Kočevje

III. družabni večer Kočevske žitnice. V torek, 22. p. m., se je vršil v hotelu »Trst« III. druž. večer Kočevske žitnice, na katerem je nadaljeval svoje nadvsezanimivo predavanje o narodnih običajih in navadah na Gorenjskem g. sodnik Ant. Savelj.

Kakšen red pa je to? Opozorili smo že enkrat merodajne faktore, da je omejevanje že tako ozke ceste z železniškimi tramovi nedopustno. S temi pragovi je zadela cel pošpot od trgovine Tschinkel pa do Kajfežove žage in še trak ceste same. Ker je pa ravno tu zelo velik promet in se morajo vozniki umikati in ustavljati, zato najodločneje protestiramo! Zadnji čas je, da temu napravi konec!

Poprava hiše. Hišo poleg orožniške postaje, ki je last g. J. Ilca bodo začeli popravljati. Tako bo zopet popravljena hiša, ki sedaj le kaže mesto.

Poroči. V torek, 22. p. m. sta se vršili zadnji dve poroki v tukajšnji cerkvi. Prvi par sta gospodična Ana Wentzel, uradnica davč. oblasti in gospod Franc Banič. Zenin je bil vdovec in se je pred kratkim vrnil iz Amerike. Drugi par pa sta g. Peter Zagar delavec iz Predgrada pri Starem trgu - Črnomel, in gđ. Ana Pavlin iz Ponikve pri Dobrepolju.

Trbovlje

☆ **Koncert priredi cerkveni pevski zbor** pod vodstvom organista g. Ličarja v nedeljo dne 6. marca 1927 v dvorani Društvenega doma v Trbovljah. Med drugimi točkami se bo pela tudi Sattnerjeva prekrasna skladba »Jeftejeva prisega« s spremljevanjem klavirja. Ta lepa skladba obstoji iz mečanih, moških in ženskih zborov, kakor tudi raznih soli in se bo v Trbovljah privlekla pela. Zato se cenj. občinstvo že danes opozarja na ta koncert in priporočamo, da zaslužnega moža, kot je g. Ličar na glasbenem polju, z obilnim obiskom počastimo.

☆ **Mohorjeva družba.** Za vpis v Mohorjevo družbo je zadnji čas. Ne zamudite se vpisati v družbo, ker letos izide že pet knjig in so vsi naročniki knjig v koledarju vpisani. Vpisuje se v kaplaniji.

☆ **Občni zbor bratovske skladnice.** Nad vse žalostno se je vršil nedeljski občni zbor krajevne bratovske skladnice. Vitis na delavstvo je bil: za kar se je delavstvo poprej bojevalo cela desetletja, vse to se je na enem obnem zboru zvrnilo. Ko je bil pred poldrugim letom izvoljen odbor za bratovsko skladnico, ti niso hoteli izvolitve sprejeti, da so takemu demonstrirali proti tako imenovanemu Žerjavotemu pravilniku, ki je vzel delavstvo vsako moč bri bratovski blaginji. Zato je rudarsko glavarstvo odbornike imenovalo, da so vrtili tekoče posle. Sedaj na obnem zboru pa je g. Pliberšek (socialist Kristanove struje) predlagal, da se naj vrše nove volitve. S tem je direktno priznal novi pravilnik kakor tudi oblast podjetnikov nad bratovskimi skladnicami. Predlagal je še znižanje prispevkov za bolniško blaginjo, kar bo v težko škodo tej instituciji. Ker je TPD že zdavnaj pritiskalo na to, da se prispevki znižajo in ker ima tudi toliko glasov na zboru kot vsi delegati, se predlog seveda sprejme in TPD je prvič, odkar obstoji ta institucija, z veseljem glasovala za predloge. Natančno poročilo o zboru sledi. Delavstvo je zelo razburjeno.

Laško

Umesten razglas. Okrajni glavar v Laškem je izdal zelo umesten razglas. Glasi se: »Ker se slednje leto na pustni torek in nato še na pepelnico sredo vršijo po ulicah različni obhodi neprilicno maskiranih ljudi, ki spremljajo takozvanega »pustca« v pijanem stanju, prepovedujem iz vzgojnih razlogov za mladino vsak tak obhod in pokop pusta. Proti eventualnim krivcem bom najstrožje postopal po obstoječih predpisih.« Upajmo, da se bo razglas tudi strogo izvajal.

Prememba posesti. Bivšo Ojsterškovo hišo na glavnem trgu v Laškem št. 59, katere posestnik je bil zadnji čas g. Vrtnjak, je kupil g. Jožef Bartol iz Ribnice na Dolenjskem. Dane št. 11.

Ustanovni shod »Sadjarskega in vrtnarskega društva« se je vršil, kakor je že »Slovenec« poročal, 27. februarja t. l. po rani službi božji. Udeležba je bila prav zadovoljiva. Učelnica v pritičju glavnega šolskega poslojpa je bila polna mož in fantov. Glavni govornik g. Miloš Levstik je v lepem govoru očrtal veliko važnost sadjarstva in vrtnarstva za Slovenijo ter pravdobro poudaril njegov velik vzgojni pomen, zlasti za mladino. Govoru so sledili nazoči z vidnim zanimanjem ter ob koncu z burnim ploskanjem pokazali, da jih je beseda pridobila in vnela za vse plemenito delo. Po govoru se jih je lepo število priglasilo za novo ustanovljeno društvo sadjarsko.

Sejsko poročilo. Na Matijevem sejmu je bilo še precej živine in tudi cena se je malo dvignila. Žal, da nismo zapazili več tiste krasne orjaške živine, ki je prihajala iz St. Lenarta in iz Planine. Največja krivda veliki mršavosti je po prevelikem dežju in poplavih sprana in neuporabna. Pri okrajnem zastopu obstoji živinorejski odbor, ki pa je bil dosedaj mrtvojenoto dete, a kakor vse kaže, se je zadnje čase s prihodom za živinorejo vnetega moža, strokovnjaka g. dr. Jerne, ta odbor popoživel. Dobre, nove živinske rase smo tu nadvse potrebni, in če se bo živinorejskemu odboru njegov načrt posrečil, jo tudi dobimo v najkrajšem času.

Dopisi

Preska. Pri nas se je otvoril kmelijsko-gospodinski tečaj pod vodstvom g. Minke Odlasek in Slave Rogl. Udeležuje se ga 20 deklet, ki z zanimanjem in veliko vnemo sledijo pouku.

Skale pri Velenju. Truplo medicinske Slavka Kovača je bilo pripeljano iz Inomosta v torek popoldne in je bilo položeno na mrtvaški oder v sobi prosvetnega društva. V sredo in četrtek so množice ljudstva prihajale kripti pokojnega. Kako je bil rajni prižubljen pri vseh, ki so ga le poznali, je pa pokazal njegov pogreb, ki se je vršil v četrtek ob 3 popoldne. Zbralo se je silno veliko ljudi od blizu in daleč. Udeležilo se je pogreba tudi enajst g. duhovnikov. Videli smo tudi več njegovih tovarišev visokosolcev in njegovih ožjih prijateljev iz dijaških let. Pred hišo je zapol orlovski pevski zbor iz Šoštanja, pomnožen z visokosolci, pod vodstvom g. župnika Grila. Pretresljivo je zadonel »Miserere«, nato je pa tukajšnja rudarska godba zazrerala prekrasno žalostinko. Tudi rudarji so rajnega vzljubili in se je njihova godba udeležila pogreba čisto prostovoljno in brezplačno

v tolažbo dobre matere, za kar jim bodi Bog plačnik! V cerkvi so duhovniki opravili latinske mrtvaške večerice. Pevski zbor »Velenje« je pa na koru zapel žalostinko v slovo prijatelju. Po opravljenih molitvah v cerkvi se je sprevod pomikal na pokopališče. Savinjsko orlovsko okrožje se je udeležilo pogreba z zastavo in obilno številu Krsto so nosili Orli v krojih. Pred krsto so nesli zopet Orli različne vence prijateljev in sorodnikov. Lepo je bilo, da so rajnemu poklonili venci tudi njegovi profesorji tuje narodnosti in Inomosti in njegovi stanovski tovariši medicinci. Zajokali pa smo vsi, ko je monsignor dekan Ivan Rotner v krasnih besedah ob odprtem grobu jemal slovo od svojega ministranta in ves čas življenja hvaležno udanega dijaka. Nato je še govoril g. kaplan Karo iz Šoštanja v tolažbo ubogi materi, češ, da mu je bilo lahko umreti, saj je bil ves čas delaven član v katoliški organizaciji, posebno še v akademskem Orlu. In kar je še najtolažnejše, bil je Marijin sin, zvest član Marijine družbe. V imenu akademskega kluba »Zarjec« se je glinljivo poslovil od njega medicinc g. Maks Sešek, predsednik »Zarjec«. V imenu akademskega Orla pa g. Mirko Avenjak, stud. philos. Ob koncu se je poslovil od svojega najboljšega prijatelja in tovariša iz gimnazijskih let č. g. Jakob Rihtar, kaplan v Čadramu. Ljub si nam bil, Slavko, in kakor si neizmerno ljubil svojo mamico tako in še bolj je ona ljubila Tebe. Silno žalostni materi so pa še najlepša tolažba toliko izrazi sočutja in obilna udeležba. Vsem udeležencem pogreba pa najpriščnejša zahvala od matere in sorodnikov. Bog povrni!

Brežice. V nedeljo, dne 27. februarja se je vršil občni zbor Obrtno-trgovske zveze za brežiški okraj. Občni zbor se je pretvoril v pravo obrtniško zborovanje. Salon pri g. Držiču je bil poln zborovalcev, kjer je g. Ogrin iz Ljubljane razjasnjeval zborovalcem, obrtnikom in trgovcem velevažna obrtniška vprašanja, kako da bi se rešila v prid Slovenije.

Za načelnika O. Z. je bil ponovno izvoljen g. Andrej Kralj, v ostalem pa je ostal skoro povsem stari odbor. Na zborovanje je prišlo tudi par članov Obrtnega društva z g. načelnikom Holijem, kateri si ni dal dopovedati, da so obrtna društva tudi politična in da so njih člani večinoma SDS. Zato Obrtno trgovska zveza ne more pristati na sodelovanje pri vajejski razstavi, ki jo to društvo priredi, pač pa bi sodelovali, ako bi to priredila skupno s sodelovanjem Obrtno-trgovske zveze.

Slovenska krajina

Nov šolski nadzornik. Nekako pol leta je bil šolski okraj M. Sobota brez šolskega nadzornika. O imenovanju se je mnogo ugovarjalo in govorilo, do resniškega imenovanja pa je šele sedaj prišlo in sicer je postal nadzornik G. Čížek, nadučitelj in bivši šolski vodja v Dolgi vasi. Ker je domačin in prekmurske šolske razmere dobro pozna, je upati, da bo kot nadzornik popolnoma na svojem mestu.

Nedosegljiva
Eau de Cologne Chypre
Bourjols - Paris

Nebo v marcu.

Solnce.

Dne 21. t. m. ob 16 se prične astronomsko pomlad za našo severno poloblo. Solnce dospe tedaj v nebesni ekvator. Dan in noč sta enako dolga, ta dan je spomladansko enakonočje.

Za severno zemeljsko poloblo bo prišlo solnce v ekvator iz južne nebesne poloble, ki je za nas pod ekvatorjem. Solnce se za nas torej dviga, kar vemo iz vsakdanje izkušnje. Južna poloba pa ima sedaj solnce nad ekvatorjem in solnce se za nje vedno bolj niža. Ko dospe v ekvator, kar je za obe zemeljski polovici seveda istočasno, imajo na južni polobli ta dan jesensko enakonočje; za nje se tedaj prične jesen.

Dan je dolg 1. t. m. 10 ur 55 minut in 31. t. m. pa 12 ur 43 minut. Dan zraste torej v marcu za 1 uro 48 minut.

Večerno nebo.

Se pred prvim mrakom opazimo lahko, precej visoko nad jugozahodnim obzorjem planet Venera kot zelo svetlo večernico. Venera je sedaj najsvetlejša zvezda neba.

Od vseh planetov zasluži samo Venera ime večernice, oziroma danica kakor je pač na večernem ali pa na jutranjem nebu. Le samo še Merkur bi jo lahko zastopal, kar pa je mogoče samo zelo redko. Tako n. pr. je bil Merkur sedaj večerni planet, toda viden je bil le kakih teden dni, dočim je Venera vidna po več mesecev.

Navadno pa pravijo lajki o vsaki zvezdi, ki je nekoliko bolj svetla in vidna zvečer, da je to večernica, kar pa v resnici ni.

Kaj pa je značilno za večernico? To, da je vidna samo zvečer in nikoli vso noč. Venera nikoli ne zaide pozneje, kakor kakke tri ure za solncem. Podobno velja, kadar je na jutranjem nebu; tedaj vzhaja največ za isti čas pred solncem. Ker je zmeraj v bližini solca, na nebesu, in je vidna samo nekaj ur pred ali za solncem, zasluži ime večernica in danica ali jutranjica. Vzrok pa, zakaj se ne oddalji Venera bolj od solca na nebu, pa je, ker kroži Venera znotraj zemeljskega tira okrog solca. Vzemimo, da solnce miruje ravno na južnem obzoru in da kroži Venera krog njega, tedaj bi segal njen tir od jugovzhoda do jugozahoda, to je velikost 217 milijonov km dolgega premera Venerinega tira v razdalji solca, torej v razdalji 150 milijonov kilometrov.

Mars, Jupiter in Saturn tedaj niso in ne morejo biti večernice, oz. jutranjice, ker so zunanji planeti, ki so vidni večkrat tudi vso noč.

Sirij v Velikem psu in Orjion sta po prvem mraku sedaj ravno nad južnim obzorom. Precej visoko nad jugozahodom imamo med Bikom in Gostosevci ali Plejadami Marsa. Z glavno zvezdo Bika, Aldebaranom, ima blizu enako barvo in navidezno velikost.

Ojca Velikega voza kaže zvečer proti vzhodni strani, kjer vidi Arktur v Priganjaču. S pomočjo Velikega voja to zvezdo vedno lahko ugotovimo.

Od novih sozvezdij imamo precej visoko nad jugovzhodom Leva v podobi nepravilnega četverokotnika. Glavna zvezda v Levu je Regulus.

Planeti.

Merkur. ki je bil zadnji teden v ugodni legi za opazovanje, je ostal vsled neugodnega vremena skrit za megliami in oblaki. V tem mesecu pa je ves mesec neviden, ker je preblizu solca.

Venera je sedaj večernica. Zahaja dobro uro za solncem. Od solca se še vedno oddaljuje in bo vidna vedno bolj.

Mars se nahaja med Gostosevci in Bikom. Za opazovanje je postal Mars neugoden tudi za velike daljnogledce, ker je njegov navidezni premer že jako majhen.

Jupiter, ki je bil začetkom februarja blizu Večernice, je dne 1. t. m. ravno za solncem in je sveda neviden.

Saturn vzhaja krog polnoči na jugovzhodu. Obroč planeta se vedno bolj veča.

Uran je neviden. Dne 21. t. m. je za solncem.

Neptun se nahaja v sozvezdju Leva. Z daljnogledom ga moremo opazovati vso noč.

Luna. Mlaj imamo dne 3. t. m. polno luno dne 18. t. m. V največji bližini, perigeju, je 4. t. m. razdalja 357.520 km in v največji daljini, apogeju, dne 18. t. m. razdalja 406.450 km.

Živalsko svetlobo moremo opazovati v tem mesecu še jako dobro. In sicer sega od zahoda pa skoro do Marsa kot rahlo se svetlikajoč stožec. Opazovati jo moremo v jasnih nočeh jako dobro, ako smo le malo proč od umetne svetlobe.

Protisolnce pa polščemo sedaj v sozvezdju Leva, koncem meseca pa v Devici. Luna moti

pazovanje teh pojavov od 5. do 20. t. m. za živalske svetlobo, do konca meseca, razen prvega tedna t. m. pa za protisolnce.

V tem mesecu nimamo nobenih znatnih tokov utrkov.

† **Francoski krvniki.** Trije francoski krvniki so zaprosili za sprejem pri predsedniku republike in mu izročili spomenico, v kateri zahtevajoboljšanje svojih plač.

† **Prebivalstvo Sibirije.** V Sibiriji so izvršili popis prebivalstva in ugotovili, da na tem ogromnem prostoru živi sedaj 8.639.557 oseb. Zensk je v Sibiriji 160.000 več kot pa moških.

Kitajščina v slovenskem pravopisu.

Dnevno časopisje je v zadnjih mesecih, ko skoro vsak dan prinaša poročila s Kitajskega, prišlo v zadrego, kako naj piše v slovenščini kitajska imena. Tako se godi seveda tudi vsakemu drugemu, ki piše o Kitajski. Breznik pravi sicer v svoji slovnici (III. izdaja, str. 88), da ostanejo tuja imena v slovenščini vobče nespremenjena; s slovenskim pravopisom (ali po izreki) jih pišemo le v knjigah, ki so namenjene preprostem ljudstvu. Čeprav bi se dnevnik postavlili na stališče, da niso za najširše plasti ljudstva, pridejo pri kitajskih imenih kljub temu v zadrego, ker izvirna kitajska pisava ni pisana ne z latinico niti z gotskimi ali grškimi črkami, ampak je čisto svojevrstna. Pa tudi, če se hočemo držati transkripcije, pridemo zopet v zadrego, katere transkripcije naj se držimo, ali angleške ali francoske ali nemške ali kake druge. Angleška bi prišla za krajevna imena še najbolj v poštev, ker imajo Angleži kitajsko pošto v rokah. (Na poštah žigih so poštna imena označena s kitajsko in angleško pisavo. Toda ker se tega drugi odločilni narodi (Francozi, Nemci) nečesto držati, ne preostane za nas nič drugega, kakor pisati kitajska imena v slovenski transkripciji. Seveda to ni tako enostavno. Vsa imena se v kitajščini sicer enako pišejo (s kitajskim znakom), toda izgovarjajo jih v vsakem narečju drugače. Treba bi se bilo (zaradi enotnosti) držati enega narečja.

V glavnem ločimo v kitajščini dvoje velikih narečij: visoko kitajsko (mandarinsko ali kuán-hua) in dolnje kitajsko narečje oziroma narečja, kajti visoko se zopet deli v severno, srednje in južno narečje, dolnje pa v srednjejkitajsko obmorsko skupino, potem v narečje pokrajini Hunan in Kiangsi in v južnokitajsko narečja. Vse to so še vedno velike veje, ki se razcepljajo v nebroj manjših. Tako vidimo, da govori sicer okoli 450 milijonov ljudi kitajsko, toda tako, da severni Kitajec ne razume južnega in narobe; pa tudi

Kitajska imena.

Mesta:

Angleški.	Francoski.	Nemški.	Slovenski.
Amoy	Amoi	Amoy	Amoi
Anking	Nanking	Nanking	Nanking
Canton	Canton	Canton	Kanton
Changchow	—	Tschangtschow	Cangčou
Changsha	—	Tschangscha	Cangša
Chaochow	—	Tschautschou	Caočou
Chekiang	—	Tschekiang	Čečjang
Chengchow	—	Tschengtschow	Cengčou
Chihli	—	Tschili	Čili
Chengting	—	Tschöngting	Cengting
Chüanchow	—	Tschüanchow	Ciančou
Foochow	—	Futschow	Fučou
Fuchow	—	Futschou	Fučou
Fukien	Foukien	Fukien	Fučien
Funing	Founing	Funing	Funing
Hangchow	—	Hangtschow	Hangčou
Hankow	—	Hankou	Hankou
Hengchow	—	Höngtschow	Hengčou
Hinghwa	—	Hsinghwa	Hsinghwa
Honan	Honan	Honan	Honan
Hongkong	Hongkong	Hongkong	Hongkong
Hunan	Hounan	Hunan	Hunan
Hupeh	Houpe	Hupeh	Hupe
Kaifeng	—	Kaiföng	Kajfeng
Kansu	Kansou	Kansu	Kansu
Kalgan	—	Kalgan	Kalgan
Kiaochow	—	Kiaotschow	Ciaočou
Kiauchow	—	Kiautschou	Ciaučou
Kiangsi	Kiangsi	Kiangsi	Cjangsi
Kiangsu	Kiangsou	Kiangsu	Cjangsu
Kienchang	—	Kienchang	Cjenčang
Kongmoon	—	Kongmun	Kongmun
Kwangsi	Kouangsi	Kwangsi	Kvangsi
Kwangtung	Kouangtong	Kwangtung	Kvangtung
Kweichow	Koueitcheou	Kweitschow	Kvejčou
Macao	—	Macao	Makao
Nanchang	—	Nantschang	Nančang
Nanyang	—	Nanjang	Nanjang
Nanking	—	Nanking	Nanking
Ningpo	—	Ningpo	Ningpo
Paoting	—	Paoting	Paoting
Peking	—	Peking	Peking
Shanghai	—	Shanghai	Sanghaj
Shaoching	—	Schaushing	Saošing
Shansi	—	Schansi	Sansi
Shantung	—	Schantung	Santung
Shensi	—	Schensi	Sensi
Soochow	—	Sutschou	Sučou
Sunkiang	—	Sunkiang	Sunčiang
Swatow	—	Swatow	Svatov
Ts...	—	Ts...	C...
Tientsin	—	Tientsin	Tjencin
Wuchang	—	Wutschang	Vučang
Yunnan	—	Yunnan	Jinán
Yünnyang	—	Jünnyang	Jinjang

Reke:

Hwangho	Hoangho	Hoangho
Sikiang	Sikiang	Sičiang
Yangtzekiang	Yangtsekiang	Jangtsekiang

Generali:

Chantsolin	Tschangtsolin	Tschangtsolin (Cang)
—	Fengjushiang	Fengjushiang (Feng)
—	—	Sang
—	Sunchuanfang	Sinšvanfang (Sin)
—	Wupeifu	Vupeifu (Vu)

Piše se lahko skupaj ali narazen. (Kan-su ali Kansu).

Pri imenih mest se končnica »fuc« lahko iz-

pušča, ker pomeni »mesto«. Istotako pri imenih rek »jang« in »ho«, kar pomeni »rok«.

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina v l. 1926 aktivna.

Izvoz 7.818 milij. Din. uvoz 7.632 milij. Din. suficit 186 milijonov dinarjev.

Statistični oddelek ravnateljstva carin je pravkar izdal statistiko našega uvoza za četrtletje preteklega leta, tako da moremo sedaj pregledati stanje naše zunanje trgovine v preteklem letu (podatki o našem izvozu v l. 1926 so bili že objavljeni).

Naša trgovinska bilanca za l. 1926 kaže sledečo sliko. Izvozili smo 4.887.718 ton (leta 1925 4.398.466 ton) v vrednosti 7.818.180.094 dinarjev (8.904.539.328 dinarjev) uvozili pa 1.241.054 ton (1.513.862 ton) v vrednosti 7.631.779.275 Din (8.752.878.739 Din). Naša trgovinska bilanca je bila torej v preteklem letu aktivna za 186.400.819 Din. (1925 aktivna za 151.650.589 Din). V zlatih dinarjih je znašal naš izvoz v preteklem letu 713.693.230 zlatih dinarjev (782.472.700 zlat. Din) naš uvoz pa 696.664.922 zlat. Din (769.145.759 zlat. Din), tako da znaša suficit naše trgovinske bilance za l. 1926 17.028.308 zlat. Din napram 13.326.941 zlat. Din v l. 1925.

Suficit naše trgovinske bilance se torej ni povečal samo v dinarjih temveč tudi v zlatu.

Po teži je naš izvoz v l. 1926 napredoval za 11,1%, po vrednosti pa nazadoval za 8,9%. Naš uvoz pa je tako po teži, kakor tudi po vrednosti nazadoval in sicer po teži za 18,0%, po vrednosti pa za 12,6%.

Slika naše zunanje trgovine v posameznih četrtletjih pa je sledeča: I. četrtletje: uvoz 1.843 milij. Din, izvoz 1.768 milij. Din (pasivnost — 75 milij. Din); II. četrtletje: uvoz 1.939 milij. Din, izvoz 2.071 milij. Din (aktivnost + 232 milij. Din); III. četrtletje: uvoz 1.887 milij. Din, izvoz 1.642 milij. Din (pasivnost — 245 milij. Din); IV. četrtletje: uvoz 1.962 milij. Din, izvoz 2.238 milij. Din (aktivnost + 275 milij. Din).

V zadnjem četrtletju preteklega leta se je naš izvoz znatno dvignil, medtem ko se je naš uvoz v približno isti višini kakor v prvih treh četrtletjih.

V četrtm četrtletju smo uvozili sledeče najvažnejše predmete: bombažnih tkanin za 243,4 milij. Din (12,40% celokupnega uvoza v 4 četrtl.), volnenih tkanin za 125,4 milij. dinarjev (6,4%), strojev in aparatov za 106 milij. Din (5,4%), bombažnega prediva za 100,1 milij. Din (5,1%), surove kave za 68,7 milij. Din (3,5%), raznih predmetov iz železa 68,6 milij. Din (3,5%), surovih kož za 50,3 milij. Din (2,6%), premoga za 50,2 milij. dinarjev (2,6%), surovega bombaža za 47,5 milijonov dinarjev (2,4%), elektrotehn. predmetov za 34,7 milij. Din (1,8%), itd.

Hrvaški obrtniki za posebne obrtniške zbornice. Preteklo nedeljo se je vršila v Zagrebu konferenca delegatov obrtniških zborov iz Hrvaške, Slavonije in Medmurja, na kateri so se delegati zavzeli za posebne obrtniške zbornice. Hrvaški obrtniki v tem oziru popolnoma soglašajo z intencijami Zveze hrvaških obrtnikov. V resoluciji se posebno naglašja, da v skupnih Zbornicah ni življenja in rešitve za naše obrtništvo. — Med tem, ko se hrvaški obrtniki, večinoma pod utisom propagande gotovih krogov zavzemajo za ločeni sistem zbornic ni pri slovenskih obrtnikih opaziti nikake tendence v tej smeri.

Redni občni zbor Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic se vrši v četrtek dne 10. marca v posvetovalnici banke v Ljubljani.

Vprašanje konsolidacije naših vojnih dolgov v Angliji. Finančni minister je prejel od našega poslanika v Londonu dr. Gjurice obširno poročilo o pogajanjih radi reguliranja naših dolgov. Pričačuje se, da bo to vprašanje v najkrajšem času rešeno, kar bo gotovo velike važnosti, ker nam bo potem dana možnost za najetje tako državnih posojil, kakor tudi posojil za naša industrijska podjetja.

Posebna zakonska odredba za izvenkonkurzno poravnavo Slovenske banke. Sarajevski upnik Slovenske banke so pred kratkim odposlali k ministru pravosodja dr. Srdiću deputacijo, ki je zaprosila ministra, da s posebno naredbo uredi izvenkonkurzno poravnavno postopanje. Kakor je izvedel odbor upnikov v Sarajevu, namerava minister dr. Srdić uvesti v finančni zakon posebno določbo, ki bo omogočila, izvenkonkurzno poravnavno postopanje, za slučaj če likvidacija Slovenske banke ne bi uspela.

Češkoslovaška ukinila vse omejitve glede izvoza zlata in srebra. Češkoslovaški minister za industrijo, trgovino in obrt je dovolil prost izvoz zlata, srebra in platine bodisi v surovem stanju ali pa v obliki staroavstrijskega in tujega kovane-

ga denarja. Tudi izvoz bankovcev tujih držav je po tej odredbi prost. Izvozne omejitve obstoje torej le še za zakonita plačila sredstva češkoslovaške republike, kakor tudi za črke, menice, in akreditivne v tujih valutah in to če presega njih vrednost 20.000 Kč. V tem slučaju je potrebno izvozno dovoljenje češkosl. Narodne banke. — Tudi pri nas bi bila umestna ukinitve tozadevnih prepovedi. Kakor znano, je pri nas izvoz zlata in srebra strogo prepovedan. Seveda bi se moral istočasno uvesti nakup zlata in srebra s strani Narodne banke ali kake državne ustanove in to po dnevnih kurzih. Tako bi na eni strani prenehalo tihotapstvo in ono brezplodno preganjanje tihotapcev, na drugi strani pa bi se zlato in srebro zbralo v trezorjih Narodne banke. Tudi francoska Narodna banka je pred dobrim pol letom izvedla nakup zlata in srebra po dnevnih kurzih in beleži v tem pogledu prav lepe uspehe.

Borza

Dne 28. februarja.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.482 (13.512), Italija 248.10—250.10 (249—249.50), London 275.975 do 276.775 (276.375), Newyork 56.75—56.85 (56.85 do 56.95), Praga 163.30—163.10 (163.70), Dunaj 8.004 do 8.034 (8.025), Curih 10.94—10.97 (10.955).

Curih, Belgrad 9.13 bl. (9.13), Budimpešta 90.969 (90.90), Berlin 123.25 (123.25), Italija 22.76 bl. (22.775 bl.), London 25.225 (25.224), Newyork 51.94 (51.94), Pariz 20.345 (20.35), Dunaj 73.20 (73.20), Praga 15.40 (15.40), Bukarest 3.10 (3.055), Sofija 3.785, Amsterdam 208.15 (208.15), Varšava 57.90 (58), Bruselj 72.30 (72.30), Kopenhagen 138.65 (138.60).

VREDNOSTNI PAPIRI.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.455, Kodan 189.00, London 34.405, Milan 31.07, Newyork 709.00, Pariz 27.76, Varšava 79.00. — Valute: dolarji 706.10, francoski frank 27.90, lira 31.14, dinar 31.14, dinar 12.435, češkoslovaška krona 20.925.

Praga. Devize: Lira 147.175, Zagreb 59.19, Pariz 131.90, London 163.225, Newyork 33.615.

Ljubljana. 7 odst. invest. posoj. 87.50 den., vojna odškodnina 339 den., zastavni listi 20—22. kom. zadolžnice 20—22. Celjska 195—197, Ljublj. kreditna 150 den. Merkantila 98—100 Praštediona 925 den., Kred. zavod 160—170, Strojne 85 den., Trbovlje 415 bl., Vevče 120 den., Split 725 den., Stavbna 55—65, Sešir 104 den.

Zagreb. Agrarne obveznice 56—56.50, 7 odst. invest. posoj. 87—88, vojna odškodnina 342—344, Hrv. esk. 104—104.50, Kred. 108—108.50, Hipobanka 61.50—65, Jugobanka 102—102.50, Praštediona 925—930, Ljublj. kreditna 150—153, Sečevana 480—488, Gutmann 280—290, Slavex 118 den., Slavonija 34 bl., Trbovlje 425—430, Vevče 130 do 135.

Dunaj. Don-savska-jadr. 86.00, Alpine 45.20, Greinitz 7.00, Trbovlje 33.00, Hrv. esk. 14.45, Leykam 13.20, Jugobanka 12.80, Hip. banka 8.40, Avstrijske trgovine za dušik 28.50, Guimann 43.00, Mundus 150.5, Slavex 13.5, Slavonija 4.00.

Blago.

Ljubljana. Les: Smreka, jelka: hlodi od 4 m naprej 220—250, brajovni drogi 260—280, bordelni merkantilni 280—320, trami merkantilni 300 do 250, tramit 240—275, škorote konične 13 cm naprej 500—560, deske, plohi konični od 16 naprej 420—500, remeljani 4 meterski 430—530; bukev, deske, plohi naravnih ostrirobi 600—900, deske, plohi, parjeni, ostrirobi 700—1150, tesonci 440 do 500, tavolete 900—1100, hlodi la 220—250, hlodi I. la 160—200; hrast: hlodi la 600—1000, deske plohi ostrirobi (podnice) 1250—1400; železniški pragi 260 m, 14×24; bukov 25—33, hrastovi 45 do 55; oglje bukov 80—95, vse franco vga. naki. postaja. — Zito: pšenica bačka 75 kg, 2—3 odst. 352.50—357.50, oves bački 230—240, bosanski orig. 220—225, koruza bačka I 210—215, banatska I 210 do 215 (vse franco vagon (paritela) Ljubljana). — Tendence: za les čvrsta, za deželne pridelke neizpremenjena, Zalkjučki les 5 vagonov.

Našim cenjenim odjemalcem, kakor tudi vsem zainteresiranim vladno naznanjamo, da se nahaja naša generalna zastopstva

»FLAMENTOD«

za Slovenijo v Ljubljani, Poljanska cesta šte. 12. Naš ročni gasilni aparat »Flamentod« je vseh povsod poznani, kot edini z uspehom delujoči in najcenejši. — Feuerlöschmittelwerke »Flamentod« — Klagenfurt-Wien. 1847

Na debelo!

Na drobno!

A. BERDAIS, Maribor

trgovina z mešanim blagom in semeni

Telefon 351.

Telefon 351.

priporoča svojo veliko izbiro

deteljinega, travnega, vrtnarskega in cvetličnega semena najboljša kakovosti.

Zaloga Tomaževa žlindra in kalijeve soli.

Ceniki na razpolago!

Častno priznanje 1886! Ustanovljeno 1869!

Holmenkollen

Ta teden se bodo vršile svetovnoznane Holmenkollenske tekme pri Oslo na Norveškem. To je največji smučski sporilni dogodek Norveške. Kot nekakšna glavna skušnjava za smučanje na 50 km velja tekma za smučsko prvenstvo Norveške na 30 km, ki se je vršila v okolici mesteca Lillehammer. Na novo zapadli sneg je na hriboviti progi smučarje zelo oviral. Bilo jih je 81, na cilj jih je prišlo 68. Doseženi čas je bil zelo dober, saj je devet smučarjev presmučalo 30 km dolgo razdaljo prej kot v treh urah. Prvi je bil Stön v 2:52:34, drugi Kjelotha v 2:53:06.

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 3. marca v uršulinski cerkvi. Zjutraj ob 5. uri bo prva sv. maša, ob pol 6. uri pridiga in ob 6. uri sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine.

Naznanila

Redne vaje orkestralnega društva Glasbene Matice se tekoči teden ne vrše, ker je del članov zaposlen pri skušnjah za Beethovno IX. simfonijo pod taktirskima gg. opernega ravnatelja Poliča in višjega kapelnika dr. Cerina. Dan prihodnje rodne vaje priobčimo pismeno. — Odbor.

Šaš

VELEMOJSTRSKI ŠAHOVSKI TURNIR V NEWYORKU.

V petek dne 25. t. m. so se v newyorškem turnirju odigrale vse še viseče partije in se je s tem končal prvi turnus. Največ zanimanja je bilo koncentriranega na partijo med Capablancu in dr. Vidmarjem, ki se je splošno smatrala za Vidmarja kot izgubljena, vendar je naš rojak našel globoko zamišljeni izhod iz navidežno obupne situacije in partija se je nepričakovano končala z remijem. Uresničila pa so se prerokovanja glede ostalih visečih partij. Zmagal je namreč Niemcovič nad Spielmannom in istotako dr. Aljehin nad Spielmannom, partija Aljehin Marshall pa je ostala neodločena. Stanje po V. kolu je torej sledeče: Capablancu 4, Niemcovič 3.5, dr. Aljehin 2.5, dr. Vidmar 2, Marshall in Spielmann 1.5.

v Newyork, 28. febr. (Izv.) Pri šestem kolu je Capablancu zmagal nad Marshallom, boj med Niemcovičem in Aljehinom je ostal nedo-bojevan, partija Spielmann-Vidmar pa je končala remis. Stanje po šestem kolu je torej sledeče: Capablancu 5, Niemcovič 3 in pol ter ena viseča partija, Aljehin 2 in pol ter ena viseča partija, Vidmar 2 in pol, Spielmann 2, Marshall pa 1 in pol.

Klic rojakov iz inozemstva.

VSEM OKRAJNIM SODIŠČEM V SLOVENIJI.

Nejuna prošnja v zadevi invalidskih pokojnin v inozemstvu.

Okrajna sodišča imajo sedaj razsojati o upravičenosti prejemanja pokojnine vojnih invalidov in vdov. Rešitev teh prošelj pa hodi več kot pol-živo pot. Cuj in pomisli vsa slovenska javnost, da ubogi invalid brez rok in nog in še bolj uboge vojne vdove s kopo otrok v tujini živijo iz celih osem let — sedaj teče že deveto — brez vsakega vinarja pokojnine po padlem možu ali očetu! To je vnebovpijelo! Ti siromaki so ravno tako Sloveni in jugoslovanski državljani kakor vi tam doma, le sila jih je iztirala iz domovine. Može in očete teh vdov in otrok so padli za isto domovino kakor oni, ki so doma. In vendar, kako se ž njimi postopa!

Kakšne neskončne ceremonije se zahtevajo, da bi dobila taka sirota kak vinar! Uboga preprosta žena mora najprej spraviti skupaj celo skladovnico dokazov, letati in prositi mora zanje po vseh mogočih nemških uradih, plačevati polne in druge stroške, prositi druge ljudi, da ji pišejo prošnje. In nazadnje po osmih letih, po vseh teh ceremonijah, letanju in pisanju — ni najmanjšega bora! Ali morejo taki ljudje domovino ljubiti? Ali je ne bodo prej preklinjali? Ali se ne pritožujejo po vsej pravici: »Ko so moža pokolili, ni bilo treba nobenega papirja, zdaj jih pa ni nikoli dostil! Ali ni nobena pravica več na svetu?«

Ali je tudi čudno, če nekatere živijo v ne-dovoljenih zvezah z drugimi možaki, ker se same z malimi otroci nikakor ne morejo preživiti? Nemške vojne vdove pa živijo ob svoji pokojnini tako udobno, da se nobena ne mara omožiti...

Prošnje za pokojnino so bile večinoma odpisane z dokazili vred že v prejšnjih letih. Lani smo te prošnje na novo predložili, oziroma za prevodbo prijavi. Mnoge teh prošelj pa še do danes niso rešene! Na nekatere teh prošelj prihajajo od sodišč zahteve, da se imajo predložiti še enkrat dokazila, ki pa so bila že pred leti tja poslana. Kaj morajo reve zato, če so se njih listine nekje tam deli po pisarnah — zgubile!... Ležijo bogve v kateri pisarni, ko se je bilo treba obračati enkrat na to, drugič na drugo sodišče. — Nemške oblasti se ubogim revam že smejejo, češ, saj smo vam že dali spravežala, kaj še zdaj niste nič dobile? — Kolikokrat naj pa še potrdimo, da niste omožene, da niste nemške državljanke itd.?... Na ta način smo tujcem v posmeh...

Od nekaterih se zahteva, da naj zamudo določenega roka opravičijo z dokazi, da je ovira nastopila nezavisno od njih volje; zlasti osebe, ki so dozdaj bivale izven naše države, imajo dokazati, da so zbog neprilik, katerih niso mogle odkloniti, niso mogle vrniti v našo državo in so vsled tega rok zamudile.

Vse gospode sodnike bi prav lepo prosili, naj vendar s tole zadnjo zahtevo tem ubogim revam prizanešajo! Saj vemo, da uradnik mora zadovoljiti zakon. Toda saj ima menda po kancelijah zdrava pamet poleg paragrafov tudi še kaj govoriti! Če kdo ni pravočasno prošil, ali se ni domnu vrniti, je vendar jasno kot beli dan, kaj je vzrok tej zamudi. Kdo bi ne bil rad prošil, kdo bi se še rajši domu ne povrnil, če bi se mogel? Dajte jim doma kruha, pa bodo vsi prileteli! Ali je treba to šele dokazovati? Dokazovati, da je človek brez jedi lačen, brez obleke gol? Prosim, naj si vendar to zamudo vsak gospod sodnik sam razloži! Uboga vojna vdova brez pokojnine vendar ne more imeti naročnih slovenskih dnevnikov in še drugega lista povrh, da bi mogla vedeti za vsako zahtevo in za vse neštete spremembe, ki so se tozadevno v teku teh let vršile. One storijo samo to, kar slišijo, da je treba storiti. Če pa nič ne slišijo, pa ne morejo nič storiti. Ker ne moremo vsakemu sodniku posebej odgovarjati, naj bo s tem vsem obnem ogovorjeno. Prosim, naj vsak g. sodnik na podlagi tega pojasnila dotičnega prošilca ali prošilko sam opraviči!

Prosim in kličemo, da naj se vse nerešene prošnje še skoro rešijo! Če ne, bodo vdove prej pomrle, preden bodo kak vinar dobile. Saj bo potem treba še ene prošnje — če bo sploh kaj izdalo — da se jim sme denar pošiljati v inozemstvo. Vsak in vsaka mora potem, ko se mu ali ji pokojnina prizna, delati še posebno prošnjo na vojno ministrstvo, da se mu to dovoli.

Potem pa še ena! Več ko osem let je minilo, odkar se očete in može niso vrnili iz vojne. Vsa ta leta so živeli ti ljudje v strašni revščini in edinščini. Slovenske otroke so razposlali po celi nemški deželi za hlapce in deklet, da so se mogli preživeti. In zdaj dobijo odlok, — če ga sploh dobijo: »Od zdaj dalje Vam gre invalidnina...« Kaj pa za pretekla leta? Ali za nazaj res ne bomo nič dobile? Se povprašujejo žene začuden in bolestno. — Le nekatere je invalidnina za nazaj priznana. Če nekatere, zakaj ne drugim? Tega ne razumemo. Jugoslovanski denar v nemški valuti itak malo pomeni (1 marka 13.50 Din)! Ko bi vsi tudi za nazaj dobili, bi bilo še nekaj; tako pa bo ravno za sol, za sladkor še komaj. Zene se se med tem že postarale, otroci bodo odrasli — srečna država, ki se jih boš na tak lep način otresla, teh nebodijhtreba!

Ne vemo, koliko so sodnje v to kompetentne, — a če so nekatere priznale za nazaj, zakaj bi ne bile kompetentne? — pa če res niso, potem se moramo obrniti na poslance, posebno na ministra dr. Gosarja, naj storijo, kar morejo, da se jim prizna to, kar jim po pravici gre: pokojnina za vsa leta po vojni. — Če mogoče, naj bi gg. poslanci pri vojnem ministrstvu izslo-

vali tudi za vse obnem dovoljenje, da smejo po-kojnino prejemati tudi v inozemstvu.

Prosim, kličemo in vpijemo: Usmilite se jih vendar, priznajte jim brez odlaganja kar jim gre — dokler so žive, da ne obupajo nad svetom, nad pravico, nad seboj, predvsem pa nad Jugoslavijo!

Zveza slovenskih društev v Nemčiji.

Prosveta

Ljubljansko gledišče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 1. marca ob 16. uri pop.: DANES BOMO TIČI. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Sreda, 2. marca: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 1. marca: Zaprt.
Sreda, 2. marca: TANNHAUSER. Red B.
Opozorjamo na današnje popoldansko predstavo, ki se vrši ob 16. uri v ljubljanski dram. Vpizori se pri znanih cenah Nestroyeva burka »Danes bomo tič«. Pri predstavi sodeluje tudi muzika dravske divizijske oblasti.

Mariborsko gledišče

Torek, 1. marca ob 16.: VESELA VDOVA. Kuponi.
Sreda, 2. marca: Zaprt.
Četrtek, 3. marca ob 20. uri: VESELA VDOVA. A. Kuponi.

»Vesela vdova« na mariborskem odru. Na pustni torek ob 4. uri popoldne se vpizori melodiozna in zabavna Lehareva opereta »Vesela vdova«, ki je žela že lansk leto mnogo priznanja in je pomovno napolnila hišo.

»Za narodov blagor« na mariborskem odru. Mariborsko gledališče se drži stare tradicije in vpizirja vsako leto po eno Cankarjevo delo. Letos je vzelo v študij najefektnjšo njegovo komedijo »Za narodov blagor«, koje premijera se vrši v kratkem. Režijo vodi g. Kovič.

Glasba

»Cerkv. Glasbenik« 1927, šte. 1-2, ki je izšla že začetkom februarja, ima sledečo vsebino: (Dr. Josip Mantuani: Janez Pierluigi di Palestrina (ob štiristoletnici njegovega rojstva); Franc Ferjančič: Anton Forster kot človek; dr. Franc Kimevec: Franc Trop; Stanko Premrl: K jubileju Cecilijinega društva v Ljubljani (s slikami); Fr. Pirco: Organist in pevovodja; Franc Kramar: Katere stare cerkvene pesmi z napevi sem zapisal med slovenskim narodom? — Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani; Organistovski zadevi; Stanko Premrl: Koncertna poročila; Dopisi iz Dunaja in Cavtata; Oglasnik za cerkveno in svetno glasbe (nove skladbe: Mavove, Premrove, Železnikove, Vodopivčeve, Jobstove, Kosijeve, Miheličeve, Karlo Adamičeve in druge); Naši glasbeni listi; Razne vesti; To in ono; Darovi za »Cerkveni Glasbenik«; Listnica uprave; Naše priloge. — Glasbena priloga prinaša Premrovo skladbo »Sem kakor oljček za basovski sopran, mešani zbor in orgle. — »Cerkveni Glasbenik« izhaja letos 50. leto. Stane celotno 85 Din, za dijake 20 Din, za inozemstvo 40 Din. List kakor tudi posamezni izvodi glasbene priloge se naroča: Ljubljana, Pred škofijo 12, I. nadstropje.

Beethoven: IX. simfonija — dirigent ravnatelj Polič. Kakor že javljeno, se izvaja v počaščenje spomina stote obletnice smrti Ludovika Beethovna v četrtek, dne 10. marca t. l. v Unionski dvorani grandiozno delo IX. simfonija za soli, zbor in orkester. Zborovski part, ktereja izvaja pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske pomožni z gojenci solopjeja na konservatoriju je nastudiral ravnatelj g. Matej Hubad. Soliste in operni orkester, ki je pomnožen s člani orkestralnega društva Glasbene Matice in z nekaterimi privatnimi godbeniki iz Ljubljane pa je nastudiral ravnatelj Polič, katerega smo spoznali v klasičnih operah kot izvrstnega interpreta klasične glasbe. Delo bo torej izvajal tako ogromen aparat, kakor ga v zadnjih letih še nismo imeli prilike videti na koncertnem odru in pa kakor ga to naravnost ogromno delo tudi v resnici zahteva. Predprodaja vstopnic od srede dalje v Matični knjižarni.

Knjige in revije

Vrtec in Angelček. Izšla je šte. 7. letnika 1926/27. Mladina bo tudi te številke iskreno vesel. — Dobe se še številke tekočega letnika. Vrtec z Angelčkom (10 števil) stane za l. 1926/27 22 Din, Angelček sam 8 Din. Uprava v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80. Čekovni račun uprave ima številko 10.470.

To in ono

+ Hiša za 40.000 dinarjev. Casopisi poročajo, da je praški inž. Leoha zgradil kolonijo eno- in dvodružinskih hiš, ki so izredno poceni. Grajene so s posebno ceneno opeko in po posebnem sistemu. V 36 dneh je taka hiša zgrajena in ima še to prednost, da ni treba prav nič čakati, da bi se osušila.

+ Samoumor z dinamitom. Anton Plevan v Buenos Airesu si je na prav poseben način končal življenje. Napolnil je veliko posodo z dinamitom in jo podstavil pod svoj stol. Vsedel se je, prižgal vrvice in mirno čakal. Eksplozija je bila tako silna, da je samomorilca na brezštevilno kosov in porušila vso hišo v kateri je stanoval. Njegov nos so našli 200 metrov daleč proč.

+ Po smrti je zadel glavni dobiček. Pri loteriji rdečega križa v Frankfurtu so izžrebali tudi glavni dobiček. Ker se srečni dobitnik ni javil, so ga začeli iskati in ugotovili, da je dobitnik neki revni kočar, ki pa je pred par tedni umrl vsled strašne stiske in bede, v kateri je živel.

+ 25 milijonov ljudi posluša radio v Evropi. Po statistiki z dne 31. decembra 1926 je v Evropi 25 milijonov ljudi poslušalo radio. V Veliki Britaniji je 2.130.000 abonentov, v Nemčiji 1.337.000, v Avstriji 247.000, v Švedski 238.000, v Češkoslovaški 170.000, v Danski 114.500, v Švici 67.000, v Madžarski 53.000, v raznih drugih državah približno 1.500.000. V celi Evropi je torej okoli 6.000.000 abonentov in če pri vsakem aparatu poslušajo poprečno le štirje, posluša 25 milijonov oseb.

Sport

SPORTNI DOGODKI.

Prvenstvo v amuških skokih v Mojstrani si je priboril Joško Janša. Slabo vreme ni pripustilo lepih rezultatov. — Na Norvežane so sedaj zelo hudi tudi Švedi; pravijo, da sodbja norveških sodnikov res ni bila pravilna.

Gradjanski igrišči. Ugnabil tudi drugo igro Egiptu, a samo 2:3. — Wacker je zmagal nad Jugoslavijo 2:1. — Na Angleškem je spet New Castle na vrhu. — Klub Vrčnice gre za 4 mesece v Avstralijo; iz Prage odide 4. aprila, iz Evrope 11. apr. vmes bo igrala na Dunaju, v Rimu in v Neapolju. — Irel so premagali Škote v nogometu 2:0, v rugbyju 6:0. Wales je pa v 15. boju premagal v rugbyju Francosko 25:7! — Druge tekme jutri, poročila si nasprotujejo.

Suzana je prišla v Francijo; v Le Havre navdušen sprejem, več tisoč gledalcev jo je prišlo gledat. — Kanadci se bodo borili za Davisov pokal

Kulturno-politična vprašanja.

Foerster o politiki in morali.

V 73. številu priobčuje »Germania« pod naslovom »Politik und Moral« se stavek znamenitega pedagoga in misleca, Foersterja, ki je pač vreden, da ga pozna tudi naša javnost.

Kot poroča »Germania«, je trdil Maks Scheler v svojih kurzih na visoki šoli za politiko, da politike ne veže noben pravni zakon, marveč velja tu izključno le uspeh po besedah: »Du sollst, wenn du kannst,« daj, če le moreš! Vse normativno, pa naj poteka iz katoliške tradicije ali od kje drugod, nima v svetu političnega udejstvovanja nič opraviti.

Ko sem omenjeno poročilo bral, sem razmišljal, kaj bi pač poredel k temu veliki videc škof Ketteler, da modrijan, ki uživa med nemškimi katoliki tako velik sloves, nima osem let po polomu velikopruske nasilne politike k velikemu problemu »politike in morale« nič drugega povedati, kot to, da poveličuje neprikrito politiko uspeha slično Treitschke in moralno anarhijo v svetu državnega udejstvovanja. Ono, kar Scheler v svojih izvajanjih trdi, ni na svojem dnu nič drugega kot trikrat prokleta kletve gotove po vsem abstraktni miselnosti o državi, katera meni, da ima laž kratke, noge le v privatnem življenju, da pa se njene noge stegnejo takoj, če je laž v skupnosti; resničnost je najboljša politika le v malem, toda če gre za državo, je poštenost kar hitro samoumor. Nesebičnost je v odnosih med posamezniki potrebna, a za državo je bedasta nesmiselnost. In to zagovarjanje one usodne laži modrosti, ki je vedla po potu preganjanja morale iz politike, niže in niže do splošnega poloma moralnih vrednot, kot je Ketteler že v naprej napovedal, se ponuja novemu rodu kot visoka modrost in prosvetljenost politične miselnosti; pri tem se sklicuje na »znanstveni duh«, kateri naj služi menda prav v ta namen, da prežene iz življenja vse nevidne moči in oglušni in oslepi narode spričo strašno resnične sodbe, ki že vstaja zoper nasilnost, katera je izrinila iz evropskih narodov staro krščansko zavest narodne skupnosti in medsebojne odgovornosti.

»Kar je moralno napačno,« je rekel Gladstone, »tudi v politiki ne more biti pravilno.« Ne more biti, ker moralnost je vprav vir in poročilo plodovitosti politike, vse mednarodne zvestobe, svetovnogospodarske stalnosti, zapužanja, da sploh vsake državne vzajemnosti. Kdor hoče državnost ločiti od pravosti, more »isto« pravico prav tako napraviti s seksualnim, trgovskim življenjem, zdravniško prakso, kajti vse to ima gotovo tudi svojo »samozakonitost«; in vendar se mora vse udejstvovanje teh panog posvečevati po pravni osnovi človeštva, da je tako pribita dolžnost človeka do človeka; da pade ta usmiljenost, konča vsa človeška praksa in kultura v kaos.

Če bi Scheler ne bil povsem abstrakten duh, kako bi mogel prezeleti, da je ločitev države od zasebne morale in dejanju psihološko neizvedljiva? Če ima pravost sploh kako veljavo za življenje, se nanaša na osnovne pogoje vsega človeškega sodelovanja — če prezmemo njeno metafizično utemeljenost in jo motrimo zgolj realistično — in kako bi bilo možno, da bi v političnem odnosu narodnostnih edinic to ne veljalo? Ali je bil boj, ki ga je bila Britanija s Kitajsko radi opija morda upravičen po tem, ker naj se država uravnava in sodi le po uspehih. Kaj sodi o tem Kitajski, se danes več ne da prikriti! Kaj pa, če najgloblji, najbistvenejši in najtrajnejši prospek stvari korinini vprav v pravosti! Altruizem se more po Schelerju zahtevati le od posameznika. Toda, ni li ono, kar imenujemo altruizem,

zem, torej sveto spoštovanje tujih življenjskih pogojev, prav v življenju narodov vedno na tajinstven način tudi ščitenje lastnega obstoja, ki je vsestransko odvisen od tujih simpatij, poštenosti in moralnega zdravja? Ali se ni razkosanje Poljske strahovito maščevalo nad vsemi prizadetimi; maščevalo moralno, politično, kulturno, ekonomsko? Dalje: ali ne izgubi pravost, osmešena v življenju narodov in izvržena ves ugled tudi v zasebnih življenjskih pogojih naroda? Ali ni zato država dolžna že radi lastnega obstoja vprav v vodstvo zunanje politike izkazovati prav iskreno spoštovanje odličnim pravnim silam? Pri Björnsonu se bere: »Povem ti, dežela, ki kaj vzame, kar ji ne gre, priostri tatu orodje, prikonči trdo besedo predstojnikovo, izžene vest iz mesta, ki ji gre v družini in v družbi.« Takega modrovanja bi rabila naša doba in ne namigavanja na stare življenju tuje zofistarije. Naša najgloblja zavest se glasno protivi kleti devizi: »Sila pred pravom,« kleveti, ki je vprav nasprotje tega, kar nemški narod danes potrebuje, da si odpomore iz zaničevanja, ki ga je užival skozi 60 let pred nevidnimi silami v življenju narodov.

Scheler se je spraval nad mojo trditve, ki jo je kaj lahko osmešiti, kakor hitro jo kdo iztrga iz zveze: iz slabega ne more priti nikdar nič dobrega. Jasno je, da more vsak otrok trditi, da je nebroj slabih činov, ki morejo biti povod dobremu — sam Avgustin govori v tem smislu, ko vzklika: »o felix culpa.« Zato sem v svojih spisih dosledno razlagal ta stavek v sledečem smislu: Zveličanje ne prihaja iz greha, ampak le iz odpovedi greha, iz prekrnitve, kesanja, sprave. Torej iz pozitivne volje, ki negativno tako rekoč umakne in uniči. Vseposvoda, kjer je vedlo zlo k dobremu, se je to zgodilo samo na ta način, da je zlo zbudilo in izzvalo svoje nasprotje in je tako rezultirala neka pravna pridobitev. Nikoli pa ne more slediti nič pozitivnega iz nezvestnega zla, ki ni plačalo svojega zadoščenja. Prav zato namen nikoli ne posvečuje sredstva. Slabo sredstvo vedno odvrta od dobrega cilja; čim odličnejši je namen, za katerega se uporablja neskladno sredstvo, tem usodnejša je otopelost, ki truje vest v ljubimkovanju z zlom, tem bolj otemni plahi plamenček dobrega smotra pod ponižujočim učinkovanjem slabega sredstva, ki slavi v duši svoj zmagoslavni pohod.

Od vsega naroda ne moremo pričakovati kesanja, pokore in zadoščenja, pravi Scheler. Zakaj ne? Jasno je, da v množici prevladujejo površni elementi, in bo zato težko pripraviti narod kot tak do omenjenega razpoloženja — prav kot nam priča dejstvo o nekaterih poedincih, da ostanejo gluhi za glas vesti, ker v njih prevladujejo surovejšie sile. Toda s tem še dolgo ni dokazano, da se kaj tega ne more zahtevati; če se zadolži ves narod, je nasproti Bogu prav tako dolžan kesanja, pobožljanja in zadoščenja kakor poedinec, četudi je dejansko le malo onih, ki se kot udje naroda zavajajo krivde, jo priznajo in sprejmejo zadoščenje kot nekaki zastopniki naroda. Albert Schweitzer je pregledno občutil skupno krivdo belega plemena nasproti črnemu in je žrtvoval svoje življenje, da je v žgočem solncu prostovoljno stregel črnim bolnikom. Le od takega čustvovanja prospeva pravo človečanstvo; tistemu, kdor ga omalovažuje in zasmehuje, nimam česa zavidati. Če krščanska kultura sploh v čem napreduje, se godi to samo v vzgoji posameznika in zavesti, da ima tudi kot sestavni člen, ud naroda dolžnost prisluhniti na tajinstveni glas krščanske vesti — ne pa, da se v nedeljo druži z Odrešenikom, v delavniku pa služi belcebubu.

Pacifizem je lahko kritizirati. Vse preveč površnega optimizma in plehkega humanizma se skriva pod to besedo. Poleg tega imamo še nek pacifistični specializem, ki trga pomirjevalno delo od celotne zamisli krščanske obnove in s tem postane vse plitvo. Pravo mirovno delo je le v smotretem boju z nadutim samoljubjem, ki odklanja vsako samoobtožbo in vidi le krivico, ki mu jo drugi delajo. Najboljša šolska krščanska vzgoja narodnostnega čustvovanja bi bilo čitanje poglavja: »De bono homine pacifico« v Hoji za Kristusom »Omnia instaurare in Jesu Christo«.

Slovenci in Nemci v Italiji.

Zanimanje za usodo naših bratov v Italiji pri nas res vedno bolj narašča. Naše časopisje pridno registrira najhujše krivice, ki jih zapuščajo našim narodom v Italiji in naša javnost si lahko ustvari vsaj medlo sliko o tem, kar se danes dogaja na Primorskem. Dejstvo je, da tudi izven Slovenije postaja javnost vedno bolj dovzetna za to vprašanje. Toda pri tem ne smemo ostati. Poskrbeti moramo, da vzbudimo zanimanje za našo narodno manjšino v Italiji tudi v inozemstvu. Pogledjmo Nemce, ki jim ne gre za celo tretjino naroda, ki je pod tujim jarmom.

Nemški južnotirolski odsek je nedavno izdal brošuro, v kateri je popisano vse trpljenje Nemcev pod talijo. Brošura je bila prevedena tudi v druge jezike. Nemci so poskrbeli predvsem za angleški prevod, ki ga hočejo razširiti na Angleškem in v Ameriki. Prevod je izvršil dr. C. H. Herford; brošuro je naslovil »The Case of German South Tyrol against Italy« (Zadeva nemškega Južnega Tirola proti Italiji). Brošuro je predstavil Angležem »Manchester Guardian« z dolgim člankom »Italia in Južno Tirolsko — Nenaravna meja«. List prinaša kratek izveček iz brošure o krivicah, ki se godijo Nemcem v Italiji. Krivice so pač iste kakor one, ki jih trpijo Slovenci na Primorskem, in so torej čitateljem že znane. Zanima pa nas uvod članka, ker se tiče Slovencev na Primorskem in vsebuje trditve, ki jih moramo popraviti.

Člankar ugotavlja, »da so se Italijani pod fašističkim režimom izkazali za nesposobne, da živijo s svojimi sosedi. Zadnji incident na francosko-italijanski meji in Garibaldijska afeta so pustili pri Francozih mučen vtis; na drugi strani je Jugoslovane, katerih odnosi z Italijani so bili postavljeni s sporazumom glede Reke še na slabša tla, alarmirala pogodba med Italijo in Albanijo, ki je zbudila pri Jugoslovanih pravo ogorčenje. Pri vsem tem pa imajo Francozi in Jugoslovani srečo, da poznajo Italijane samo kot sosede in ne kot gospodarje. Res je, da biva v severozahodnem kotu Italije pičlo francosko govoreče ljudstvo in v Gorici, Trstu in Istri, t. j. v Julijski Benečiji, novi italijanski pokrajini, številnejše jugoslovansko prebivalstvo. Če se poročila resnična — piše list — (in podobne, celo hujše informacije, ki nam prihajajo iz Južnega Tirola, nam dokazujejo, da poročila z vzhodne meje niso pretirana), položaj teh Jugoslovancev ni zavidljiv. Trpljenje nemškega prebivalstva na Južnem Tirolskem, ki je po številu in starosti civilizaciji in zgodovinskih tradicijah pomembnejše (larger) in je po jasno določeni zemljepisni meji ločeno od italijanskega prebivalstva na jugu, nadkriljuje morda trpljenje Jugoslovancev; ker so Jugoslovani na obmeji ozemlju pomešani z Italijani na zapadu, bi bilo prav težko potegniti mejo, ki bi ne pustila dela manjšine na nasprotni strani.« Člankar skuša nadalje dokazati, da je mogoče na Tirolskem res potegniti mejo, ki bi bila tudi etnografsko pravilna.

Čitatelj bo člankarjeve trditve, ki se tičejo primerjanja števila slovenskega prebivalstva v Italiji z nemškim na Južnem Tirolskem, in

druge glede potegnute etnografske meje na Primorskem, lahko sam ovrgel. Člankar bi moral vedeti, da šteje slovenska narodna manjšina v Italiji okoli pol milijona duš, medtem ko je Nemcev na Južnem Tirolskem okoli 200.000. Tudi trditve, da so Slovani na Primorskem tako pomešani, da se ne da potegniti med njimi pravična meja, ne drži. Narodna meja se celo lepo krije tudi z zemljepisno. Furlanska ravnina je italijanska, Brda in Doberdob so slovenska. Istra je slovenska, ako izvmemo umetno naseljena obrežna mesta, in tudi Trst je po krvi naš; zadostuje, da zapustijo mesto iz Italije priseljeni Italijani in da vsak ostali mešan navede pri štetju narodnost svojega očeta, pa pridejo Italijani v manjšino.

Članek v angleškem listu smo hoteli popraviti tudi radi tega, ker se »Manchester Guardian« pogosto bavi z manjšinskimi vprašanji v Italiji, in ker ne bi hoteli, da se angleško javnost napačno informira o narodnem položaju v Primorju.

Sicer pa smo sami krivi, da gredo v svet krive informacije o razmerah na Primorskem, ko sami roke križem držimo.

Knjige Mohorjeve družbe širijo pravo, plemenito in krščansko izobrazbo. Z njih čitanjem se resnično napreduje, postaneš pravno boljši.

Versko gibanje med pravoslavnim dijaštvom.

Majnika meseca 1. 1926. se je vršil prvi kratek (3 dni) in maloštevilni (40 udeležencev) kongres balkanskih pravoslavnih visokošolcev: Bolgarov, Srbov, Rusov, Rumunov in Grkov. Ta skromen začetek odpiranja velikega dela za premaganje narodne nestrpnosti na Balkanu. Kongresa so se udeležili osebo ali po svojih zastopnikih ruski metropolit Jevlogij (Pariz) in Antonij (Sr. Karlovci), nadškof Nikolaj Ohridski in Krizostom Atenski. Svečane službe božje so opravili zastopniki raznih cerkva skupno. Edinstvo obreda ob različnosti jezikov je bilo simbol edinega pravoslavnega prepričanja. Kongres se bo ponovil vsako leto v kopališču Banja Kosteneb (tri ure z železnice od Zofije). Razven pravoslavnih dijakov je nastopal v imenu Svetovne Zveze krščanskih visokošolcev in ameriške Young Mens Christian Association prof. K. Kulman, ki je povdarjal simpatije protestantov do pravoslavja. Protestanti hrepenejo po evharističnem občevanju z Bogom ter liturgičnem razodetju istine, katerih jim ne nudi sedanje abstraktno tolmačenje Evangelija.

Teden pozneje se je vršil v istem Kostencu »IV. krščanski visokošolski kongres jugovzhodne Evrope«. Trajal je 10 dni in bil obiskan tudi po katolikih: iz Avstrije, Ogrske, Poljske, Českoslovaške. Številno udeležencev je znašalo čez 70. V nasprotju z balkanskim kongresom je imel ta drugi kongres le splošno nalogo vzajemnega spoznavanja. Visokošolsko krščansko gibanje postaja iz »splošno interkonfesionalnega« čisto cerkveno, ne da bi zašlo v prepire. V tem oziru je bilo zelo zanimivo srečanje bartijancev in pravoslavnih (K. Bart je znani zastopnik moderne eshatološke protestantske struje). Pogovor je dobil posebno globino vsled udeležbe avstrijskih in poljskih katolikov. Zastopniki pravoslavja in katolicizma se občutili notranje medsebojno umevanje in sorodstvo, cerkvene vezi, skupno pred protestanti. To je bilo videti v poročilih o socialni nalogi krščanskih visokošolcev in tudi pri molitvi. Rumunski duhovnik je opravil vsako jutro in vsak večer pravoslavno molitev, katere so se udeležili tudi katoliki. Kongres je zapustil zavest notranje medsebojne krščanske edinosti.

Končno so se zbrali oktobra meseca ruski dijaki iz Nemčije, čez 50 ljudi, v vasi Königstein poleg Dresdenu na versko-filozofski razgovor. Prof. N. Berdjajev, S. Frank in V. Zenjkovski so predavali o apologetiki in pomenu krščanskega duhovnega dela. Zborovanje se je končalo s svečano mašo v ruski cerkvi v Dresdenu in prijateljskim poslovnim obedom.

Najbolj pomemben pa je bil kongres ruskih krščanskih dijakov v Clermontu na Francoskem sredi krvave verdunske planjave. Vršil se je av-

Rodbina Guffante.

(List iz kronike minoritskega samostana v Ptuj.)

Minoritski samostan v Ptuj hrani kroniko p. Ljudevita Pečka, samostanskega bibliotekarja, ki se je rodil 19. maja 1804 pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, postal minorit 24. decembra 1823, slovesno zaobljubo je napravil 15. marca 1827, bil 28. avgusta 1828 posvečen v mašnika, 1846—1847 je bil župnijski vikar v samostanu, 1843—1846 župnik v Šent Vidu pri Ptuj in od 1. 1852 konventualni bibliotekar. Kroniko, ki nosi naslov: Geschichte des Minoritenkloster und von der Pfarre St. Peter u. Paul zu Pettau von P. Ludwig Pettschko, Klosterbibliothekar, je dokončal marca 1861.

Na str. 177—179 opisuje kronist ganljivo zgodbo, kako je prišla rodbina Guffante v Ptuj. Sledi pa poročilu Edvarda Damischa, ki ga navaja tudi med viri. E. Damisch je bil do 1. 1856 stolnik-računovodja v Ptuj in član historičnega društva za Stajersko.

Rodbina Guffante, ki izhaja iz italijanske Švice, je igrala nekaj časa v Ptuj važno vlogo. Spomladi 1. 1591. je prišel ubog desetletni deček, ki ni imel staršev, iz Lugana v Švici v Ptuj, da bi si prislužil pri opekarjih ali zidarjih nekaj krajcarjev za obleko in za zimo. Imenoval se je Franc Guffante. Ker pa ni bil vaje klime, je v prvem letu svojega bivanja v Ptuj obolel ter ležal težko bolan na slavnati postelji v neki opekarnici izven

Ptuja. Čisto zapuščenega in borečega se s smrtjo je našel takratni minoritski gvardijan Octavianus Lombardus, Italijan po rodu, ki se je z nekaterimi brati izprehajal v tej okolici. Solnce je zahajalo, ko so se očetje minoriti vračali s sprehoda. Ob povratku pa slišali vzdihovanje, pogledali in našli bolnika. Gvardijan ga je ogovoril v materinem jeziku in ga izpraševal, odkod je in kaj dela. Ker ni bilo umešno, da bi ga prenesli sedaj v mesto, ga je gvardijan spravil v bližnjo hišo, ga priporočil oskrbi in mu priskrbel čisto postelj. Obljubil je za oskrbo bogato plačilo in da bo za reveža v mestu priskrbel najpotrebnejše perilo in zdravniško pomoč. Ko so fanta slščili so našli v raztrganih hlačah usnjato možnjico s 7 šilingi (šiling je 1 gld.) in rožni venec. Ko se je gvardijan vrnil domov, je izpolnil obljubo in takoj poslal fratra z najpotrebnejšim perilom, ki ga je izbral sam iz svojega, k bolnemu dečku. Sam pa je šel k padarju Scherrieblu. Srečal ga je na ulici. Padar je takoj obiskal ubožca, konstatiral, da je njegovo stanje opasno, a obljubil, da bo storil v polni meri svojo dolžnost. Ko je naročil uporabo domačih zdravil, je hitel domov ter mu zapisal medicino, na robu recepta pa je pristavil: »für einen armen kranken wilschen Knaben, den ich nit kenne« (za ubogega laškega fanta, ki ga ne poznam). Apotekar pa mu na to nakazilo brez poročila ni hotel dati medicine. Ko je p. gvardijan to izvedel, je obljubil, da bo iz sočutja in radi Kristusa, našega Zveličarja, pokril vse stroške on sam. Kmalu je

bolni fantek ozdravel in gvardijan ga je vzel v samostan. Iz hvalečnosti je hotel postati najnižji služabnik, da bi vsaj nekaj dolga poplačal za izkazane dobre. Akoravno je to gvardijanu ugajalo, vendar ni pritrdil, ampak je obljubil, da bo zanj poskrbel na drug način. — Matija Stainer »na Naideku« (»am Naidek« je sedanji Florijanski trg, ki se od 1. 1745. tako imenuje), je bil takrat najbogatejši trgovec v Ptuj. Sedanjó Deutschmanovo hišo, v kateri ima podružnica Ljubljanske kreditne banke svoje prostore, je M. Stainerju sezidal 1. 1551. stavbenik Tomaž Rizinger. Stainer je zgodaj odvozel in ni imel otrok. Bil je zadnji svojega rodu. Ubožci so bili njegovi otroci, ki jim je dajal s polnimi rokami, njegovo premoženje pa je od dne do dne rastlo. K temu je šel gvardijan Octavianus ter mu pripovedoval ves dogodek z ubogim dečkom. Škoda bi bilo, če bi doraščal brez vzgoje. Kakor je gvardijan upal, tako se je zgodilo. Stainer je takoj prevzel fanta, gvardijan pa se je ponudil za učitelja v čitanju, pisanju in računstvu.

Ta Franc Guffante si je tako pridobil s svojo pravičnostjo, zvestobo in pridnostjo Stainerjevo naklonjenost, da mu je ta, ko je fant dorastel, izročil vso svojo razširjeno veletrgovino. Ko je Stainer v začetku 17. stoletja umrl, je podedoval večino njegovega premoženja in vodil trgovino na svoje ime. Hiša, ki je bila 1. 1861. last krznarice Grün, je bila njegova. Tu je stanoval. Svest si je bil, da se ima za svojo srečo zahvaliti minoritskemu samostanu. Zato je daroval cerkvi veliko paramen-

tov in je ob vsaki priliki izkazoval patrom minoritom svojo vdanost. Njegov rod pa ni dolgo živel. Neki Franc Guffante je bil 1646—1647 in 1654 mestni sodnik v Ptuj. Mogoče je bil to isti. Neki Franc Guffante je priča na neki kupni pogodbi iz leta 1658., leta 1664. je v drugi listini neki Lovrene Guffante priča, 1663 do 1664 je zopet Franc Guffante mestni sodnik (župan), ki je na ukaz cesarja Leopolda I. nanovo utrdil mesto proti Turkom. 11. septembra 1678 je umrl neki mestni sodnik Franc Guffante. 1680 je Katarina Guffante ustanovila v konventu pri minoritih nekaj maš. 1687 se zopet pojavi neki Guffante kot mestni svetnik. Kronist dostavlja tu: »Nun aber ist das Geschlecht für Pettau erloschen«.

V ulici, ki se je prej imenovala »Brumgüßel«, je še ohranjen vhod v klet Guffantejeve trgovske hiše iz 1. 1646. Za časa reformacije (1572—1627) je bilo v minoritskem samostanu v Ptuj mnogo gvardijanov iz juga, Italijanov in tudi nekaj Hrvatov. Zato se ni čuditi, da je 1. 1591. gvardijan Octavianus Lombardus Italijan.

Dr. Fr. Kotnik.

Naznanilo!

Kdor želi letos imeti prvovrstno in najmodernejšo slikarjlo, naj naroči le pri trdk

Ivan Martinc, slikar in pleskar
Ljubljana, Poljanska c. 20
cene konkurenčne in solidne.

Ulica v Šanghaju.
Zaštrazena inozemska kolonija

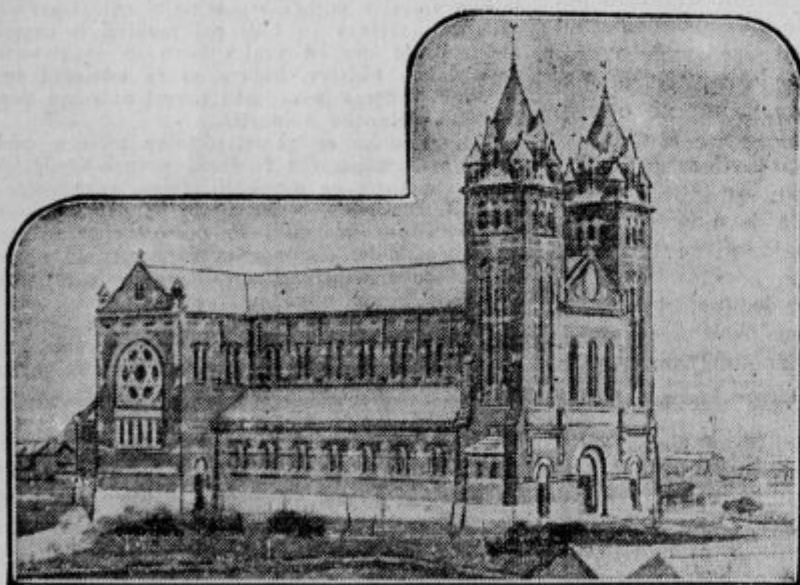
Kitajski delegati

kantonske vlade na kongresu v Moskvi, kjer so jih sprejeli z velikimi častmi

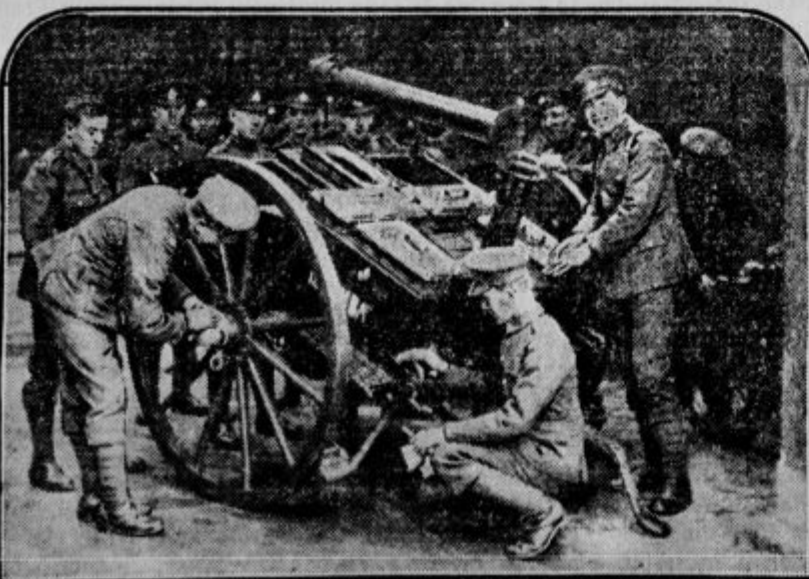
Strojne puške

angleškega ekspedicijskega kora v Šanghaju

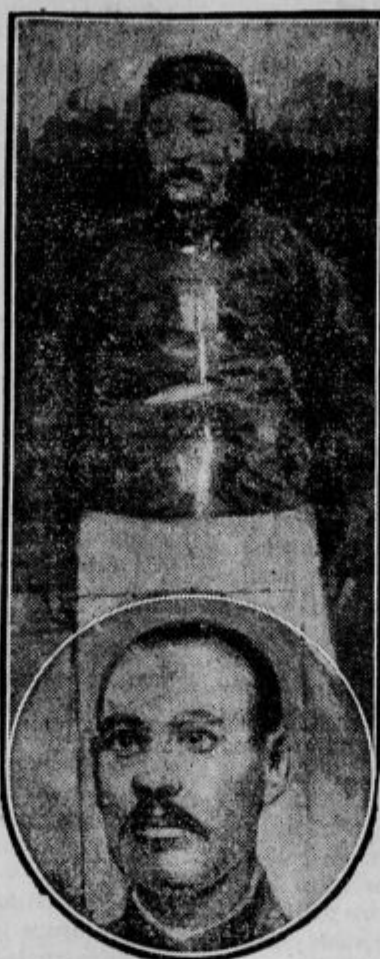
Nova cerkev v Merville (departement Nord),

v Franciji, na mestu stare, ki je bila porušena od Nemcev v svetovni vojni

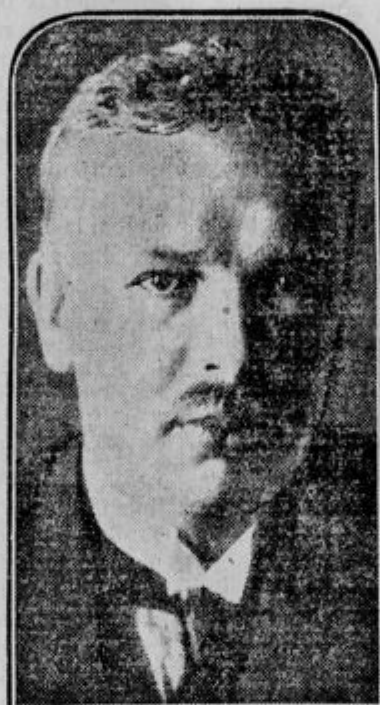
Angleški transport

na Šanghaj — Poljske kuhinje

Čansolin

general severne (mandžurske) armade, ki se pravkar odločilno bori z zmagovito prodirajočo južno (kantonsko) armado, katera stoji pred Kantonom. — Pod Čansolinom na sliki je Vupejlu, tudi general, ki je rival vseh drugih

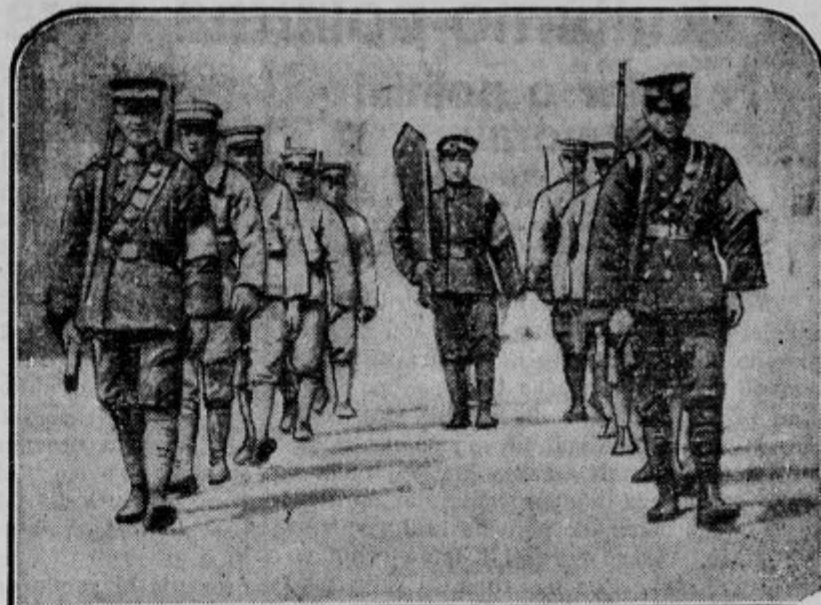
Aralov

noviimenovani poslanik ruske sovjetske vlade v Kantonu

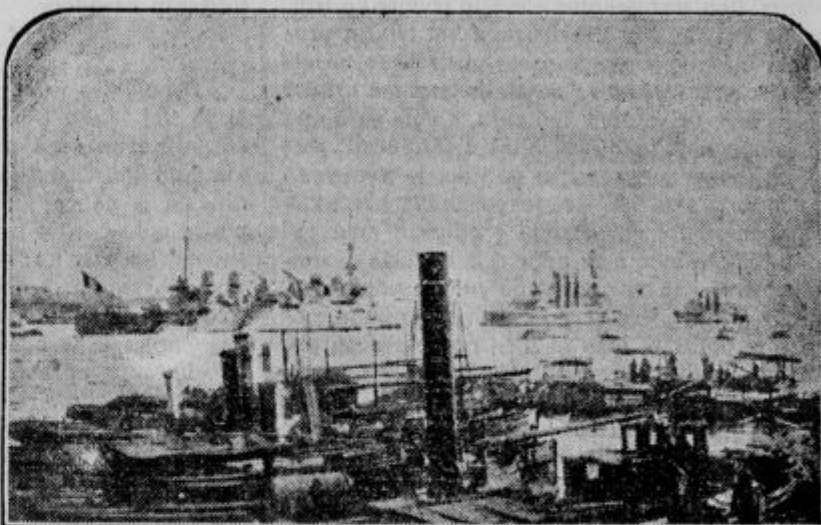
Dve kitajski Amazonki

ki služita v zmagoviti kantonski armadi

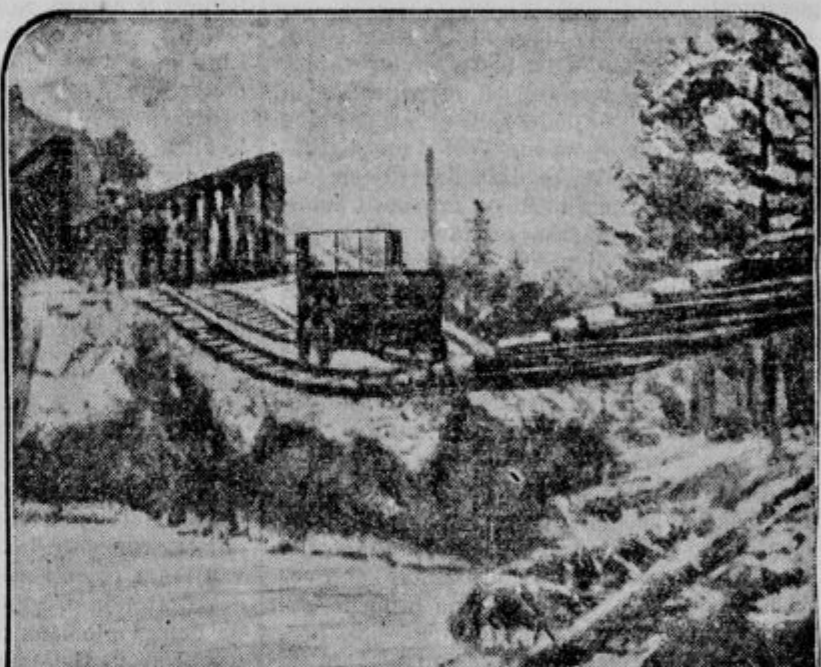
Strahovlada v Kantonu,

ki jo izvaja kitajski poveljnik mesta, pristaš severne vlade. Rabelj, ki drži v desnici v rdečo svilo ovit meč, se v spremstvu vojakov poda na posel

Vojno brodogrje

evropskih vesil in Amerike v šanghajskem pristanišču

Od zadnjega potresa

porušeni železniški most pri Stolcu v Hercegovini

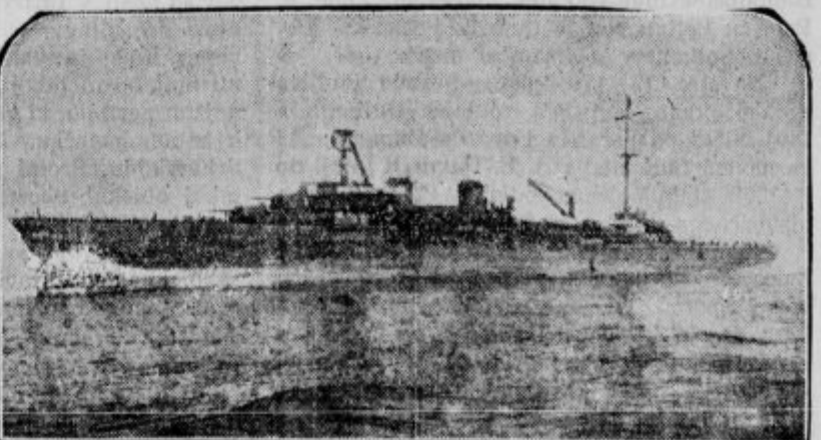
O' Malley

zastopnik Anglije v Kantonu

Jurij Washington

prvobornik za svobodo Amerike, roj. 1732, umrl 1799. Letos je 150 letnica nesrečne bitke, ko je bil Washington od Angležev potisnjen čez reko Delaware. Washington pa je zopet zbral armado in svojo domovino osvobodil

Najmodernejša križarka

francoskega vojnega brodogrja, »Duguay-Trouin«, velike hitrosti

gusta meseca in zbral do 80 udeležencev razven gostov. Razven metropolita Eulogija so se udeležili kongresa škofi in duhovniki iz Pariza, Londona, Praga, Berlina, Revela in Nizze. Služba boja je bila vsak dan. Vsi udeleženci so sprejeli sv. obhajilo in doživeli nepozabno cerkveno veselje, prostost, vero, pomirjenost. Škof Benjamin je predaval o zgodovini Euharišije, o. Sergij Bulgakov pa o »Liturgiji kot središču cerkvenega življenja«. Posebni krožki so študirali pod vodstvom škofov in drugih oseb razna bogoslovna vprašanja.

nja. Referenti so poročali o živahnem verskem delovanju ruskih dijakov. Navedemo kot vzor le sledeče krožke v Parizu: častilci življenja svetnikov, raziskovalci apostolske zgodovine, bratje na temelju L. pisma h Korintijcem itd. V Bruslju uspešno deluje krožek za pokristjanjenje skavtskega pokreta, ki širi med taboriščniki pravoslavlje in ruski patriotizem. Nadško Vladimir je na koncu govoril, kako prisrčno se katoliška duhovščina in verniki v Franciji obnašajo napram pravoslavcem.

Splošno stanje v mariborski oblasti.

(Referat namestnika velikega župana dr. Stareta na prvi seji občinske skupščine 23. februarja 1927.)

Uprava.

Znano je, da sta vidovdanska ustava in uredba o razdelitvi države na oblasti na ozemlju bivše Štajerske, vstevši po plebiscitu pripali nam del Koroške, Prekmurje in Medjimurje, osnovali posebno oblast s sedežem v Mariboru. Pri tem so se proti bivši Kranjski izvedle izvestne mejne korekture. Nova oblast obsega statutarne mesta Maribor, Celje in Ptuj, nadalje sodne okraje Maribor, Sv. Lenart, Slovensko Bistrico, Mariberg, Guštanj, Slovenjgradec, Šoštanj, Konjice, Gornjograd, Celje brez občine Sv. Rupert, Vransko z občinami Motnik, Trojane in Špitalič iz sodnega okraja Kamniškega, Šmarje, Rogatec, Kozje brez občin Velikega kamna in Mrčinih sel, Ptuj, Ormož, Ljutomer, Gornjo Radgono, končno sodna okraja Mursko Soboto in Dolnjo Lendavo ter sodna okraja Kavčevci in Prelog. Oblast je razdeljena na 14 okrajev. V površini meri ta zemlja 7569 kvadratnih kilometrov ali 735.401 ha ter ima po ljudskem štetju leta 1921. 624.121 duš. Poleg treh statutarnih občin obsega še 716 selskih občin. Tisti del oblasti, ki je nekdanji tvoril deželo Štajersko, ima kot vmesna avtonomna oblastva še okrajne zastope. Njih meje se skladajo z mejami sodnih okrajev. Na Koroškem, v bivših kranjskih občinah, v Prekmurju in Medjimurju okrajnih zastopov nimamo.

Ko se je po prepratu 29. oktobra 1918 za vso Slovenijo ustanovila Narodna vlada v Ljubljani, se je njena kompetenca sestavila iz splošnoupravnih poslov bivšega štajerskega namestništva v Gradcu, bivših deželnih vlad v Ljubljani in Celovcu ter madžarskih municipijev v Prekmurju, v kolikor so se nanašali na upravljano ozemlje. V istem obsegu je Narodna vlada v Ljubljani prevzela tudi posle bivših deželnih odborov. S sprejetjem Vidovdanske ustave z dne 28. julija 1921 se je Narodna vlada medtem spremenila v deželno vlado, oziroma v pokrajinsko upravo za Slovenijo. Ko so izšla izvršilna določila k Vidovdanski ustavi, zlasti zakon o obli upravi in uredba o razdelitvi države na oblasti, se je Slovenija razdelila na dve upravni ozemljii. V Ljubljani in v Mariboru sta se pojavila velika župana, okrajni glavarji so dobili naziv srezkih poglavarjev.

Likvidacija pokrajinske uprave v Ljubljani — to je pričel aktivacije urada velikega župana v Mariboru, se je sklenila s sklepom ministrskega sveta od 3. decembra 1923. Koncem decembra 1923 sta v Mariboru pričela poslovati predsedstva in notranji oddelek. Februarja 1924 so jima sledili kmetijski in veterinarski ter zdravstveni oddelek. Še istega leta so se na velikega župana mariborske oblasti deloma prenesli posli socialne politike in gradbene uprave. Leta 1925, so zapored sledili prosvetni oddelek, oddelek za šume, oddelek za vere in oddelek za obrt, trgovino in industrijo. Ze odredeni prenos poslov agrarne reforme se je preklakal. Končno so leta 1926, sledile še agrarne operacije s postavitvijo posebnega krajnega komisarja za agrarne operacije v Mariboru. Zaradi nedostajanja prostorov v Mariboru, pa tudi zaradi nezadostne dotacije tega urada s strokovnim in pomožnim osebjem, se krajni komisar še ni preselil v Maribor, temveč uraduje v Ljubljani, kjer si oba oblastna organa medsebojno pomagata.

Organizacijski stroj urada velikega župana ter podrejenih mu oblastev in uradov je v glavnih potezah ta:

Obli upravi, t. j. poslom iz pristojnosti ministrov za notranje zadeve, za prosveto, za agrarno reformo, za poljedelstvo in vode, za zgradbe, za trgovino in industrijo, za narodno zdravje, za socialno politiko, za vere in za šume in rude, naložuje in oblasti veliki župan. Podrejeni so mu vsi uradi in vsi organi obče uprave na tem teritoriju. V svojstvu velikega župana je politični predstavnik vlade, ki jo predstavlja tudi proti oblastni samoupravi. Okrajni glavarji so neposredni izvrševalci obče upravnega gospodarstva v okraju ter so pod nadzorstvom velikega župana.

Po obsegu so posli velikega župana določeni negativno. Zakon pravi, da spadajo v pristojnost velikega župana vsi občeupravni posli, ki so po veljavnih predpisih izvzeti iz pristojnosti okrajnih

upravnih oblastev ter niso pridržani pristojnosti ministrov.

Zakon o obli upravi do danes še ni dosledno izveden. Poleg enofne inštančne poti v organizaciji državnih občeupravnih oblastev, ki vede od okrajnega glavarja preko velikega župana do ministra, obstojajo še danes v nekaterih občeupravnih panogah oblasti, ki vzporedno z velikim županom vrše občeupravne posle ter so neposredno podrejena dotičnim ministrstvom. Tako so zdravstveni posli v mariborski oblasti razdeljeni med velikega župana in inspektorja ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani. Zdravilišča Rogaska Slatina, Dobrna in Topolšica n. pr. niso podrejena velikemu županu, temveč potem zdravstvenega inspektorja v Ljubljani ministru narodnega zdravja. Gradbeni posli v oblasti so razdeljeni med velikega župana, ki opravlja agende, spadajoče v delokrog samoupravnih teles, in gradbeno direkcijo v Ljubljani. Istotako obstoja na polju šumske uprave poleg velikega župana šumska direkcija v Ljubljani, ki vrši posle, nanašajoče se na upravo državnih domen. Za mariborsko oblast ta vposredni urad ne prihaja toliko v poštev, ker tu nimamo državnih gozdov. Od socialnopolitičnih poslov je za zaščito otrok in mladine sploh po vsej Sloveniji kompetenten veliki župan ljubljanske oblasti. Za vso Slovenijo nedeljni so ostali nadalje posli, ki se nanašajo na zaščito invalidov. Končno obstojajo za posle agrarne reforme še vedno okrajni agrarni uradi in agrarna direkcija v Ljubljani, čeprav je zakon določil prenos teh poslov na občeupravna oblastva.

Raznolikost zakonodajstvenega stanja.

Ker je teritorij mariborske oblasti sestavljen iz raznovrstnih upravnih ozemelj, je naravno, da je pri nas obseg neizenačenega zakonodajstva posebno velik. Res je, da so štajerski in koroški del ter kranjske občine, v kolikor tvorijo sestaven del mariborske oblasti, za avstrijskih časov ostali pod enotno državno zakonodajo. Deželnih zakonodaj pa je bilo troje. Čisto posebno telo, kar se zakonodajstva tiče, tvorita tudi Prekmurje in Medjimurje, dve zemlji, ki sta za prejšnjega režima stali pod državnim zakonodajstvom ogrskim.

Enotno se upravljajo vsi ti oblastni deli le, v kolikor prihaja v poštev izenačeno zakonodajstvo. Znano je, da veljajo za vso državo in povsod v državi enako med drugim ustava, zakon o obli upravi, zakon o oblastni in okrajni samoupravi, zakon o volitvi v narodno skupščino, zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih, zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih, zakon o državnem prometnem osebju, zakon o tisku, zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi, zakon o posesti in nošenju orožja, zakon o orožništvu, del kazenskega zakona, zakon o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije, zakon o stanovanjih, zakon o zavarovanju delavcev, zakon o taksah, zakon o izseljevanju, zakon o zaščiti industrijske svojine ter vrsta uredb in pravilnikov.

Vse ostalo občeupravno življenje stoji pod neizenačenim zakonodajstvom, čejar pretežni del je avstrijskega, oziroma ogrskega in hrvatskega izvora, neznaten del pa je poznejšega postanka. Navajam le nekaj primerov, ki so v zvezi s posli oblastne samouprave. Na bivšem avstrijskem delu občinskega ozemlja veljajo za občinsko upravo poleg avstrijskega državnega občinskega zakona občinski redi za Štajersko, Koroško in Kranjsko. V Prekmurju se je via facti deloma uvedel štajerski občinski red, na Medjimurju se je svojčas z zakonom raztegnila veljavnost hrvatskega občinskega reda. Pri tem velja na štajerskem delu bivšega avstrijskega ozemlja, kakor sem že omenil, še kot posebno zakon o okrajnih zastopih. Ostale občine v oblasti, t. j. koroške, kranjske in prekmurske, v samoupravnem oziru nimajo vmesnih instanc, temveč so bile do danes neposredno podrejene velikemu županu kot začasnemu zastopniku bivših deželnih odborov. Posebne in različne predpise imamo nadalje na vseh poljih, na katerih se je udeleževala bivša deželna zakonodaja, tako zastran osebne in imovinske varnosti

državljanov, domovinstva in javne oskrbe siromakov, razmerja med posli in njih gospodarji, v posvetnem in verskem pravu, v obrtnem, rudarstvenem in gozdnem pravu, v vodnem pravu, v lovskem in ribarskem pravu, zastran varstva poljščine, zastran zdravstvene, veterinarske in prometne policije itd.

Naštevaje teh nekoliko suhoparnih dejstev je važno zategadelj, ker bo tudi oblastna samouprava prišla v dotiko z navedenimi raznovrstnimi normami, ker se bo tudi ona v isti meri kakor državna uprava morala vsaj v prehodni dobi, v kateri živimo, prilagoditi raznolikosti zakonodajstvenih stanj, če bo hotela naloženi ji dolžnosti z enako temeljitostjo vršiti tu in tam, v osrčju oblasti kakor tudi na njenih mejah.

NOTRANJJI RESOR.

Policija.

Prehajajoč na glavni del svojega poročila bi najprej ustavil pri notranjem resorju.

Notranji resor se vobče deli na upravno, samoupravno in javnovernostno ter državnozaščitno stroko. Priznam, da vsi ti posli oblastne samouprave ne bodo zanimali v enaki meri, predvsem zato ne, ker so deloma ali docela prepuščeni državi upravi. Prezreti jih pa iz raznih razlogov ne morem.

Tako je vzdrževanje javne varnosti in reda v oblasti, v kolikor v najnižji instanci ni poverjeno občinam v lastnem področju, sicer izključno zadeva državne uprave, vendar se dotika oblastne samouprave v toliko, v kolikor je povoljno stanje javne varnosti in reda v oblasti ena onih važnih premis, brez katerih ni uspešnega razmaha in razvoja gospodarskega in kulturnega dela.

Vpošteva je splošne smernice, ki veljajo v vseh kulturnih državah glede poslovanja policije, se tudi pri nas omejuje osebna svoboda le, v kolikor to imperativno zahteva zakon in zakonito osnovana državna ali javnovernostna potreba. Na drugi strani se skrbno gleda na to, da prvostopna politična in policijska oblastva po svojih varnostnih organih posvečajo največjo brigo osebno javnim dobrotvornim in občekoristnim napravam, kakor železnicam, kolodvorom, cestam, mostovom itd.

Stanje v oblasti, gledano s tega vidika, je dokaj ugodno. Zgolj v ilustracijo, evo, kriminalne statistike iz leta 1926, ki pa Prekmurja in Medjimurja ne vpošteval. V tem letu so bila na teritoriju mariborske oblasti izvršena naslednja kaznjiva dejanja:

Spijonaže 3, žalitve kralja in članov kraljevega doma 8, hudodelstva javnega nasilja 35, žalitve uradnikov v službi 11, umorov 29, ubojev 27, poskusov umora 2, detomorov 13, splavljenja človeškega ploda 23, težkih telesnih poškodb 453, posilstev 43, ropov 25, požigov 80, nevarnih tatvin 1002, navadnih tatvin 450, goljufij 151, hudobnih poškodb tuje lastnine 42, falsificiranja denarja 2, ostalih hudodelstev in pogreškov 1006, siceršnjih prestopkov 16.496, skupaj 19.903 kaznivih dejanj.

V tej zvezi omenjam, da se pri omejevanju pijančevanja postopa z vso rigoroznostjo. Vsak prijavi slučaj se najstrože kaznuje. Pri določevanju policijske ure se vpošteva, da se polagoma vračamo v normalne predvojne razmere, uvažuje pa se na drugi strani tudi posebna lega naših večjih krajev kot prehodnih točk tujcev, od severa na jug, od zapada na istok in nasprotno. Pri dovoljevanju jvinotočev in točilnic pod vejo se oziramo na izredno kritično stanje našega vinogradništva.

Potniški promet.

Nadležno in zamudne policijskokontrolne mere, ki so v prvem poprečnem času občutno ovirale vsak potniški promet, so se ublažile zlasti, odkar je nova trgovinska pogodba z Avstrijo prinesla v tem oziru liberalnejša določila. Vidoma zmaguje prepričanje, da je za nas največje važnosti, da privabimo čim večje število tujcev v naša letovišča in zdravilišča, vsled česar se postopanje pri obmejni kontroli omejuje na tisto najmanjšo mero, ki jo zahteva interes države v političnem in varnostnem oziru.

Izseljeništvu.

Izseljeniški problem je v naši oblasti največje važnosti, v Prekmurju, ki zaradi svoje velike obilnosti, pa tudi zaradi vladajočih posebnih socialnih prilik daje največji kontingent izseljenikov. Izseljujejo se povečini Madjari in Nemci.

Inozemci.

Razmere na naši severni meji so se sicer že toliko ustalele in razčistile, da se zastran bivanja inozemcev v naši državi ne uporabljajo preostre mere. Vendar je po mojem mnenju razmeroma veliko število inozemcev v naši oblasti, zlasti v narodnogospodarskem oziru, neugoden pojav. V mnogem oziru je to posledica mednarodnih konvencij, ki jih je naša država sklenila s sosedami in ki slone na reciprociteti.

Vsekakor bo treba misliti v bodoče na to, da se v vedno težjem boju za obstanek zasigura, pri prvi vrsti vsem našim državljanom domačinom, nadalje pa tudi sonarodnjakom, beguncem iz Primorja in Koroške, primerna zaposlitev in šele za preostala mesta dovolj zaposlene inozemcev, v kolikor nimamo lastnih kvalificiranih moči.

Cenzura in cestni red.

Glede cenzuriranja javnih produktov, zlasti filmov, se držimo doslej veljavnih posebnih cenzurnih predpisov. Ministrstvo smo opozorili, da bi bilo cenzuriranje filmov izključno po centralnih cenzurnih komisijah v Belgradu in Zagrebu tehnično neizvedljivo, pa tudi kvarno, ker se v tem pogledu ne more uporabljati enotno merilo v vseh mestih in na deželi.

Opozarjam še na novi cestnopolicijski red »Vozni desno, prehitvaj levo«, uveljavljen s 1. januarjem 1926, ki se na korist enotnosti prometa že docela udomačil vzlic prvotnemu odporu.

Občinska uprava.

V občinski upravi mariborske oblasti polje povsem redno življenje. Občinska zastopstva so se po izteku poslovne dobe obnovila 1. 1924. Volitve so se izvršile po vsej oblasti junija, julija, avgusta in septembra, v okrajih Murska Sobota in Dolnja Lendava se je po daljšem razmotrivanju razpis volitev odgodil na poznejši čas. Okrajni zastopi se niso obnovili, kjer jim je potekla poslovna doba, temveč so se postavili gerenti z gerentskim sosvetom kot organi državnega upravnega oblastva, to pa vprico zakona o oblastni in okrajni samoupravi, ki že izra aprila 1922 določa okrajne samouprave na mestu dosedanjih okrajnih avtonomij. Omenjam še, da so se mestnim občinam v Mariboru, Celju in Ptujju leta 1926, vrnili tisti posli izročnega področja, ki so jim bili v prvih letih po prevratu odvzeti in naloženi pristojnim okrajnim glavarjem. V Ptujju se del teh poslov ni mogel izročiti zaradi pomanjkanja kvalificiranega uradnika med uslužbenci mestne občine.

Posebna pozornost se posveča upravi obmejnih občin. Gospodarsko ujedene s tem, da je državna meja prerezala precejšnje število občinskih ozemelj, pa tudi politično in kulturno ogrožene, so te občine v prvih letih po razmejitvi živlele kaj bomo življenje. Uprava v njih se je uravnavala po načelu, da je v takem slučaju na mestu edinole izdatna in stalna moralna ter materialna pomoč. Nadzorstvo nad temi občinami se je tedaj poizveljavilo, iz državnih sredstev so se za ureditev obmejnih ali sicer revnih občinskih gospodarstev naklonile podpore, ki so do leta 1924/25. dosegle okrogli znesek 200.000 Din. V naslednjih letih so se dotične kreditne postavke iz državnih proračunov, žal, črtale, obmejnih občin ni možno več denarno podpirati.

(Dalje.)

Glasla obrt

TRGOVSKA PISARNA

CELJE — Prešernova 17,

se bavi s posredovanjem

v trgovskih poravnava

s sigurnim uspehom. 883

Koruzo za krmo

oddaja najceneje

veletrgovina žita in moka

A. VOLK, Ljubljana

Realjeva c. 24.

Priporočam veliko zalogo

modrocev,

otoman — vsakovrstnih

mrež, zložljivih postelj,

divanov itd. — Velika

izbira žime, afrika (See-

gras), vedno v zalogi in

najcenejše prodaja

Franc Jager

tapetnik, Ljubljana, Sv.

Petra nasip 29 — poleg

Zmajskega (prej mesar-

skega) mostu. 1305

Inserirajte v

„Slovenca“!

Gostilna

Ahačjeva 5, Ant. Maver, ima v nedeljo in pusti tork godbo. Najljubnejše vabi vse Maver.

TRTE!

Vse ameriške podlage, ključki in koreniki, izvirne Telekijev selekcije, cepiči na Berlandieri. »Prvi Jugoslovanski Loznjaci« Daruvar, Hrvatsko. Zabejavajte cenik! 1076

M. Benedik

»Šentpeterski bazar« manufaktura

Ljubljana — Kette-Murnova 8

se priporoča za vsakovrstno POMLADANSKO BLAGO — po najnižjih cenah.

Foto M. Japelj

Maribor

Aleksandrova c. št. 25/III

nudi lepe slike in zelo poceni.

Sir H. Rider Haggard:

125

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Kmalu so bili nad nami in nas s sulicami vrgli nazaj: mnogo naših je padlo, kajti naše indijanske orožje ni moglo ljudem in konjem v oklepu do živoga. Zavoljo tega smo morali bežati; beg je bil itak moj načrt, ker sem nameraval z begom zvititi sovražnika v tisti del soteske, kjer je bila cesta ozka in skalovita strmo in kjer bi jih pobilo kamenje, katero bi se vsulo nanje od zgoraj. Vse je šlo dobro; bežali smo in Španci so nam razgreti od zmagale sledili, dokler niso bili malodane že v pasti. Ena sama skala je priletela z višine, zadela konja, ga ubila, odskočila in treščila med one, ki so bili zadaj. Za prvo skalo je priletela druga in še tretja; bil sem že vesel v srcu, ker se mi je zdelo, da je nevarnost minula in da je bil moj bojni načrt v drugič uspešen.

Iznenada pa se je z višin zaslišal drug glas, ne glas padajočega skalovja, ampak glas boja, ki je vedno bolj naraščal; naenkrat je priletelo nekaj od zgoraj. Pogledal sem, kaj je bilo. Ni bil kamen, ampak človek, eden mojih vojakov. In on je bil samo kakor prva kaplja dežja v plohi.

Sedaj sem na žalost spoznal, kaj se je v resnici zgodilo. Prekanili so me. Španci, ki so bili izkušeni v bojevanju, se niso dali s tako zvijačo dvakrat na led speljati. Res da so prodirali po prelazu s svojima topovima, ker so morali; poprej pa so bili poslali močne oddelke, da bi v zavetju noči zlezli na goro in tam napadli moje čete, ki so imele namen zabraniti jim prehod skozi sotesko s tem da bi jih obainali s ka-

menjem. Še predobro so ti oddelki opravili svojo nalogo; moji otomijski vojniki, ki so ležali na robu prepada med grmičevjem in drugim bodečim rastlinjem ter opazovali sovražnika spodaj v soteski, so bili nenadoma napadeni. Komaj so imeli toliko časa, da so zagrabili za orožje, katerega so bili odložili, da bi bolj neovirano valili težke skale, ko jih je z glasnim vpitjem napadel sovražnik, ki je bil povrh tega veliko močnejši po številu. Sledil je boj, kratek a odločen.

Prepozno sem spoznal, kaj se je bilo zgodilo, in proklinjal svojo budalost, da se nisem zavaroval zoper take slučaje; niti na misel mi ni prišlo, da bi bilo mogoče, da bi Španci mogli najti skrivne steze na drugi strani gore; pozabil sem bil, da izdajstvo omogoči skoraj vso.

Štiriintrideseto poglavje.

Obleganje mesta smrek.

Bitka je bila že izgubljena. Z višav tisoč čevljev nad nami se je razlegalo zmagoslavno vpitje. Bitka je bila izgubljena; a vendar sem se moral bojevati dalje. Z največje mogoče naglico sem zbral vojnike, kolikor mi jih je ostalo, ob ovinku, kjer je pešica odločnih vojakov lahko nekoliko časa zadrževala celo vojsko. Tukaj sem poklical nekoliko vojakov, da bi se ob moji strani postavili v bran, in mnogo se jih je odzvalo pozivu. Izmed njih sem izbral nekaj več kot petdeset mož, ostalim pa sem ukazal, da naj se z vso naglico vrnejo v Mesto smrek, kjer naj opozoro posadko, ki je ostala doma, da je prišla ura nevarnosti, in da naj za slučaj, ako bi jaz padel, rotijo mojo ženo Otomi, da naj se postavi v bran z vso močjo, dokler ne bi izvila od Špancev obljube, da bodo prizanesli njej, njenemu otroku in njenemu ljudstvu. Ta čas sem hotel držati prelaz, da bi doma

v mestu imeli čas, zapreti vrata in razpostaviti vojske po ozidju. Z glavnim oddelkom svoje vojske, kolikor mi je je še ostalo, sem poslal tudi svojega sina, dasi me je na vso moč prosil, da bi mu dovolil, da bi ostal pri meni. Ker sem pa sprevidel, da me v prelazu ne čaka drugega kot gotova smrt, sem mu prošnjo odrekel.

Kmalu nato so odšli. Španci so boječ se zasede prišli počasi in oprezno okoli ovinka, ko pa so zagledali pred seboj tako malo vojakov za obrambo, so se ustavili; bili so prepričani, da smo jim bili nastavili past; po njihovih mislih je bilo namreč nemogoče, da bi se tako majhna četa upala postaviti njihovi vojski v bran. Pot je bila tukaj tako ozka, da nam je moglo le nekoliko mož hkratu stopiti nasproti; tudi niso mogli rabiti svojih topov in celo njihove velike puške so jim malo koristile. Cesta je bila tudi tako skalovita, da so morali razjahati in ako so nas hoteli napasti, so nas morali peš. Za to poslednje so se končno odločili. Mnogo jih je padlo na obeh straneh, dasi jaz sam nisem bil niti ranjen, ampak navsezadnje so nas vendarle vrgli nazaj. Korak za korakom so na s sulicami potiskali nazaj ali pravzaprav ono peščico, kolikor nas je še ostalo; tako smo naposled dospeli do ustja soteske, to je nekako dobro polovico milje od zidovja Mesta smrek.

Nadaljnji boj je bil brez pomena; tukaj smo se morali odločiti za smrt ali za beg; izbrali smo si beg, kakor si vsako lahko misli, ne toliko zaradi nas samih ampak zavoljo naših žen in naših otrok. Kakor jeleni smo tekli čez plan, za nami pa Španci in njihovi zavezniki kakor psi. Na srečo so bila ta tako kamovita, da njihovi konji niso mogli dobro dirjati, in tako se je zgodilo, da nas je morebiti kakih dvajset srečno dospelo do vrat. Od cele moje vojske se jih vsega skupaj ni vrnilo več kakor pet sto mož, dočim jih je v mestu ostalo približno enako število.

III

Priporočamo

LJUDSKO KNJIZNICO

(Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 19. sv.

J. O. Curwood, Kazan, volčji pes, Kanadski roman 18 Din. vezan 30 Din. — 20. sv.

Ed. About, Kralj gora 18 Din. vezan 30 Din. — 21. sv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda,

30 Din. vez 40 Din. — 22. sv. Oroska kaplana Granja, Popovedanje okoli sveta, Roman

v treh delih, 48 Din. vez 58 Din.

III

Najboljši šivalni in pletilni stroj

Je edino le GRITZER in ADLER za dom, obrt in industrijo v vseh opremljenih. Istotam švicarski pletilni stroj DUBIED

Ponk v voženju brezplačen. Večletna garancija. Nizke cene tudi na obroke.

Josip Petelin,
LJUBLJANA blizu Prešernovega spom.

Stanovanja

2 sobi opremljeni, z električ. razsvetljavo in poseb. vodom, dam takoj v najem. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1448.

Gospodično

sprejem kot SOSTA-NOVALKO. — Naslov v upravi lista pod št. 1450.

Išče se lepa, solčna MESEČNA SOBA v centru mesta, električ. razsvetljava in separati vohod. — Prijave upravi lista pod »Soba«, 1449

Kdo kuvi?

Papir

za zavijanje, čist, a 5 Din za kg pri odjemu vsaj 20 kg, prodaja Jugoslov. tiskarna — Ljubljana.

Lečo in grah

engro in detajlno — se prodaja v specerijski trgovini VID MURKO, Maribor, Meljska cesta 24.

Prodajam NOV MLIN na 4 pare kamnov, zraven tudi valčki in žaga na stalni vodi, napravljena tudi na parni pogon na zelo prometnem kraju ob drž. cesti na Dolenj. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 1367.

Proda se hiša

s kozolcem, vrtom, njivo in travnikom, ob državni cesti, blizu kolodvorja; na posestvu se redi 2 govedi. V hiši je električna razsvetljava in vodovod. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 1397.

TRI SPALNICE

in ena jedilnica, iz prvovrstnega trdega politiranega lesa, naprodaj. — Delo solidno, 5 letna garancija. Strojno miarstvo M. Gogala, na Bledu.

Proda se dvoštetbalna MEDENA sesalka z bakrenimi cevmi, stroj za rezanje česla in čelno kolo s pripravo za mlin ali žago. F. CVEK, Kamnik. 1473

Kontrolna blagajna v najboljšem stanju, poniklovana, nemški izdelek, ugodno naprodaj. — VOIKA — LJUBLJANA.

Pletilni stroj šte. 8, 36 cm dolg, je naprodaj. Naslov v upravi: 1494.

8 Din **Vino** 8 Din

Vsled izpraznitve kleti se prodaja, dokler traja zaloga na Gosposvetski cesti šte. 13 (Kolizej) od 26. februarja naprej, črno in belo dalmatinsko, kakor tudi druga fina namizna vina

Din 8- po litru

samo čez ulico od 8 do 12 in od 2 do 6 ure, v vsaki množini od 1 litra naprej.

Br. Novakovič.

Inserirajte v „Slovencu“

Nas dobrí soprog, zlati ata in stari ata, gospod

Alojzij Slanovec

višji nadzornik drž. policije

je danes v ponedeljek po kratki bolezni preminul. Pogreb predraga nam očeta se vrši v sredo 2. marca 1927 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Krakovski nasip 26, na pokopališče pri Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Trnovem. V Ljubljani, dne 28. februarja 1927.

ANA SLANOVEC, soproga. — LOJZE, MILKA, ANICA, VINKO, IVICA, otroci. — ANTON DRAGAN, zet. — LJUBICA, NADICA, VERICA, vnukinje — in ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

GASILNO DRUŠTVO V ŠT. VIDU nad LJUBLJANO naznanja tužno vest, da je njegov zvesti, dolgoletni član, gospod

Lovrenc Porenta

soustanovitelj in hišni posestnik v Podgori pri Št. Vidu po dolgotrajni, težki bolezni dne 27. februarja preminul.

Pogreb velezaslužnega pokojnika bo v torek dne 1. marca ob 9 popoldne iz hiše žalosti, Podgora 27, na farno pokopališče v Št. Vidu nad Ljubljano.

Blag mu spomin!

Št. Vid nad Ljubljano, 28. februarja 1927.

»OBlastno Poveljstvo DRŽ. VARNOSTNE STRAŽE« V LJUBLJANI naznanja tužno vest, da je njega prvi poveljnik in dolgoletni poveljnik okrajnega oddelka drž. varnostne straže v Ljubljani, gospod

Alojzij Slanovec

višji nadzornik

danes dne 28. februarja 1927 ob tri četrt na 11, med izvrševanjem službe nenadoma preminul.

Pogreb se bo vršil dne 2. marca 1927 ob 16 iz hiše žalosti, Krakovski nasip št. 26.

Ohranimo ga v častnem spominu!

V Ljubljani, dne 28. februarja 1927.

Včeraj zjutraj nas je nenadoma zapustil naš dragi soprog, oče, tast in stari oče, gospod

Ivan Podržaj

Pogreb se bo vršil iz hiše žalosti, Streliška ulica 6, jutri v sredo ob 2 popoldne na pokopališče pri Sv. Križu. Zadušna ceremonija bo v četrtek zjutraj ob 7 v cerkvi sv. Jožefa.

Ljubljana, 1. marca 1927.

RODBINA PODRŽAJEVA.

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni žepni robci, palice, villice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce in t. d.

edino le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika
Najnižje cene! Na veliko in malo!

Špecerijska trgovina

C. KNEZ

Celje, Glavni trg št. 10

kupuje vse deželne pridelke kakor:

čkol, kumno, janež, kuhano maslo, vosek, strd, orehe, suhe gobe itd. po najvišji ceni.

Najcenejše kupite

oljinate in suhe barve, lake, firnež, terpentini, prašno olje ter vse slikarske in plesarske potrebščine pri tvrdki

ORIENT D. O. O. Z. LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 11 poleg trgovine Schneider & Verovšek

12. Dunajski

mednarodni sejem

13.—19. marca 1927.

(Tehniški semenj; od 13. do 20. marca.)

Mednarodna razstava

AVTOMOBILOV in MOTORNIH KOLES

Poljska posebna razstava

TEHNIČNE NOVOSTI in IZNAJDBE

Reklamna razstava

POLJEDELSKA VZORČNA RAZSTAVA

»DOMAČA ŽIVAL«

(Razstava za oskrbo in nego živali)

RAZSTAVA HRANIL in NASLADIL

Brez potnega vizuma! S sejmsko izkaznico in potnim listom prost prehod čez mejo v Avstrijo.

Znatno znižane vozne cene na jugoslov., ogrskih, čehoslov. in avstrijskih železnicah, na donavskih in jadranskih parobrodih. Ogrski potni vizum samo pri prestopu čez mejo! Nikak vizum pri potovanju preko Češkoslovaške!

Sejmske IZKAZNICE po Din 40.— se dobivajo pri »WIENER-MESSE« A. G., WIEN VII.

kakor tudi pri častnih zastopstvih v Ljubljani:

Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4

Zveza za tujski promet v Sloveniji, Aleksandrova 8

Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

PREČAST. DUHOVŠČINI

priporoča svojo bogato zalogo sukna, kamgarnov, drapé in satinov za obleko, talarje in površnike

specialna tovarna za samostansko sukno

GEHR. MEHLER, St. Josephs - Weberei

Tirschenreuth, Bayern.

Tvrdka šteje že precej. število odjemalcev v lavant. škofiji. Vzorci se vpošljejo na zahtevo.

Zahvala.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so v težkih dneh smrti našega ljubega papana, gospoda

Urbana Zupanca

čutili z nami, nam izrazili svoje globoko občuteno, prijateljsko sožalje in spremili blagega pokojnika v tako častnem številu na njegovi zadnji poti. Ohranili bomo vse v hvaležnem spominu.

Ljubljana, dne 28. februarja 1927.

Zalujoče rodbine:

Zupanec, Sodnik, Koder.

Dr. ALOJZ GORIČAN

odvetnik v Celju, Prešernova ulica 3

uljudno naznanja, da je

preselil s 1. marcem t. l. svojo odvetniško pisarno

v prostore Narodnega doma v Celju, 1. nadstropje, vhod iz Ljubljanske ceste.

VABILO NA

47. občni zbor

»Kmetijske posojilnice ljubljanske okolice«

registrovane zadrge z neomejeno zavezo v Ljubljani

ki bo v četrtek, dne 17. marca 1927 ob 15. uri v sejni dvorani posojilnice v Ljubljani, Dunajska cesta 18.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika. — 2. Poročilo ravateljstva. — 3. Poročilo nadzorstva. — 4. Revizijsko poročilo. — 5. Odobritev letnega računa. — 6. Sklepanje o valorizaciji vrednosti nepremičnin. — 7. Razdelitev dobička. — 8. Volitev predsednika, podpredsednika in treh članov načelstva. — 9. Volitev treh članov nadzorstva. — 10. Predlogi zadržnikov.

V Ljubljani, dne 28. februarja 1927.

NAČELSTVO.